

Liv og vekst i den grønne landsbyen

**Randaberg
kommune**

PENGAR

av Arne Garborg

Ein kan kjøpa seg mat,
men ikkje mathug,
dropar, men ikkje helse,
mjuke sengar, men ikkje svevn,
lærdom, men ikkje vit,
stas, men ikkje venleik,
glans, men ikkje hyggje,
moro, men ikkje glede,
kamerater, men ikkje venskap,
tenarar, men ikkje truskap,
gråe hår, men ikkje ære,
tolege dagar, men ikkje fred.

Skalet av alle ting kan ein få for pengar.
Men ikkje kjernen;
det er ikkje for pengar fal.

Bildet på forsiden: Randaberg kulturskole feirer 40 års-jubileum i år. Her er ansatte og elever på torget i Randaberg sentrum. Bildet til venstre er fra årets 17. mai-feiring.

Innhold

Innledning	4
Organisasjonen	8
Rådmannens ledergruppe	9

Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan	10
Forutsetninger i rådmannens forslag til budsjett og økonomiplanforslag	18
Statsbudsjettet og kommunene	24
KOSTRA	25
Driftsbudsjettet	26
Obligatoriske oversikter, drift	29
Investeringsbudsjett	32
Obligatoriske oversikter, investering	34

Sentraladministrasjonen	36
Helse og velferd	42
Kultur	56
NAV	64
Tekniske tjenester	74
Plan og miljø	84
Oppvekst	90
Randaberg kirkelige fellesråd	106

Hovedtabeller:	
Tabell: Driftstiltak	26
Tabell: Budsjettskjema 1A/1B	29
Tabell: Hovedoversikt drift	31
Tabell: Investeringsiltak	33
Tabell: Investeringer, budsjettskjema 2A	34
Tabell: Hovedoversikt, investering	34

- Vi tar pause i investeringsnivået, men gir likevel mer tjenester i takt med økt behov

Dette er rådmannens forslag til budsjett for 2019 og økonomiplan for 2019-2022 for Randaberg kommune.

Forslaget er utarbeidet med bakgrunn i budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021, virksomhetsplaner for 2018, årsmeldingen for 2017 og KS-sak 29/18 Rammesak 2019.

Budsjettet er basert på regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2019.

Rådmannens budsjettforslag legger til grunn en pause i det høge investeringsnivået, men det er lagt inn midler for å kunne gi mer tjenester til innbyggerne i takt med økt behov: flere eldre og flere brukere med behov for tilrettelagte tjenester.

Randaberg 12. november 2019

Magne Fjell

rådmann

Per Blikra

økonomisjef

1

Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan

Organisasjonen

Kommunestyret
27 representanter

Ordfører

Kontrollutvalg

- 3 medlemmer

Formannskap

- 9 medlemmer

Hovedutvalg for nærmiljø og kultur (HNK)

- 11 medlemmer

Hovedutvalg for oppvekst og levekår (HOL)

- 11 medlemmer

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne (MNF)

- 7 medlemmer

Eldrerådet

- 5 medlemmer

Barn og unges kommunestyre (BUK)

- 18 medlemmer

Administrasjonsutvalg/ Likestillingsutvalg (ADM)

- 6 medlemmer

Kommuneplanutvalg

- 9 medlemmer

Rådmannen

- Inkl. økonomi, personal- og organisasjonsutvikling og kommunikasjon og demokrati

Helse og oppvekst

- Inkl. heldøgntjenester, sykehjem, dagsenter, hjemmetjeneste, boligtjeneste, barnehage, helsetjenester og barnevern.

Tekniske tjenester

- Inkl. renovasjon, renhold, teknisk drift, bygg og eiendom

Kultur

- Inkl. fritid, kulturskole, idrett, Tungenes fyr, Vistnestunet og folkebibliotek

Skole

- Inkl. tre skoler med skolefritid, voksenopplæring og PPT.

Plan og miljø

- Inkl. arealplanlegging, byggesak, oppmåling og jordbruk

Nav Randaberg

Eierskap:

Interkommunale selskap (IKS):

- Interkommunalt vann-, avløps- og renovasjonsverk (IVAR)
- Brannvesenet i Sør-Rogaland
- Stavangerregionen Havn
- Interkommunalt arkiv i Rogaland IKA
- Rogaland revisjon
- Sørmarka Flerbrukshall
- Multihallen i Sandnes og Storhallen i Randaberg

Interkommunalt samarbeid:

- Randaberg interkommunale PPT
- Rogaland kontrollutvalgssekretariat

Foreninger/samarbeid:

- Ryfylke friluftsråd
- Jæren friluftsråd
- Voldtektsmottaket/Legevakt, Stvgr
- Region Stavanger BA
- Viltneimnd
- Interkommunalt kulturråd
- Tilsynsutvalg Jærstrendene
- Transportsamarbeid Nord-Jæren
- Småbåtforeninger Skiftesvik og Ryggstranden

Stiftelser:

- Jærmuseet
- Rogaland Arboret
- Krisesenteret i Stavanger

Aksjeselskaper:

- Lyse Energi
- Randaberg Rennesøy bygdeblad
- Ranso Treindustri
- Greater Stavanger Economic Development
- Allservice
- Attende
- Landsbykonferansen Randaberg
- Nord-Jæren Bompengeselskap

Rådmannens ledergruppe

1) Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan

1.1. Handlingsrom gjennom reduserte rammer

Fra 2009 er tjenesteområdene sine budsjetter årlig redusert for å oppnå handlingsrom til nye driftstiltak og nødvendige investeringer. Nye oppgaver/flere tjenestemottakere har ført til at budsjetta til tjenesteområda har økt til tross for de generelle reduksjonene. God økonomistyring og nøktern drift over flere år gjør at viktige tiltak har blitt iverksatt og at satsninger i statsbudsjettet har blitt gjennomført.

Det er gjennomført reduksjoner i tjenesteområdas budsjetter fra 2009 til 2018, som isolert sett gjør at budsjettet for 2018 er mellom 60 og 70 mill. kr lavere enn det ville vært uten disse reduksjonene.

I tillegg er det ikke gitt kompensasjon til tjenesteområda for generell prisstigning i perioden 2009-2012. Det innebærer også en effektivisering på 3-4 mill. kr årlig. I 2013 ble det gitt full kompensasjon for prisstigning. For 2019 har rådmannen lagt inn midler for å dekke prisstigning på kjøp av utvalgte tjenester i tjenesteområda, men ikke fullt på kjøp av varer, noe som tilsvarer en effektivisering på 1,7 mill. kr. Det samme ble gjort i 2014-2018.

Reduserte skatteinntekter, ny bemanningsnorm i barnehagene, bosetting av færre flyktninger, bemanning knyttet til nye senger på sykehjemmet og plasser i PU-boliger gjør at budsjettet for 2019 og økonomiplanen for 2019-2022 blir lagt fram med omfattende generelle innsparingstiltak i tillegg til de som er gjennomført i 2018 og tidligere år. Generelle innsparinger i 2019 (i forhold til driftsnivået i 2018) er i underkant av 4. mill. kr. Dette er de samme innsparinger som ble vedtatt for gjeldende budsjett/økonomiplan. Dette øker til 12 mill. kr i 2020 og i underkant av 15 mill. kr i 2021 (i forhold til nivået i 2018).

Randaberg kommune har de siste åra investert mye og økt låneopptaket tilsvarende. Rådman-

nen har gjort en stor endring i forhold til vedtatt økonomiplan, og har foreslått å utsette byggetrinn 2 av Harestad skole til etter økonomiplanperioden som en tilpasning til reduserte rammer.

Utfordringene med å få et budsjett i balanse har vært større enn på mange år. Rådmannen har brukt av driftsfond for å saldere budsjettet 2019, og vi når ikke målet om et netto driftsresultat på mellom 1 og 4 prosent i økonomiplanperioden.

I budsjettprosessen er det mange ønsker og behov som blir tatt opp fra tjenesteområda og politikerne. Det er vanskelig å få alle disse inn i et balansert budsjett. Det er også slik at det er lettere å la være å legge inn et nytt tiltak framfor å slutte med eller redusere noe en allerede gjør. Dette preger rådmannens tilnærming til å la kommunen ta på seg nye forpliktelser.

1.2 Skatteinntekter i 2018

Skatteinntektene i 2018 ser ikke ut til å ha kommet opp på det nivået de var på i Randaberg og omkringliggende kommuner før oljekrisen. Deler av dette blir kompensert gjennom systemet med inntektsutjamning, men vi må regne med lavere skatteinntekter enn vedtatt økonomiplan legger til grunn. I vedtatt økonomiplan har vi lagt inn en forutsetning om at skatteinntektene gradvis skal oppover mot tidligere nivå. Dette er usikkert. Dersom vi har fått en permanent nedgang i lønnsnivået i forhold til resten av landet, vil vi få permanent lavere skatteinntekter.

1.3 Økte driftskostnader og reduserte inntekter

På noen områder tilsier utviklingen i demografi eller andre forhold at driftsutgiftene vil øke i 2019. I rådmannens budsjettforslag er det også

>> Reduserte skatteinntekter, ny bemanningsnorm i barnehagene, færre flyktninger, bemanning på sykehjemmet og plasser i PU-boliger gjør at budsjettet og økonomiplanen blir lagt fram med omfattende generelle innsparingstiltak.

lagt inn driftsmidler knyttet til nye investeringer. Alle endringer som er lagt til grunn i rådmannen sitt budsjettforslag blir vist som tiltak samlet i eget kapittel. Her er bare noen av tiltaka nevnt.

Vi hadde langt færre barn som begynte i barnehage i år enn i fjor og åra før. Dette på grunn av lave fødselstall i 2017. I fjor ble det lagt inn midler til å øke antall barnehageplasser, både private og kommunale. Dette for å kunne gi tilbud til alle som hadde krav på barnehageplass. Vi har et langt lavere behov for barnehageplasser i år.

Til neste år vil det trolig øke igjen, basert på fødselstall i første halvår i år. Vi har redusert bemanningen i de kommunale barnehagene for å tilpasse den til færre barn. Samtidig har vi tilpasset oss den nye bemanningsnormen. Det betyr at reduksjonen er mindre enn den ville vært om vi skulle fortsatt med bemanningstettheten vi har hatt. Dette har isolert sett kostet oss 3,5 mill. kr. Vi har fått mer i redusert rammetilskudd på grunn av færre barnehagebarn enn det vi har tatt ned driftsnivået på redusert bemanning.

På den andre siden har rådmannen tatt ut (ikke prioritert) tiltaket i vedtatt økonomiplan som gradvis økte utgiftene til bemanningsnorm (og som delvis finansierte dette med økt rammetilskudd). Dette gir en «gevinst» på 1-2 mill. kr i økonomiplanperioden.

I fjor ble det lagt inn et tiltak som reduserer bruk av private barnehager i andre kommuner (fordi vi fikk full dekning hos oss). Denne reduksjonen har ikke kommet, folk velger private barnehager i nærheten av arbeidsplass, uavhengig av tilgang hos oss. Dette gjelder spesielt studentbarnehager og bedriftsbarnehager på Forus. Tiltaket fra i fjor er derfor ikke prioritert i rådmannens forslag, og det gir en merbelastning på 1-2 mill. kr.

>> Vi har et langt lavere behov for barnehageplasser i år. Til neste år vil det trolig øke igjen, basert på fødselstall i første halvår i år.

Innen Helse og velferd er det lagt inn bemanningsutgifter knyttet til nye PU-boliger som er planlagt ferdige i 2020, nytt sykehjem og til økt behov innen hjemmetjenesten. PU-boliger og sykehjem lå inne i vedtatt økonomiplan. Rådmannen har lagt inn utsatt og gradvis oppbemanning i sitt forslag til økonomiplan. Oversikten under viser belastningen av disse tiltaka slik de opprinnelig lå inne og slik de nå ligger inne.

Tall i mill. kroner	2019	2020	2021	2022
332 Bemanning nytt sykehjem, oppstart og gradvis opptrapping	1,5	4,0	5,3	6,5
350 Nytt bofellesskap, seinere ferdigstilling og gradvis opptrapping	-	2,4	4,8	7,4
346 Hjemmesykepleien, økt behov for personell, innfaset over tid	0,8	1,6	2,3	2,3
Sum i rådmannens forslag 2019	2,3	8,0	12,5	16,3
332 Bemanning i nytt sykehjem og andre driftskonsekvenser	5,1	5,1	8,1	11,0
350 Nytt bofellesskap	1,9	7,4	7,4	7,4
Sum i vedtatt økonomiplan	7,1	12,5	15,5	18,4

Belastningen er betydelig redusert, men vil fortsatt være krevende utover i økonomiplanperioden. Nytt dagsenter for demente (utvidet «Inn på tunet») vil kreve ytterligere 2 mill. kr fra 2020.

Innslagspunktet for ressurskrevende tjenester er økt med 50 000 kr mer enn prisstigningen. Dette reduserer inntekten vår med 1,2 mill. kr.

Vi har ikke fått svar på hvor mange flyktninger Randaberg kommune blir bedt om å bosette i 2019 og framover. Vi vil sannsynligvis bosette omtrent like mange flyktninger i 2019 som i 2018, det vil si 10+ familiegjenforeninger. Dette er langt lågere enn i 2015-2017. Dette reduserer inntektene mer enn utgiftene, og vi får en nettobelastning på 2,5 mill. kr i 2019 i forhold til 2018, og dette øker utover i økonomiplanperioden.

Inntekter og utgifter på VAR-området justeres opp og ned hvert år i budsjettbehandlingen i forhold til endringer i pris/volum på kjøp fra IVAR. I tillegg justeres inntekter og bruk av fond i forhold til selvkost. Vi har hatt regnskapsmessig avvik i forhold til nettobudsjettet på renovasjon de siste åra. Dette skyldes en feil fra tidligere år der inntekten er oppjustert mer enn

selvkostmodellen la grunnlag for. Når rådmannen korrigerer dette i årets forslag til budsjett, medfører det en netto økning av utgiftene på 2,5 mill. kr.

Bruken av IKT øker i samfunnet, og Randaberg kommune bruker også flere IKT-systemer, samtidig som vi også bruker disse mer. Dette krever både økte investeringsutgifter og driftsutgifter. Vi har gjennomført en kartlegging av status og potensiale for digitalisering i kommunen i år. En av konklusjonene er at de store fellessystema (sak-arkiv/økonomi/lønn-personal) kommuniserer dårlig med hverandre og at vi bør vurdere alternative system. Dette er det tatt hensyn til i investeringsbudsjettet der det er lagt inn et eget tiltak for digitalisering.

På driftssiden er det lagt inn 0,6 mill. kr årlig til Chromebook til 5. klassinger og 0,84 mill. kr årlig til økte driftskostnader (flere og mer bruk av IKT-systemer) pluss sikrere drift (serverpark til Green Mountain). Det er også lagt inn midler til å følge opp og ta i bruk investeringer i velferdsteknologi med 1,4-2,2 mill. kr i 2019-2021. I 2022 er det kun lagt inn utgifter til vedlikehold/utskifting av utstyr med 0,5 mill. kr, mens det er lagt inn stillingsressurser i de andre åra.

Rådmannen viser ellers til vedtatt IKT-strategi (KST-39/17) og mer utfyllende tekst i vedlegget fra rådmannen/staber.

Oversikt lenger bak i budsjettet viser alle tiltak som endrer utgifter/inntekter i forhold til budsjettet for 2018. Dette omfatter tiltakene som er omtalt over, men også innsparingstiltak, nye tiltak og tiltak som justerer for prisendring fra 2018 til 2019.

Rådmannen har ikke prioritert alle tiltak som har vært med i den interne prioriteringsdiskusjonen i budsjettprosessen. Noen av disse blir vist som uprioriterte tiltak i oversiktene lenger bak i dokumentet, mens andre er tatt helt ut av den videre prosessen.

1.4 Reduserte driftsbudsjetter i 2019 og økonomiplanen

Driftsbudsjettet er redusert tidligere år og i

2018 gjennom konkrete reduksjoner, manglende/ufullstendig prisjustering og at nye uunngeelige kostnader er innarbeidet i eksisterende rammer for tjenesteområda. I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at driftsbudsjettet må reduseres ytterligere fram til og med 2021. Dette er summen av innsparingen som rådmannen la til grunn i sitt budsjettforslag og ytterligere innsparinger som ble lagt til av kommunestyret.

Innsparing i mill. kr	2019	2020	2021	2022
Oppvekst	-1,7	-5,6	-6,8	-6,8
Helse og velferd	-1,3	-4,3	-5,3	-5,3
Tekniske tjenester	-0,2	-0,6	-0,7	-0,7
Rådmann	-0,2	-0,6	-0,7	-0,7
Kultur	-0,1	-0,4	-0,5	-0,5
NAV	-0,1	-0,3	-0,4	-0,4
Plan og miljø	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3

Dette er generelle innsparinger, som kommer i tillegg til tilsvarende innsparinger i 2018 på 3,8 mill. kr og konkrete innsparingstiltak i 2018 på 11 mill. kr.

Rådmannen har i tillegg lagt til grunn at en del nye driftsutgifter (PU-boliger, Randaberg helse-senter, m.m) kommer senere enn lagt til grunn i vedtatt økonomiplan. Det er også lagt inn nye inntekter på Helse og velferd.

Rådmannen la inn ekstra midler til sosialhjelpsutgifter i 2018. Disse er forutsatt at blir redusert gradvis i løpet av økonomiplanperioden. Kommunestyret vedtok ytterligere reduserte sosialhjelpsutgifter begrunnet i færre flyktninger.

Rådmannen har også saldert budsjettet med bruk av fond i 2019, og å avsette mindre til lønnsoppgjøra i 2018 enn det som statsbudsjettet bygger på.

>> (...) Randaberg kommune bruker også flere IKT-systemer, samtidig som vi også bruker disse mer. Dette krever både økte investeringsutgifter og driftsutgifter.

>> Rådmannen la inn ekstra midler til sosialhjelpsutgifter i 2018. Disse er forutsatt blir redusert gradvis i løpet av økonomiplanperioden.

1.5 Eiendomsskatt

Rådmannen ble i 2016 bedt om å legge fram to alternative budsjetter for 2017. Ett forslag uten eiendomsskatt på boliger og ett med. Rådmannen gjorde det både for 2017 og 2018. Rådmannens forslag som blir presentert i dette dokumentet er basert på videreføring av eiendomsskatt på boliger.

Eiendomsskatt samlet er omtrent 18 mill. kr i 2018. Av dette er 10 mill. kr eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer.

Rådmannen har i sine siste budsjettforslag vist ulike tilnærmingmåter for å kompensere for å ta bort eiendomsskatt. Kort oppsummert er dette:

1. Redusere investeringsnivået (avdrag/renter)
2. Redusere driftsutgiftene (i hovedsak lønn)
3. Utsette innføring av nye tiltak/tjenester
4. Konkurransetsetting/øke andre inntekter
5. Redusere avdragsutgiftene til lovens minimumskrav
6. Justering av andre inntekter
7. Redusere netto driftsresultat

Disse virkemidla er først og fremst politiske vurderinger som rådmannen i dette budsjettforslaget ikke gir eksempler på kombinasjoner av for å oppnå et budsjett uten eiendomsskatt.

1.6 Inntektsnivået i Randaberg kommune

KOSTRA-tall viser at til tross for reduksjonene de siste åra så brukes det mer penger samlet i Randaberg kommune enn i sammenlignbare kommuner. På de fleste tjenestene bruker vi mer enn gjennomsnittet, mens vi på noen områder bruker litt mindre. Det har vært mulig som følge av forholdsvis høge skatteinntekter, eiendomsskatt og inntekter fra Lyse Energi som samlet gir oss mer å rutte med enn mange andre kommuner.

Basert på de objektive kriteria i inntektssystemet er Randaberg kommune en «lettere» kommune å drive enn andre, og bør derfor ha et lavere kostnadsnivå. På den andre siden har vi flere brukere med store hjelpebehov enn gjennomsnittskommunen, noe som drar kostnadsnivået oppover. KOSTRA-tabeller med

kommentarer fra tjenesteområda viser mer om driftsnivåa våre i forhold til andre kommuner.

1.7 Bosetting av flyktninger

I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at vi bosetter ti nye flyktninger i hvert av åra 2019-2022. Dette er samme nivå som i 2018, men langt færre enn i 2015-2017. Vi vet ikke hvor mange vi vil få spørsmål om å bosette i 2019 og framover, men har lagt til grunn at det blir ti som i vedtatt økonomiplan. Kommunene får integreringstilskudd når de bosetter flyktninger, i tillegg eget tilskudd til norskopplæring. Hovedparten av utgiftene er på NAV (lønn til flyktningkonsulenter, introduksjonsstønad, norskopplæring, sosialhjelp), men kommunene har også utgifter på andre områder.

Da Randaberg kommune sa ja til økt bosetting i 2016 og 2017, la vi inn forventet økte utgifter og inntekter i budsjetta. Når vi nå skal bosette langt færre nye flyktninger, vil inntektene reduseres automatisk, og utgiftene må reduseres tilsvarende. Disse vil ikke reduseres i takt, beregninger viser at utgiftene blir redusert senere enn inntektene. Med antatt bosetting, vil vi engang i 2020-2021 ha færre flyktninger enn vi hadde før flyktningkrisen i 2015-2016. Da må vi også redusere på kostnader som lå i budsjettet før, men ikke var direkte knyttet til integreringstilskuddet.

Vi har fått mange enslige mindreårige flyktninger i kommunene de siste åra, og har bygget opp en organisasjon rundt disse innenfor barnevernet. Signalene er at vi ikke vil få flere EM til Randaberg framover. Vi vil da ikke ha flere i denne gruppen i løpet av 2020-2021, og tilhørende driftsutgifter må reduseres tilsvarende.

1.8 Investeringer

De store investeringene i rådmannens forslag til økonomiplan er nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming og investeringer

>> Basert på de objektive kriteriene i inntektssystemet er Randaberg kommune en "lettere" kommune å drive enn andre.

til VAR-området. Bassenga på Goa og Grødem skole skal også renoveres.

Vedtatte investeringer til VAR-området er videreført. Det samme er de andre vedtatte investeringene, men det er noen mindre endringer i beløp og tidspunkt. Midler til ombygging av andre etasje i DPS-bygget for å flytte bofellesskapa i Dalen og Sentrum dit er lagt inn.

I vedtatt økonomiplan er Harestad skole, trinn 2 (HS2) forutsatt bygget i 2019-2020 og ferdig til innflytting i 2021. Rådmannen foreslår å utsette denne investeringen, for å dempe effekten investeringsbudsjettet har på driftsbudsjettet. Rådmannen gjorde det samme i fjor, men kommunestyret vedtok at HS2 skulle bygges som planlagt. Kostnadsrammen for HS2 er nedjustert ved å ikke innrede øverste etasje i nybygget.

Det er god kapasitet på eksisterende skoler og byggene er i tilfredsstillende stand. Rådmannen har lagt inn midler til å oppgradere ventilasjonssystemet på «gamle» Harestad skole. Sammen med andre mindre omfattende tiltak vil skolen kunne brukes i ytterligere 5-10 år.

Svikt i skatteinntekter, endringer i rammevilkår (kostbare bemanningsnormer), og økte utgifter til drift er noen av begrunnelsene for rådmannens forslag om å utsette HS2. En annen begrunnelse er at HS2 er dimensjonert for forventet befolkningsøkning når Sentrum Øst blir realisert. Det kan gå flere år før det skjer. Det vil også gå flere år før det er aktuelt å realisere skoletomten. Inntil videre vil den delen av tomten som er klar bli brukt til «landsbyhotell». Det er lagt inn inntekter fra dette, og forventet salgsinntekt er tatt ut av økonomiplanen.

Totalentreprisen på bygging av HS2 er ute på anbud, og evaluering av tilbud skulle etter planen blitt gjort i løpet av november.

>> Rådmannen foreslår å utsette denne investeringen (Harestad skole, trinn 2) for å dempe effekten investeringsbudsjettet har på driftsbudsjettet.

>> Rådmannen har lagt inn midler til å oppgradere ventilasjonssystemet på "gamle" Harestad skole. Sammen med andre mindre omfattende tiltak vil skolen kunne brukes i ytterligere 5-10 år.

Vi har informert tilbyderne om at rådmannen har foreslått å utsette byggingen og at budsjettvedtak 13. desember vil bestemme framdriften for prosjektet. Hvis kommunestyret går for rådmannen sin innstilling, vil konkurransen bli avlyst. Vi vil da kunne bruke det samme konkurransegrunnlaget for en tilsvarende konkurranse når det blir aktuelt. Hvis kommunestyret vedtar HS2 slik som i vedtatt økonomiplan, vil inten

sjon om tildeling av kontrakt bli sendt til tilbyderne kort tid etter.

Vedtatt økonomiplan bygger på økte inntekter som følge av befolkningsframskrivning som

viser at vi får flere eldre og høyere innbyggervekst enn landsgjennomsnittet. Dersom vi ikke får høyere vekst enn landsgjennomsnittet, vil vi måtte finne andre inntekter eller redusere utgiftene ytterligere for å balansere økonomiplanen. Dette blir ekstra sårbart med et høgt investeringsnivå.

Rådmannen har ikke økt det generelle investeringsbudsjettet til IKT i økonomiplanen, men har lagt inn et eget tiltak med midler til digitalisering.

Midlene som ligger i det generelle investeringsbudsjettet på IKT er investeringer som ved likeholder utstyr og programvare, mens midlene til digitalisering er større og mindre konkrete prosjekter for å digitalisere deler av arbeidsoppgavene.

Investeringene er i hovedsak finansiert med låneopptak, men det er også regnet med betydelige husbanktilskudd til bofellesskap. Vi låner også fra Husbanken for å kunne yte startlån.

Rådmannen har videreført dette med 25 mill. kr årlig. Beløpet ble økt fra 2017 da det var 20 mill. kroner.

1.9 Utvikling i årsverk

Kilde: Egne tall fra Visma HRM til Waco, per januar.

2016	2017	2018	2019
726	731	740	732

Rådmannens forslag til budsjett vil gi en reduksjon med omtrent 8 årsverk fra 2018 til 2019.

Hovedårsaken til endring i antall årsverk er:

- Reduksjon NAV knyttet til færre flyktninger m.m. : -3,4
- Økning barnevern (vertskommune for Kvitsøy): +0,5
- Reduksjon barnehager pga færre barn: -4,5
- Reduksjon skoler (innsparing og mindre behov ATO): -10
- Økning Helse og velferd pga. økt bemanning nytt sykehjem, nytt årsverk mottakskontoret, velferdsteknologi og økning hjemmesykepleien. I tillegg endring fra kjøpt BPA til egne ansatte for en bruker: +9,5

Endringer i bemanning fordi Rennesøy går ut av det interkommunale PPT får virkning fra 2020.

Det samme gjelder endringer i barnevernet som følge av at Rennesøy og Finnøy går ut av samarbeidet når de blir en del av Stavanger kommune fra 2020.

Antall ansatte

Per januar 2018 er det 978 fast ansatte i Randaberg kommune. I tillegg er det 106 midlertidige ansatte. Totalt 1 084 ansatte.

Antall ansatte er medregnet læringer og ansatte i det interkommunale PPT.

1.10 Rådmannens forslag i forhold til kommunens økonomiske måltall

I KS-sak 61/16, som ble behandlet i september 2016, ble de økonomiske måltalla som ble vedtatt i 2013 vurdert på nytt.

Vedtaket i saka var slik:

"Randaberg kommune skal legga følgende økonomiske mål til grunn for framtidige budsjett/økonomiplaner:

Netto driftsresultat i % av driftsinntekter: mellom 1 og 4 %.

Arbeidskapital i % av driftsinntekter: mellom 20 og 30 %.

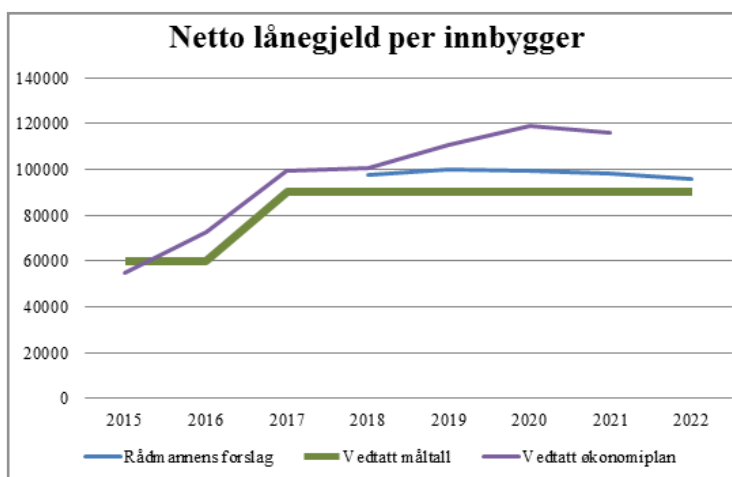
Ubundne driftsfond i % av driftsinntekter: mellom 5 og 8 %.

Kapitalfond i % av driftsinntekter: mellom 7 og 10 %.

Netto lånegjeld per innbygger: mindre enn 90 000 kr/innbygger."

Endringen fra tilsvarende vedtak fra 2013 var at måltallet for netto lånegjeld ble hevet fra 60 000 kr/innbygger til 90 000 kr/innbygger. Kommune-Norge har 1,75 prosent som måltall for netto driftsresultat over tid. Dette tilsvarer 3 prosent som var måltallet før endringen i føring av momskompensasjon kom, og som var kjent for de fleste.

Det er spesielt de to måltalla netto driftsresultat og netto lånegjeld per innbygger som får betydning for budsjettarbeidet. Men måltalla om størrelsen på kapitalfond legger også begrensninger på bruk av dette i finansieringa av investeringene.

Netto lånegjeld per innbygger vil holde seg over måltallet i hele økonomiplanperioden, men vil reduseres i slutten av økonomiplanperioden.

>> Per januar 2018 er det 978 fast ansatte (...) I tillegg er det 106 midlertidig ansatte.

Netto lånegjeld per innbygger vil holde seg over måltallet i hele økonomiplanperioden, men vil reduseres i slutten av økonomiplanperioden.

Vi vil i 2020-2021 betale omtrent like mye i avdrag som vi låner til nye investeringer. I 2022 vil vi betale vesentlig mer i avdrag enn vi låner. Lånegjelden forventes å være mindre enn i vedtatt økonomiplan. Dette fordi trinn to av Harestad skole er utsatt til etter økonomiplanperioden. Dersom trinn to av Harestad skole bygges som vedtatt i 2019-2020, vil netto lånegjeld være omtrent som i vedtatt økonomiplan, og nå en topp på oppunder 120 000 kr per innbygger i 2020, for så å gradvis reduseres i resten av økonomiplanperioden. (Se graf 1).

Graf 2 (til høyre) viser utviklingen av netto lånegjeld, historisk og i økonomiplanperioden for Randaberg kommune sammen med historiske tall for landet og Rogaland. Vi ser at vi ligger betraktelig over landet og Rogaland, og at vi i 2016 og 2017 også øker i forhold til vår kommunegruppe.

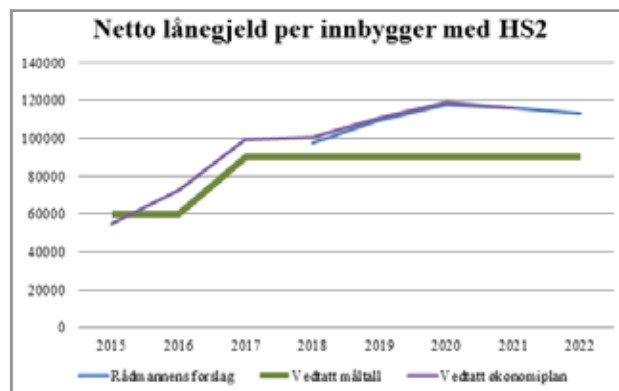
I sak om måltall i 2016 konkluderte rådmannen at for sammenligning med andre kommuner, skulle vi bruke konserntall. Disse er mer sammenlignbare fordi mange andre kommuner har deler av gjelden knyttet til kommunale foretak som ikke inngår i tallet over.

Tabell (graf 3) gir bedre framstilling av status per 2017 og historisk i forhold til andre kommuner. Vi ser at vi fortsatt «stikker av» i forhold til andre kommuner i 2016, men at nivået ikke er så mye høyere enn andre som graf 2 over viser.

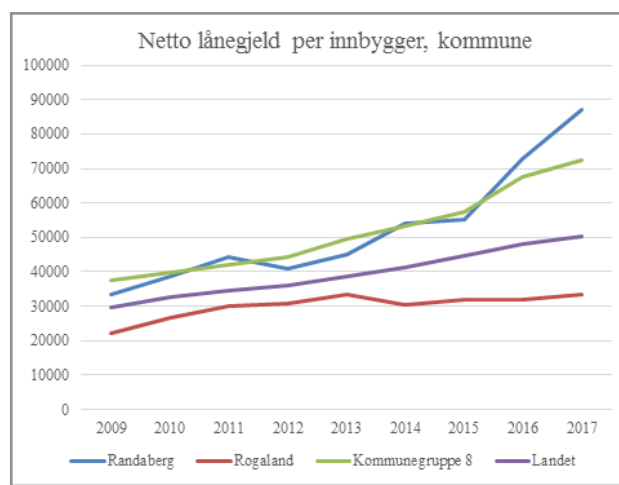
I saken om måltall blir netto driftsresultat framholdt som det viktigste måltallet å styre etter. Graf 4 til høyre viser utviklingen basert på rådmannens forslag.

>> Vi vil i 2020-2021 betale omtrent like mye i avdrag som vi låner til nye investeringer. I 2022 vil vi betale vesentlig mer i avdrag enn vi låner.

Graf 1:

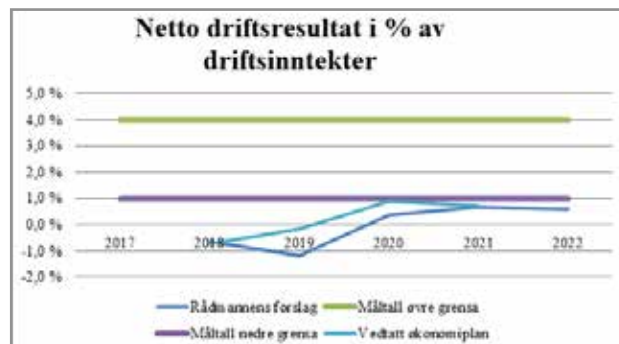
Graf 2:

Graf 3:

Graf 4:

Netto driftsresultat er negativt i 2019, og under den nedre grensa for måltallet i 2020-2022. Dersom trinn to av Harestad skole bygges som vedtatt i 2019-2020, vil netto driftsresultat være negativt i hele økonomiplanperioden. Det samme vil det regnskapsmessige resultatet være, slik at driftsfond vil reduseres til under nedre grense for måltallet.

Vi har vedtatt to måltall knyttet til soliditet: driftsfond og ubundne kapitalfond i forhold til driftsinntektene. For 2015-2017 var det et positivt regnskapsmessig resultat som er tilført driftsfondet. Dette gjør at måltallet per 2018 blir bedre enn i vedtatt økonomiplan (der det var forutsatt et negativt resultat i 2017). (Se graf 5).

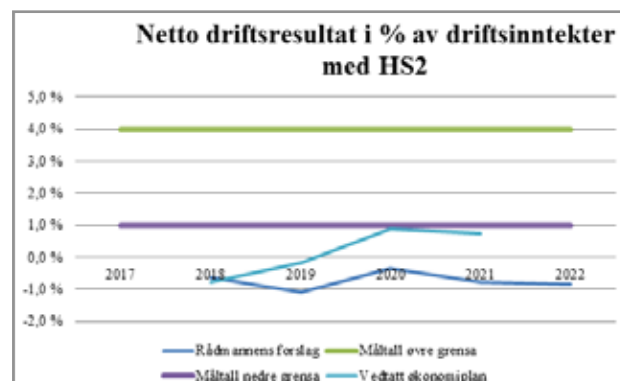
I vedtatt økonomiplan la rådmannen til grunn at regnskapsmessig mindreforbruk blir tilført driftsfond. I rådmannen sitt forslag er det ikke regnskapsmessig mindreforbruk før i 2020, og budsjettet er saldert med bruk av fond i 2019, så driftsfondet vil bli redusert i forhold til vedtatt økonomiplan i 2019. Driftssoliditeten vil bygges opp igjen i slutten av økonomiplanperioden. Vi vil ligge i ønsket intervall i hele økonomiplanen. (Se graf 6).

Dersom trinn to av Harestad skole bygges som vedtatt i 2019-2020, vil driftsfonda bli under nedre grense i slutten av økonomiplanperioden. (Se graf 7).

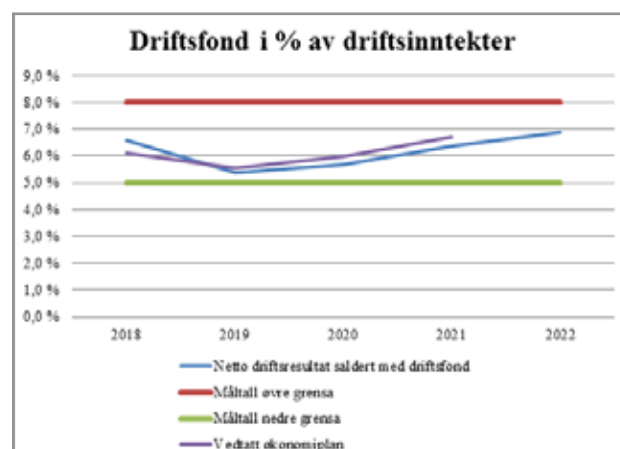
I 2011-2012 solgte vi store deler av utbyggingssområdet Vestre Goa. Netto salgsinntekter ble avsatt til kapitalfond. I 2016 ble fondet redusert for å kompensere for manglende salgsinntekter (jamfør budsjettvedtak i 2015 om 25 mill. kr årlige salgsinntekter i 2016-2018).

Ved regnskapsavslutningen for 2017 ble disse manglende inntektene finansiert med nytt låneopptak. Derfor er utgangspunktet for 2017 bedre enn vedtatt økonomiplan. Inntekter fra salg av Grødem Terrasse og S5-tomten i 2018 er i vedtatt økonomiplan brukt til å redusere låneopptaket, og ikke ført til fond, det blir derfor ingen bedring av dette måltallet utover i økonomiplanperioden.

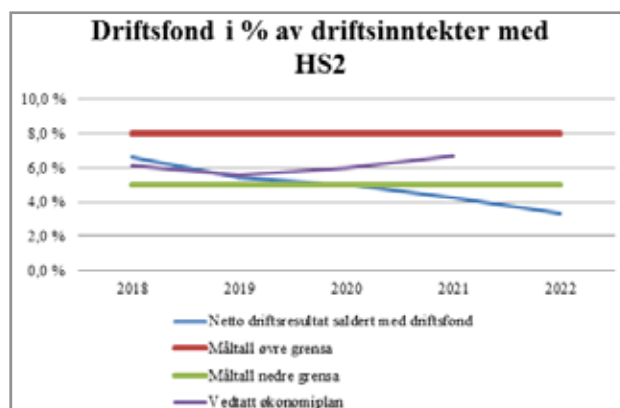
Graf 5:

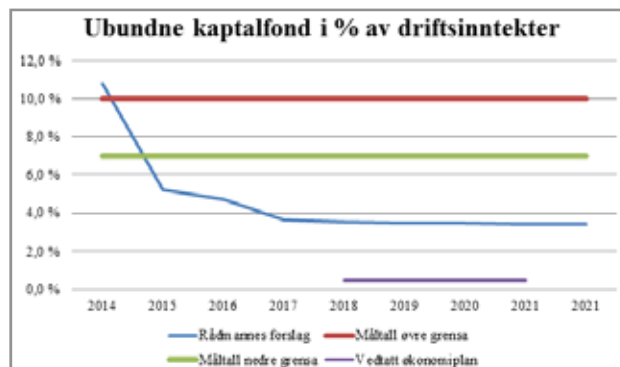
Graf 6:

Graf 7:

Graf 8:

1.11 Budsjett og økonomiplan som styringsdokument

Rådmannen legger fram et forslag til budsjett for 2019 som blir bindende for neste år når det blir vedtatt av kommunestyret (med kommunestyrets endringer). Kommunestyret vedtar også økonomiplanen som gjelder for de påfølgende åra.

Økonomiplanen gir føringer for neste års arbeid med budsjett for 2020 og tilhørende økonomiplan, men er ikke like bindende som budsjettet.

Både rådmannen og de folkevalgte kan derfor justere forhold i økonomiplanen når arbeidet med årsbudsjetta gjøres. Det er først når investeringsprosjekt og driftsendringer senere blir vedtatt i aktuelt årsbudsjett at de er bindende.

2) Forutsetninger i rådmannens budsjett- og økonomiplanforslag

2.1 Frie inntekter - skatt og rammetilskudd

Skatteinntektene til kommunene i vår region er fortsatt på et mye lågere nivå enn før oljekrisen i 2015/2016, mens resten av landet har hatt gode skatteinntekter. Vi vil ta med oss det reduserte nivået på skatteinntekter inn i 2019, men den gode skatteinntekten i resten av landet vil føre til at vi betaler mindre til inntektsutjamning nå i 2018.

Regjeringen endrer den kommunale skattøren for personlige skatteyttere fra 11,8 prosent i 2018 til 11,55 prosent i 2019. Dette skal likevel gi en marginal vekst i skatteinntekter som skal være med på å kompensere prisøkning (kommunal deflator), endringer i oppgaver og endringer i demografi.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) presenterer i dokumentasjonen til inntektssystemet (Grønt Hefte 2017) et anslag på skatt og rammetilskudd for inneværende år og kommende år. I anslaget over frie inntekter til den enkelte kommune i 2019 legger KMD skattefordeling fra 2017 til grunn.

Det betyr at alle kommunene antas å ha lik vekst i skatteinntektene i 2018. Gitt disse forutsetningene, venter KMD at de frie inntektene fra 2018 til 2019 vil øke for Randaberg kommune til i overkant av 610 mill. kr. Dette er omtrent 55 mill. kr mer enn KMD's prognose for Randaberg kommunes frie inntekter i 2018.

Grønt Hefte viser et rammetilskudd til Randaberg kommune for 2019 på 269,9 mill. kr og et anslag på netto skatteinntekter (skatt – rammetilskudd) på 341 mill. kr. Rammetilskuddet er basert på innbyggertall per 1. juli 2018, mens skatteinntektene er basert på innbyggertall per 1. januar 2018.

KS har utarbeidet en prognosemodell for skatt og inntektsutjamning som tar utgangspunkt i skatteinntektene de siste tre åra (2015, 2016 og 2017) og oppdatert folketall per 1/7-2018 for både rammetilskudd og skatteinntekter. Denne viser netto skatteinntekter på 351,4 mill. kr, 10,4 mill. kr mer enn tilsvarende tall i Grønt hefte. I utgangpunktet er et tall som bygger på tre år mer realistisk enn et som bygger bare på det siste året. Men i dette tilfellet er det kanskje mer et uttrykk for hvor mye høyere skatteinntektene hadde vært i Randaberg kommune hvis vi ikke hadde hatt lokal nedgang på grunn av konjunkturrendringer de siste åra.

Netto skatteinntekter i Randaberg kommune i 2018 ser ut til å bli lavere enn budsjettet, dette er ikke fanget opp i Grønt hefte og KS sin prognosemodell. I rådmannens anslag er det lagt til en netto økning på 1,2 mill. kr på grunn av forventet innbyggervekst fra 2018 til 2019. Dette er det ikke tatt hensyn til i anslaga fra Statsbudsjettet/KS.

Rådmannens forslag til budsjett for frie inntekter for 2018 er totalt 601,1 mill. kr, og for netto skatteinntekter 342,5 mill. kr. I åra etter 2019 er det lagt til grunn en ytterligere økning i skatt og rammetilskudd med bakgrunn i forventet befolkningsvekst og vekst i antall eldre i Randaberg kommune utover landsgjennomsnittet.

Rådmannen la i fjor til grunn at skattesvikten som ble videreført fra 2017 til 2018, ville avta

utover i økonomiplanen som følge av bedre sysselsettingssituasjon. Den forutsetningen ligger fremdeles inne. Netto skatteinntekter i rådmannens budsjettforslag ser slik ut:

>> "Fallhøgden" vil for Randaberg være +/- 5-10 mill. kroner.

Tall i mill. kr	Skatteinntekter	Inntektsutjamning	Netto skatteinntekter
Budsjett for 2018 i vedtatt økonomiplan	373,1	-30,5	342,6
Vedtak 2018, KS (tiltak 26)	0,5	-0,3	0,2
Skatt opp fra nivå i 2017	10,0	-7,0	3,0
Økte pensjonsutgifter	0,9	-0,4	0,5
Budsjett for 2019 i vedtatt økonomiplan	384,5	-38,2	346,3
Redusert skattenivå i 2018	-22,8	15,4	-7,4
Realvekst	1,4	-0,2	1,2
Deflator	10,4	-0,9	9,6
Justeringer for å fange opp nasjonal vekst	-7,9	7,9	0,0
Budsjett sammenlignbart med Grønt hefte/KS	365,7	-16,0	349,7
Lokal vekst på grunn av flere innbyggere	3,0	-1,8	1,2
Rådmannens forslag	368,7	-17,8	350,9

Sammenlignbare budsjetterte netto skatteinntekter er 8,7 mill. kr høyere enn Grønt hefte og 1,7 mill. kr lavere enn KS-prognosen basert på tre år.

Skatteinntektene er vanskelige å budsjettere for kommunene, spesielt kommuner som har over landsgjennomsnittet i skatteinntekter per innbygger, og dermed betaler inntektsutjamning.

"Fallhøgden" vil for Randaberg kommune normalt være pluss/minus 5-10 mill. kr i forhold til det beløpet rådmannen anslår skatteinntektene til.

I rådmannens budsjettforslag er skatteinntektene i det øvre sjiktet av mulige inntektsnivå. Rådmannens budsjettforslag er derfor sårbart i forhold til negative konjunktrendringer.

I vedtatt økonomiplan er det lagt inn forutsetninger om at rammetilskudd og skatteinntekter

>> Skatteinntektene er vanskelige å budsjettere for kommunene, spesielt kommuner som har over landsgjennomsnittet i skatteinntekter per innbygger.

øker i forhold til nivået i 2019 (utover økning for å dekke prisstigning, demografikostnader og realøkninger i framtidige statsbudsjetter).

Det er begrunnet med vekst i befolkning og antall eldre (rammetilskudd), og vekst i befolkning og vekst i inntektsnivået (skatt). Samlet er det lagt inn slik forventning om økning:

Forutsetninger i vedtatt økonomiplan	2020	2021	2022
Økt rammetilskudd i forhold til 2019	-4,5	-9,0	-10,0
Økte netto skatteinntekter i forhold til 2019	-9,4	-11,6	-12,8
Sum økning (mill. kroner)	-13,9	-20,6	-22,8

Skatteandelen er nå 40 prosent av de frie inntektene, mens rammetilskudd utgjør 60 prosent.

Regjeringspartia har tidligere signalisert at de ønsker å gradvis heve skatteandelen til 50 prosent eller høyere. Dette favoriserer kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet, slik som Randaberg kommune.

I forslag til Statsbudsjett for 2019 er det ikke lagt inn endringer i fordelingen mellom skatteinntekter og rammetilskudd.

2.2 Brukere med store hjelpebehov / ressurskrevende brukere

For 2018 er innslagspunktet hevet med prisstigning pluss 50.000 kr og er 1.320.000 kr. Kompensasjonsgraden på 80 prosent er videreført. Refusjon bortfaller fortsatt når brukerne blir 67 år. Kommunene skal inntektsføre refusjonen for 2018 i 2018-regnskapet, selv om vi ikke får det utbetalt før i juni 2019, mens staten som følger kontantprinsippet utgiftsfører det i 2019-regnskapet. Derfor er det først nå i høst at kommunene, gjennom statsbudsjettet, får vite de endelige forutsetningene for denne refusjonen i 2018. Vi har lagt til grunn at for 2019 vil egenandelen bare heves med forventet lønnsstigning, og at kompensasjonsgraden fortsatt blir 80 prosent. Disse størrelsene vil vi ikke få vite før regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 blir lagt fram neste høst.

Også i fjor høst foreslo regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett å øke innslagspunktet med 50 000 kr mer enn prisstigningen, men dette ble avvist i Stortingets budsjettbehandling i desember 2017.

Randaberg kommune får skjønnsmidler fra fylkesmannen, fordi vi har mange brukere med store hjelpebehov og derfor må betale uforholdsmessig mange egenandeler. Vi får i 2019 6,6 mill. kr i slike skjønnsmidler. Disse har vært slik de siste åra:

- 2018: 6,5 mill. kr
- 2017: 5,0 mill. kr
- 2016: 4,0 mill. kr
- 2015: 5,0 mill. kr
- 2014: 5,0 mill. kr
- 2013: 5,9 mill. kr

2.3 Eiendomsskatt

Eiendommene i Randaberg kommune er retaksert med virkning fra 2009, og inntektene i 2018 var 8,1 mill. kr på næring (verk og bruk) og 9,7 på bolig- og fritidseiendommer. Rådmannen viser også til KS-sak 77/16 om eiendomsskatt som ble behandlet i kommunestyret i oktober i 2016.

I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at nivået på eiendomsskatt er uendret.

Promillesatsen for boliger ble hevet fra 2 til 3 i 2017. Bunnfradraget er 733 000 kr. For næring og verk og bruk er promillesatsen 7 (maksimalsatsen).

I statsbudsjettet er det foreslått å sette maksimalsatsen på boliger til 5 promille. Det er også foreslått at kommunene fra 2020 skal bruke formuesverdien fra skatteetaten og ikke egne takseringer som grunnlag for eiendomsskatt på boliger. For hytter, garasjer, driftsbygninger og lignende må kommunene fortsatt takserer selv. Vi vet ikke hva virkningen av å bruke formuesverdien blir, men fordi det er lenge siden vi takserte, er det grunn til å tro at grunnlaga for eiendomsskatt vil øke. Dersom dette ikke skal føre til økt eiendomsskatt, må promillesatsen etter bunnfradraget endres.

I forrige statsbudsjett ble det vedtatt at det ikke lenger skal kunne innkreves eiendomsskatt på produksjonsutstyr. I ettertid er dette konkretisert slik at eiendomsskatten på dette skal utfases i løpet av sju år, og kommunene skal få kompensert inntektsbortfallet. I fjor kalkulerte vi effekten av dette inntektsbortfallet for Randaberg kommune til 2 mill. kr. I vedtatte økonomiplan er det et tiltak som reduserer inntekten gradvis med 0,4 mill. kr i fem år, fordi vi da ikke visste noe om eventuell kompensasjon for inntektsbortfallet. I dette forslaget til økonomiplan er dette tiltaket tatt ut (ikke prioritert), fordi vi får kompensasjon og endringen ikke får budsjettmessig virkning.

2.4 Inntekter fra Lyse Energi AS

Lyse betaler en garantert avkastning til eierne sine av ansvarlig lån på opprinnelig 3 milliard kroner. Avkastningen er knyttet til NIBOR-rentesats (internrenten mellom bankene) og til eierandel. Randaberg kommune eier 3,279 prosent av Lyse. I tillegg til den garanterte avkastningen betaler Lyse utbytte av overskudd til eierne.

>> Randaberg kommune får i 2019 6,6 mill. kroner i skjønnsmidler fra fylkesmannen, fordi vi har mange brukere med store hjelpebehov.

I vedtatt økonomiplan hadde rådmannen i samarbeid med de sentrale eierkommunene i Lyse lagt til grunn en opptrapping på samlet utbytte i hele økonomiplanperioden. Denne opptrappingen er bekreftet av Lyse, og inntektene er lagt inn i samsvar med disse omforente føringene. Av et samlet utbytte på 550 mill. kr i 2019 er Randaberg kommunes andel 18 mill. kr. Dette øker gradvis til 21,3 mill. kr i 2022.

2.5 Økning gebyrer/avgifter/egenbetalinger/husleier

For å kunne videreføre driftsnivået må inntektsgrunnlaget styrkes. De fleste gebyrer/egenbetalingene er økt med 2,8 prosent fra 2018 til 2019 i samsvar med den kommunale deflatoren (lønns-/prisvekst).

På VAR-området endres gebyra med mellom -25 prosent og +6,3 prosent. Det er renovasjonsutgiften som økes mest. Gebyr for septiktømtømning går ned med omtrent 25 prosent, og både vann- og avløpsavgift blir redusert (2-5 prosent). Feieavgiften går opp med 19,9 prosent og er nå på nivå med 2017 (den gikk ned med 19,6 prosent fra 2017 til 2018). På byggesak er gebyra uendret fra i fjor i samsvar med budsjettvedtak. Gebyrer på oppmåling er økt med mellom 2,8 og 5 prosent.

Foreldrebetaling for barnehage er økt i tråd med føringer i statsbudsjettet for 2018.

Rådmannen foreslår også å ta betaling for transport til og fra dagsenter på Vardheim og Steindal gård (Inn på tunet), og for utkjøring av mat fra kjøkkenet på Vardheim.

For oversikt over gebyrendringene fra 2018 til 2019, se budsjettkommentarer for aktuelle tjenesteområder og eget gebyrvedlegg.

2.6 Rentesats, renteutgifter/renteinntekter og avdragsutgifter

Det er budsjettert med 2 prosent rente og 25 års avdragstid i 2019 og økonomiplanperioden

for nye investeringer. Det er det samme som i vedtatt økonomiplan. Randaberg kommune har en struktur på låneopptak (fast og flytende rente), utlån (Lyse, flytende) og rentekompensasjon (flytende) som gjør at vi er forholdsvis nøytrale i forhold til rentenivået. Rentesatsen som er brukt får derfor først og fremst betydning for finansiering av nye investeringer og effekten dette får på renteutgiftene.

>> Av et samlet utbytte på 550 mill. kr i 2019 er Randaberg kommunes andel 18 mill. kr. Dette øker gradvis til 21,3 mill. kr i 2022. (Lyse)

Randaberg kommune betalte fram til 2013 avdrag i forhold til de faktiske avdragsutgiftene på låna. Vi hadde tatt opp de fleste låna med

20 års avdragstid, et par lån hadde 25 års avdragstid. Vi hadde derfor høyere avdragsbelastning i driftsregnskapet enn det loven krever. Loven krever avdrag i forhold til avskrivningstiden, som for mange av investeringene vi har gjort de siste åra er lenger enn 20-25 år. I vedtatt økonomiplan er avdraga litt over kravet til minimumsavdrag.

2.7 Lønnsavsetning

Randaberg kommune setter av midler for å dekke økte lønnsutgifter som følge av lønnsoppgjør i kommende budsjettår og overheng og glidning fra 2018 til 2019.

Lønnsreserven er på 14,3 mill. kr. Lønnsreserven skal dekke både helårseffekt av oppgjør i 2018 (overheng), lønnsglidning (endring i kom

petanse/ansetning) og effekt av lønnsoppgjør i 2019. En del av overhengen er allerede fordelt i rådmannens budsjettforslag, deror er beløpet som ligger igjen til fordeling lågere.

Med utgangspunkt i forventet lønnsstigning i Statsbudsjettet på 3,25 prosent, fra 2018 til 2019, skulle vi satt av 16,3 mill. kr. Rådmannen har redusert beløpet med 2 mill. kr. De siste åra (unntatt 2017) har vi brukt mindre enn om vi budsjetterte lønnsavsetningen i samsvar med forventningen i Statsbudsjettet.

2.8 Prisvekst

Virksomhetene er i åra 2009-2012 ikke kompensert for årlig prisvekst. For 2013 ble det tilført 3,9 mill. kr for å kompensere en forventet prisvekst på driftsutgifter, refusjonsutgifter og overføringsutgifter. På enkelte arter (for eksempel kostnader til IVAR) er det tatt hensyn til det vi faktisk vet om endringer i prisnivå. For 2019 (og 2014-2018) er det gitt kompensasjon for prisstigning på tilskudd og overføringer, mens det ikke er gitt full kompensasjon på prisstigning på kjøp av varer og tjenester. Forventet prisvekst fra 2018 til 2019 er satt til 1,9 prosent, og det er tilført 3,1 mill. kr i dette tiltaket.

Forskjellen mellom full priskompensasjon og delvis priskompensasjon er 1,5 mill. kr. Dette er i realiteten et krav til tilsvarende effektivisering av driften.

2.9 Pensjon

Rådmannen har videreført satsen til KLP med 15,39 prosent av lønnsartene. Satsen til Statens Pensjonskasse på 12,25 prosent er også uendret fra 2018. For begge pensjonsordninger kommer arbeidstakers andel på 2 prosent i tillegg.

Fra 2014 budsjetteres pensjonspremien på tjenesteområda. Premieavviket er budsjettert på eget ansvarsområde, og sørger for at det er pensjonskostnaden som blir belastet Randaberg kommune samlet. Forskjellen mellom premie og kostnad (premieavviket) amortiseres over 7 år og vil derfor medføre økte kostnader på sikt.

I regjeringens forslag til statsbudsjett er en del av økningen i frie inntekter begrunnet i økte pensjonskostnader i 2019 (på samme måte som i fjor for 2018). Rådmannen la i fjor inn et tiltak der det ble lagt til grunn at økningen i pensjonskostnader blir finansiert med økte frie inntekter i 2019-2022.

>> Budsjettforslaget fra rådmannen er saldert med innsparingstiltak, utsetting av trinn 2 av Harestad skole og bruk av fond.

Basert på signaler i statsbudsjettet er økningen redusert i 2019 i forhold til det som lå inne i vedtatt økonomiplan. Økningen er slik i forhold til 2018:

- 2019: 1 mill. kr
- 2020: 3 mill. kr (totalt 4 mill. kr)
- 2021: 3 mill. kr (totalt 7 mill. kr)
- 2022: 3 mill. kr (totalt 10 mill. kr).

2.10 Økonomisk risiko i rådmannens budsjettforslag.

Budsjettforslaget fra rådmannen er saldert med innsparingstiltak, utsetting av trinn 2 av Harestad skole og bruk av fond. Forslaget gir likevel ikke ønsket netto driftsresultat. Rådmannen har valgt å legge fram budsjett og økonomiplan slik fordi vi har fondsmidler som kan brukes, og som i en viss grad er brukt. Det er alltid en viss usikkerhet når kommuner legger fram sine budsjettforslag. Først og fremst knyttet til skatteinntektene, men også til om Statsbudsjettet blir vedtatt slik det er foreslått. Det er også en risiko om vedtatte innsparinger lar seg gjennomføre uten å få så store negative konsekvenser for tjenestetilbudet at de må reverseres.

Hvis ting går feil veg, vil vi måtte bruke mer av fond i 2019 (og eventuelt i resten av økonomiplanperioden). Vi har drøye 60 mill. kr på driftsfond per utgangen av 2017 som er satt av for å kunne brukes i den situasjonen vi nå er i.

Rådmannen skrev i sitt forslag i fjor:

«Vi må nok likevel forberede oss på å måtte redusere ytterligere ved neste korsveg (budsjett for 2019) dersom dette framtidsbildet skulle slå til. Hvis ting går bedre, vil vi fortsatt måtte gjennomføre innsparingene som er foreslått, men vi vil kunne tære mindre på reservene og ha et resultat som nærmer seg måltallene våre.»

Dette var skrevet i forhold til et budsjettforslag der Harestad skole ikke skulle bygges i 2020-2021. Da kommunestyret i fjor vedtok å bygge Harestad skole trinn 2, ble dette finansiert gjennom innsparinger og økte skatteinntekter utover det som lå i rådmannens forslag. Disse forutsetningene er videreført i rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan for 2019 til 2022 på driftssiden, dermed er risikoen for avvik større nå enn i rådmannens budsjettforslag i fjor.

3) Statsbudsjettet og kommunene

3.1 Endringer i det økonomiske opplegget for kommunesektoren for 2018

Kostnadsveksten fra 2017 til 2018 er beregnet til 3,0 prosent. Dette er en økning fra 2,6 prosent i revidert nasjonalbudsjett (RNB). I RNB ble skatteinntektene nedjustert med 0,3 milliard kroner i forhold til Statsbudsjettet for 2018. I forslag til statsbudsjett for 2019 er disse oppjustert med 2,1 milliard kroner, slik at nivået er nå 1,8 milliard kroner høyere enn i Statsbudsjettet for 2018.

3.2 Det økonomiske opplegget for 2019

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter i 2018 legger regjeringen til grunn en pris- og lønnsvekst i kommunal sektor (deflator) på 2,8 prosent. Lønnsveksten er forutsatt å bli 3,25 prosent. Kommuneopplegget er ventet å gi en vekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2019 på 1,9 milliard kroner. Dette tilsvarer en vekst på 0,4 prosent fra nivået regjeringen i RNB antok sektoren ville få i 2018. Den låge veksten har sammenheng med ekstraordinær stor utbetaling fra havbruksfondet i 2018. Regjeringen øker kommunesektorens frie inntekter for 2019 med 2 milliard kroner. Dette er reell vekst i frie inntekter, dvs. at det i budsjettopplegget er lagt inn kompensasjon for pris- og lønnsvekst i kommunesektoren i tillegg. Veksten i frie inntekter skal blant annet dekke kostnadsveksten kommunene har som følge av demografiske endringer fra 2018 til 2019. Forventa merutgifter til dette er 1,3 milliard kroner, av dette dekkes 1,0 milliard kroner over de frie inntektene. Det forventes også økte pensjonskostnader på 0,7 milliard kroner.

Veksten skal også dekke særskilte satsninger i statsbudsjettet som tjenester til rusavhengige, tidlig innsats i barnehage og skole og rehabilitering/habilitering. Regjeringen foreslår at den kommunale skattøren i 2019 blir 11,55 prosent, mot 11,8 prosent i 2017. Dette er tilpasset forutsetningen om at skattedelen av de samlede inntektene for kommunene fortsatt skal være 40 prosent i 2019.

Veksttilskudd: Randaberg kommune hadde gjennomsnittlig vekst i perioden 2014-2016 på marginalt over 1,4 prosent og fikk veksttilskudd i 2018 på 259 000 kr. I 2019 er det ingen kommuner i Rogaland som får veksttilskudd.

Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser
Det blir foreslått en tilskuddsramme for 2019 som gir rom for 1 500 nye heldøgns omsorgsplasser. Halvparten av ramma skal i 2019 gå til netto tilvekst.

Dagtilbud til demente: Kommunene fikk i fjor plikt til å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens fra 2020. Tilskuddssatsene er hevet fra 2018 til 2019. Fra 2020 vil trolig kommunene få midler til dette gjennom rammetilskuddet og ikke som øremerket tilskudd. Rådmannen har i sitt budsjettfor-slag lagt til grunn at økningen i rammetilskudd tilsvarer tilskudd vi vil få i 2019 for så mange plasser vi vil ha når tilbudet «inn på tunet» blir økt.

Brukere med store hjelpebehov/ressurskrevende tjenester: Innslagspunktet er foreslått justert opp til 1 320 000 kr som er 50.000 kr mer enn en generell prisjustering tilsier. Kommunenes kompensasjon for utgifter utover innslagspunktet er uendret på 80 prosent.

Betalingsplikt for utskrivingsklare pasienter rus/psykiatri: Kommunene får tilført midler for å kunne betale for disse fra 2019. Midla blir overført fra helseforetaka, og kommunene skal betale til disse på samme måte som for somatiske pasienter.

Opptappingsplan for rus og habilitering/rehabilitering
Det er lagt inn 200 mill. kr (rus) og 100 mill. kr (rehabilitering/habilitering) i kommunene sine frie inntekter.

Barnehager: Makspris for foreldrebetaling i barnehager er økt med 80 kr per måned fra 1/1-2019 til 2.990 kr per måned i 11 måneder. Fra 1/9-2019 økes den til 3.040 kr per måned. Gratis kjernetid blir utvida til også å gjelde 2-åringer.

Skole: Øremerkede midler til flere lærerårsverk på 1,468 milliard kroner blir videreført. Deler av veksten i frie inntekter (200 mill. kr) er grunnlagt med særskilt satsing på tidlig innsats i skolen.

4) KOSTRA

KOSTRA (KOMmune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Informasjonen om: (1) kommunale og fylkeskommunale tjenester, (2) bruk av ressurser på ulike tjenesteområder og (3) egenskaper ved befolkningen blir registrert og sammenstilt for å gi relevant informasjon til beslutningstakere i kommuner, fylkeskommuner og staten. Informasjonen skal gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring i kommuner og fylkeskommuner, og gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål oppnås.

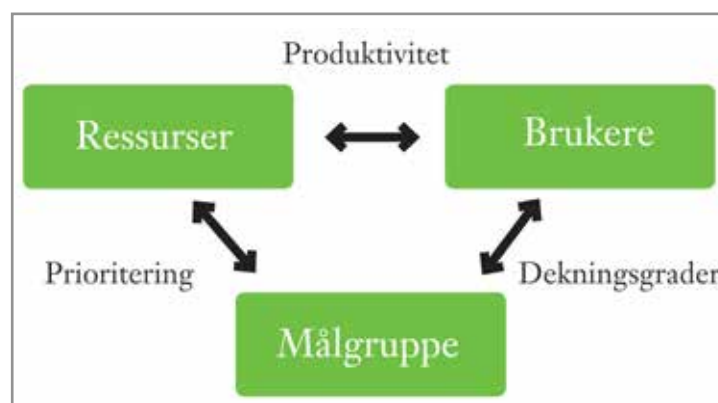
Da KOSTRA ble etablert i 2001, for å gi oss sammenlignbare data på tvers av kommuner og over tid for egen kommune, skulle det også lette rapporteringen fra kommunene til staten. KOSTRA egner seg best til å sammenligne seg med kommuner som innbyrdes er like i størrelse og struktur. KOSTRA-tall som er vist i budsjettet for 2019 (i vedlegg fra tjenesteområda) sammenligner Randaberg kommune med gruppe 8, Rogaland og landet samlet. Det er i visse tilfeller også sammenlignet med utvalgte nabokommuner. For Randaberg kommune vises også utviklingen over tid for aktuelle KOSTRA-data. Gruppe 8 er 27 mellomstore kommuner med låge bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekter, inkludert Rogalandskommunene Time, Randaberg og Strand.

KOSTRA opererer med tre typer sammenligningstall: 1) prioriteringer, 2) dekningsgrader og 3) produktivitet. Prioriteringer viser hvor mye ressurser (som regel penger eller årsverk) som brukes på utvalgte områder av tjenesteytingen/forvaltningen. Dekningsgrader sier noe om hvor mange i aktuell brukergruppe/aldersgruppe og lignende som får et gitt tjenestetilbud. Produktivitet sier noe om hvor mye ressurser som brukes på hver "enhet" av tjenesteytingen/forvaltningen. Sammenhengene kan også vises som i figuren nederst til høyre.

KOSTRA sier ingen ting om driften er "rett" eller "gal", men gir indikasjoner på hvor kostnaden ved driften avviker fra andre kommuner og hvordan utviklingen er i egen kommune.

KOSTRA peker på hvor kommunen bruker penger og åpner for sammenligninger, men sier lite om kvalitet. Rådmannen har i årets budsjettforslag forsøkt å bruke KOSTRA-tall fra Kommunebarometeret i tjenesteområdas KOSTRA-sammenligninger. Rådmannen viser også til egen sak om Kommunebarometer/ KommuneNM i sommer. De siste tilgjengelige KOSTRA-tall er fra 2017. Disse vil ikke være oppdatert med endringer i kostnadsnivå i 2018 som følge av innsparingstiltak og påplussinger som er gjort i 2018. SSB har gjort endringer fra 2016 til 2017. En vil derfor ikke alltid frinne de samme KOSTRA-tallene som det ble rapportert om i fjor.

KS har laget en modell som viser ressursbruken i kommunene i forhold til KOSTRA-tall som er justert for utgiftsbehov og inntektsnivå. Det vil si at f.eks. utgifter til barnehage er korrigert for at vi har flere barnehagebarn i forhold til folketallet enn andre kommuner. Grovt sett viser tabellen under at vi bruker mer enn andre kommuner på grunnskole, pleie- og omsorg og sosialtjeneste. På barnevern og barnehager bruker vi mindre. I utgiftene til sosialtjeneste inngår utgifter til bosetting av flyktninger og dette er hovedårsaken til økningen fra 2016 til 2017 på det området.

5) Driftsbudsjettet

5.1. Driftstiltak i økonomiplanen

Tabellen under viser driftstiltak som er tatt med i rådmannens budsjettforslag. Den viser også tiltak som ikke er prioritert. De to øverste linjene viser budsjettforslaget før og etter at tiltak er lagt inn. Egen linje viser driftskonsekvensen av de investeringstiltaka rådmannen har prioritert. Dette omfatter både rente- og avdragsutgifter og i noen grad økte driftsutgifter knyttet til investeringene (selve bygga). Det er laget egne

driftstiltak med endra inntekter/kostnader i tjenestedriften som følge av investeringstiltak (flere sykehjemsplasser, nye PU-boliger). Tabellen viser et overskudd (regnskapsmessig mindreforbruk) på null i 2019, 6,0 mill. kr i 2020, 7,7 mill. kr i 2021 og 5,4 mill. kr i 2022. Overskuddet er det som er igjen til investeringer/fond utenom det som allerede er budsjettet av avsetninger og bruk av disse. I 2019 er det budsjettet med bruk av fond. Uten dette, ville vi hatt et underskudd i rådmannens budsjettforslag. Netto driftsresultat er litt lågere enn det denne linjen viser, og vises i tabellen hovedoversikt drift.

Driftstiltak	tall i 1000	2019	2020	2021	2022
Over-/underskudd konsekvensjustert budsjett		3 784	3 784	3 784	3 784
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett		486	3 999	5 931	7 125
Valgte driftstiltak		-4 298	-13 766	-17 430	-16 268
Over-/underskudd budsjettversjon		-28	-5 982	-7 715	-5 359
Valgte tiltak					
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan		-9 339	-33 292	-41 787	-43 579
100 Valg 2019 og 2021		392	0	281	0
124 Økte pensjonsutgifter i 2019-2021		0	0	0	0
341 Kompetanseheving		0	500	500	500
346 Utsatt frisklivssentral		323	323	323	323
351 Organisasjonssekretær FFkF		0	400	400	400
351 Redusert bosetting av flyktninger fra 2018		2 530	4 276	7 489	10 088
351 Reduserte utgifter, færre flyktninger		-500	-500	-1 000	-1 000
351 Økte sosialhjelpsutgifter i 2017		-500	-1 000	-1 000	-1 000
352 Økt husleie opp mot markedspris		0	-200	-200	-200
400 Redusert plangebyr		-35	-205	-205	-205
430 Endring av gebyr byggekontroll		0	-200	-300	-300
480 Endring utgifter og inntekter 2018-2021 Vann, avløp og renovasjon		345	-1 661	-2 364	-3 027
500 Endra driftsutgifter Folkehallene inkludert Sola Arena		46	419	338	276
500 NM-veka		0	0	-50	-50
560 Økning lønn fritidskontakter 2017		30	60	90	90
600 Innsparing, redusert driftsnivå kirken		-30	-50	-70	-70
800 Økt rammetilskudd pga vekst i antall eldre i Randaberg ØP17		-3 500	-7 000	-10 500	-10 500
800 Økte skatteinntekter og rammetilskudd pga. befolkningsvekst i Randaberg ØP16		-2 200	-4 400	-6 600	-8 800
800 Reduserte netto skatteinntekter i 2017, gradvis bedring		-3 000	-7 000	-7 000	-7 000
800 Økning i eiend.skatt pga nye objekter og just. av nivå i 2018 til reelt 2017-nivå		150	-300	-750	-1 200
800 økte skatteinntekter		0	-4 000	-5 000	-5 000
800 Økte skatteinntekter og rammetilskudd		-279	-479	-479	-479
900 Bruk av driftsfond for å saldere budsjettet 2018		1 410	1 410	1 410	1 410
900 Endring utbytte og renter Lyse 2019-2022		-1 530	-3 055	-3 760	-4 465
900 Renter og avdrag av investeringstiltak		760	1 400	1 370	1 340
999 innsparing utover 0,5% lønn per år		-1 070	-6 670	-6 670	-6 670
999 innsparing 0,5% lønn per år		-2 681	-5 360	-8 040	-8 040

Driftstiltak	Tall i 1000	2019	2020	2021	2022
Oppvekst		739	-388	-893	-893
122 Chromebook til 5 -7 trinn på skolene v1		600	600	600	600
122 Elever uten norsk-kunnskaper, avvik i 2018		700	0	0	0
21 Prisjustering SFO foreldrebetaling 2019		-161	-161	-161	-161
362 Opphold i institusjon EM		0	0	0	0
362 Reduksjon EM		-400	-827	-1 332	-1 332
27 Økt makspris barnehager		0	0	0	0
Helse og velferd		4 409	13 706	17 930	20 006
332 Bemanning nytt sykehjem, oppstart med færre senger		1 502	3 974	5 339	6 506
333 Prisjustering kjøkken 2019		-62	-62	-62	-62
333 Øke inntekter utkjøring av mat		-313	-313	-313	-313
338 Utsatt utvidet drift av Vestre Goa 2, halvårsvirkning		-743	0	0	0
339 Styrke bemanning mottakskontor		614	614	614	614
341 Velferdsteknologi		1 385	2 190	2 250	530
341 Prisjustering egenbetaling Helse- og omsorg 2019		-49	-49	-49	-49
341 Utskrivingsklare pasienter psykiatri/rus		0	0	0	0
342/345 Nye Dalen/Sentrum		0	250	0	0
346 Økt bemanning på nytt dagsenter i 2020		0	1 934	1 934	1 934
346 Hjemmesykepleien økt behov for personell, innfaset over tid		830	1 640	2 344	2 344
346 Økte inntekter transport dagsenter		-149	-149	-149	-149
346 Demenskoordinator		0	0	0	0
347 Styrking av natt-tjenesten fram til åpning av flere senger		147	0	0	0
348 Rask psykisk helse		0	0	0	0
350 Øke lønnsrammen		490	490	490	490
34 Endringer i inntekter ressurskrevende tjenester 2019		756	756	756	756
350 Nytt bofellesskap, seinere ferdigstilling og gradvis opptrapping		0	2 430	4 775	7 404
Tekniske tjenester		441	441	1 199	1 199
352 Prisjustering husleieinntekter 2019		-277	-277	-277	-277
352 Mindre husleie pga ledige leiligheter		320	320	320	320
440/ 442 Driftsingeniør kommunale bygg 2018		0	0	758	758
480 Prisendring, Rogaland brann og redning (RBV) 2018		398	398	398	398
NAV		200	150	100	50
351 Overføring fra barnevernstjeneste 2017 2018		200	150	100	50
351 Samspill skaper den grønne landsbyen		0	0	0	0
Kultur		-9	20	424	1 352
500 Alt 2. Randaberg 100-års jubileum 2022 - jubileumsuke		0	0	375	1 275
500 Prisjustering regionale forpliktelser innen museum, reiseliv og friluftsliv		91	120	149	177
500 17. mai - flytte arrangementet ut fra Randaberg Arena		-100	-100	-100	-100
Felles		-1 026	7 224	7 224	7 224
120 Lønnsavsetning 2019 redusert		13 500	13 500	13 500	13 500
600 Økte utgifter, kirkedrift pga lønns- og prisvekst 2019		175	175	175	175
800 Endring i skatteinntekter og rammetilsk., SB19, deflator og realøkning		-21 136	-21 136	-21 136	-21 136
800 Reduksjon i skatteinntekter i 2018, effekt i 2019		7 400	7 400	7 400	7 400
800 Reduksjon i rammetilskudd pga færre 1-åringer uten kontantstøtte		4 500	4 500	4 500	4 500
900 Bruk av driftsfond i 2019		-8 250	0	0	0
999 Delvis prisjustering 2019		3 136	3 136	3 136	3 136
999 Prisjustering refusjoner 2019		-351	-351	-351	-351
Rådmann og staber		288	-1 626	-1 626	-1 626
100 Budsjettseminar og politikeropplæring med nye politikere		214	0	0	0

Driftstiltak	tall i 1000	2019	2020	2021	2022
100 Økte driftsutgifter revisjon/kontrollutvalg		149	149	149	149
126 Utleie Landsbyhotellet		-2 000	-3 000	-3 000	-3 000
126 Tilskudd DigiRogaland		200	200	200	200
126 Tilskudd til bysykler		700			
141 Nye læringer, Menn i Helse (2 stk)		205	205	205	205
181 Økte driftsutgifter IKT 2019		820	820	820	820
Ikke valgte tiltak					
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett		0	10	19	20
Forslag inkludert trinn to Harestad skole		129	10 375	18 530	19 701
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan					
270-279 Lovfesta bemanning og pedagnorm i bh., delfinansiert av staten		1 039	2 083	2 083	2 083
280 Barnehageplasser i andre kommuner		-1 000	-1 500	-2 000	-2 000
332 Bemanning nytt sykehjem og andre driftskonsekvenser		5 122	5 122	8 086	11 037
350 Nytt bofelleskap		1 942	7 404	7 404	7 404
800 Redus. eiendomsskatt som følge av omlegging av regl. for verk og bruk		400	800	1 200	1 600
Oppvekst					
122: Sommerjobbprosjektet		230	230	230	230
Helse og velferd					
332 Bemanning nytt sykehjem og andre driftskonsekvenser justert		4 451	6 521	10 411	14 285
346 Hjemmesykepleien økt behov for personell		2 344	2 344	2 344	2 344
Tekniske tjenester					
440/442 Driftsingeniør kommunale bygg 2018		758	758	758	758
NAV					
351 Glidelåsen 2018		200	200	200	200
Kultur					
500 Alt 1. Randaberg 100-års jubileum 2022 - helårsfeiring		274	630	1 030	3 350
500 17. mai - økte utgifter		70	70	70	70
Felles					
600 Styrke det musikalske arbeidet		200	200	200	200
600 100 % anleggsdiakon/prest		800	800	800	800
600 20 % utvidelse av ungdoms-og trosopplæringsprestestilling		150	150	150	150
600 30 % utvidelse av renholdsstillinger i kirkene		150	150	150	150
900 Bruk av driftsfond i økonomiplanen		300	-400	-4 900	-7 300
999 Full prisjustering 2019		4 635	4 635	4 635	4 635

Alle tiltaka er nærmere beskrevet i eget vedlegg og i teksten fra tjenesteområda. I vedlegget er også detaljerte tall for tiltaka tatt med.

Flere av tiltaka er rene prisjusteringer av utgifter og inntekter eller konstatering av at utgifter/inntekter som vi vanskelig kan påvirke går opp eller ned. Enkelte tiltak er en reell styrking av drifta, andre er nye og utvida oppgaver som det er gitt føringer for i statsbudsjettet.

Det er lagt inn tiltak som øker de frie inntektene i økonomiplanperioden pga forventet høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet,

både generelt og i antall eldre.

Det er i noen investeringstiltak lagt inn driftseffekt av tiltaka (spesielt knyttet til vedlikehold/renhold). Omfanget av disse kan være usikre, men de er tatt med for å vise utfordringene.

For noen tiltak er det to eller flere alternativ. Et som er foreslått og et (eller to) som ikke er valgt (prioritert). Dette er først og fremst tiltak vedtatt i økonomiplanen, der rådmannen nå legger fram et alternativ. Men det er også nye tiltak der rådmannen legger fram to alternativer.

5.2.) Obligatoriske oversikter drift

Budsjettskjema 1A	Tall i 1000	BUD 2018	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022
Skatt på inntekt og formue		-373 106	-368 710	-391 310	-398 310	-404 310
Ordinært rammetilskudd		-228 127	-252 054	-248 504	-251 204	-250 404
Skatt på eiendom		-18 451	-18 301	-18 751	-19 201	-19 651
Andre generelle statstilskudd		-61 525	-48 152	-29 099	-21 307	-18 590
Sum frie disponible inntekter		-681 209	-687 217	-687 664	-690 022	-692 955
Renteinntekter og utbytte		-24 286	-25 816	-27 341	-28 046	-28 751
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter		28 881	29 696	30 813	31 599	32 212
Avdrag på lån		39 326	39 996	43 317	44 964	46 454
Netto finansinntekter/-utgifter		43 921	43 876	46 788	48 517	49 916
Til bundne avsetninger		115	-	-	-	-
Til ubundne avsetninger		-1 318	29	35	37	38
Bruk av ubundne avsetninger		-1 610	-8 050	200	200	200
Bruk av bundne avsetninger		-3 414	-2 073	-3 103	-2 004	-482
Netto avsetninger		-6 227	-10 094	-2 868	-1 767	-244
Til fordeling drift		-643 515	-653 435	-643 744	-643 272	-643 283
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		642 873	653 408	637 762	635 558	637 925
Merforbruk/mindreforbruk		-642	-28	-5 982	-7 715	-5 359

Budsjettskjema 1B	Tall i 1000	BUD 2018	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022
Rådmannen						
Andre generelle statstilskudd			-460	-460	-460	-460
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		51 060	58 910	59 203	62 354	65 073
Ramme for tjenesteområdet		51 060	58 450	58 743	61 894	64 613
Oppvekst						
Andre generelle statstilskudd		-14 537	-14 982	-9 534	-6 454	-6 454
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		286 994	293 865	282 685	277 609	277 609
Ramme for tjenesteområdet		272 457	278 883	273 151	271 155	271 155
Helse og velferd						
Andre generelle statstilskudd		-820	-1 900	-700	-700	-700
Til bundne avsetninger		-1 366	-	-	-	-
Bruk av bundne avsetninger		-1 982	-	-	-	-
Netto avsetninger		-3 348	-	-	-	-
Til fordeling drift		-4 168	-1 900	-700	-700	-700
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		186 174	192 174	199 380	202 463	204 539
Ramme for tjenesteområdet		182 006	190 274	198 680	201 763	203 839
NAV						
Andre generelle statstilskudd		-7 471	-4 616	-2 036	-1 856	-1 816
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		57 057	44 475	35 300	33 815	33 647
Ramme for tjenesteområdet		49 586	39 859	33 264	31 959	31 831
Tekniske tjenester						
Til bundne avsetninger		48	29	35	37	38
Bruk av bundne avsetninger		-1 432	-2 073	-3 103	-2 004	-482
Netto avsetninger		-1 384	-2 044	-3 068	-1 967	-444
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		23 919	27 209	24 941	23 081	19 955

Budsjettskjema 1B	Tall i 1000	BUD 2018	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022
Ramme for tjenesteområdet		22 535	25 165	21 873	21 114	19 511
Plan og miljø						
Andre generelle statstilskudd		-750	-460	-460	-460	-460
Netto avsetninger		-200	200	200	200	200
Til fordeling drift		-950	-260	-260	-260	-260
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		6 202	4 791	4 267	4 117	4 117
Ramme for tjenesteområdet		5 252	4 531	4 007	3 857	3 857
Kultur						
Netto avsetninger		115				
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		26 402	26 774	26 796	26 949	27 815
Ramme for tjenesteområdet		26 517	26 774	26 796	26 949	27 815
Randaberg kirke						
Sum fordelt til drift fra skjema 1B		7 365	7 510	7 490	7 470	7 470
Ramme for tjenesteområdet		7 365	7 510	7 490	7 470	7 470

Sykkeltur langs Ryggeveien fra sentrum.

Hovedoversikter drift	Tall i 1000	BUD 2018	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022
Brukerbetalinger		-33 865	-34 068	-34 218	-34 293	-34 368
Andre salgs- og leieinntekter		-69 370	-71 252	-74 616	-77 595	-81 275
Overføringer med krav til motytelse		-69 760	-70 695	-70 655	-69 435	-69 712
Rammetilskudd		-228 127	-252 054	-248 504	-251 204	-250 404
Andre statlige overføringer		-61 525	-48 152	-29 099	-21 307	-18 590
Andre overføringer		-670	-670	-670	-670	-670
Skatt på inntekt og formue		-373 106	-368 710	-391 310	-398 310	-404 310
Eiendomsskatt		-18 451	-18 301	-18 751	-19 201	-19 651
Sum driftsinntekter (B)		-854 874	-863 902	-867 823	-872 015	-878 980
Lønnsutgifter		463 446	469 114	458 008	455 606	456 852
Sosiale utgifter		128 694	133 692	137 289	140 261	144 029
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod		85 435	87 054	87 010	87 175	88 170
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod		89 285	85 293	84 193	84 338	84 815
Overføringer		53 621	58 894	55 375	54 125	54 038
Avskrivninger		44 280	55 930	55 930	55 930	55 930
Fordelte utgifter		-4 053	-4 064	-4 064	-4 064	-4 064
Sum driftsutgifter (C)		860 707	885 912	873 740	873 370	879 769
Brutto driftsresultat (D = B-C)		5 834	22 011	5 918	1 356	790
Renteinntekter, utbytte og eieruttak		-24 286	-25 816	-27 341	-28 046	-28 751
Sum eksterne finansinntekter (E)		-24 286	-25 816	-27 341	-28 046	-28 751
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter		28 881	29 696	30 813	31 599	32 212
Avdrag på lån		39 326	39 996	43 317	44 964	46 454
Utlån		110	110	110	110	110
Sum eksterne finansutgifter (F)		68 317	69 802	74 239	76 673	78 777
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner		44 031	43 986	46 898	48 627	50 026
Motpost avskrivninger		-44 280	-55 930	-55 930	-55 930	-55 930
Netto driftsresultat (I)		5 585	10 066	-3 114	-5 948	-5 115
Bruk av disposisjonsfond		-1 610	-8 050	200	200	200
Bruk av bundne fond		-3 414	-2 073	-3 103	-2 004	-482
Sum bruk av avsetninger (J)		-5 024	-10 123	-2 903	-1 804	-282
Avsetninger til disposisjonsfond		115	-	-	-	-
Avsetninger til bundne fond		-1 318	29	35	37	38
Sum avsetninger (K)		-1 203	29	35	37	38
Regnskapsmessig mer- mindreforbruk (L = I+J-K)		-642	-28	-5 982	-7 715	-5 359

>> I tillegg er det planlagt å ta opp husbanklån som lånes ut videre (startlån) på 25 mill. kr årlig.

6) Investeringsbudsjettet

6.1. Generelt

Investeringsutgiftene er i 2019-kroner i hele økonomiplanperioden. Det betyr at beløpene vil bli justert ved kommende års økonomiplan-behandlinger for å fange opp både generell og spesiell prisstigning. I tillegg vil det kunne bli betydelige endringer når prosjektene nærmer seg i tid og konkretiseres. Investeringer fram i tid blir budsjettet ut fra nasjonale normtall eller foreløpige kalkyler. Endret aktivitetsnivå i bygge- og/eller anleggsbransjen nasjonalt og regionalt kan føre til endringer i prisene som er lagt til grunn for beregningene.

For Randaberg helsesenter er det lagt til prisstigning fra 2018 til 2019 i rådmannens forslag til økonomiplan. Det er også lagt til 5 mill. kr som forventet merkostnad.

Fra 2014 har rådmannen lagt til grunn at store byggeprosjekter blir belastet med byggelånsrenter som en del av investeringen. Dette har vi gjort for Randaberg helsesenter, Harestad skole og kulturscene, Myrå barnehage og ressurs-senter og Harestad skole trinn 2. Isolert sett fører dette til økte investeringskostnader (renteutgifter), men vi får tilsvarende reduserte renteutgifter i driften.

Føring av byggelånsrenter, som en del av investeringskostnaden, er i samsvar med regnskapsforskriftene, men det er også tillatt å gjøre slik som Randaberg kommune har gjort tidligere (ikke skilt mellom byggelånsrenter og andre renteutgifter og dermed ført byggelånsrentene i driften).

I rådmannens forslag til økonomiplan er det ingen byggelånsrenter, mens det i alternativet med bygging av Harestad skole, trinn to i 2020-2021 er byggelånsrenter knyttet til dette.

>> Samlet er det planlagt å investere for i overkant av 230 mill. kr i økonomiplanperioden.

6.2 Investeringstiltak i økonomiplanen

Samlet er det planlagt å investere for omtrent 230 mill. kr (eksklusiv moms) i økonomiplanperioden. Dette er vesentlig mindre enn de siste 5-6 års økonomiplaner. Harestad skole trinn 2 er foreslått utsatt til etter økonomiplanperioden.

De store investeringene er:

- Bofellesskap for personer med utviklingshemming i 2019 30 mill. kr. Totalt 40 mill. kr inkludert 10 mill. kr i 2018.
- Ombygging DPS til bofellesskap for personer med utviklingshemming. Samlet 8 mill. kr i 2018 og 2019.
- VAR-investeringer 60 mill. kr.
- Boliger vanskeligstilte 20 mill. kr.
- Renovering svømmehallen på Goa og Grødem 16 mill. kr.
- Ekstraordinært vedlikehold og branntekniske utbedringer 16,6 mill. kr
- IKT-investeringer. 4,4 mill. kr hvert år. Samlet drøye 17,6 mill. kr.
- Digitalisering 9,5 mill. kr.

I tillegg er det planlagt å ta opp husbanklån som lånes ut videre (startlån) på 25 mill. kr årlig.

Tabellen på neste side (side 31) viser alle investeringstiltak i rådmannens budsjettforslag. For kommunens egne investeringstiltak er det stort sett bare tiltak som er prioritert som er tatt med. For kirkens investeringstiltak er også de som ikke er prioritert tatt med.

Begrunnelse for tiltaka og en mer detaljert oversikt er i eget vedlegg sammen med tilsvarende oversikt over driftstiltaka.

I denne økonomiplanen er lånemidler hovedfinansieringskilden. Andre finansieringskilder er tilskudd (hovedsakelig husbanktilskudd) og avdrag fra Lyse.

Investerings tiltak	Tall i 1000	2019	2020	2021	2022
Sum investeringer fra nye tiltak		115 632	75 332	72 182	61 182
Sum lån		-97 752	-71 552	-68 402	-57 402
Sum tilskudd		-13 500	-500	-500	-500
Sum annet		-4 380	-3 280	-3 280	-3 280
Netto finansiering		-	-	-	-
Sum renter og avdrag		725	4 522	6 986	9 120
Sum andre driftskonsekvenser		-239	-523	-1 055	-1 995
Netto driftskonsekvenser		486	3 999	5 931	7 125
Valgte tiltak					
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan		96 032	69 332	69 682	59 182
VAR (R) Nedgravd renovasjonsanlegg (4270) ØP18		500	500	600	600
VAR (VA) Ikke-spesifiserte prosjekter VA (4028) ØP18		7 000	13 000	15 000	15 000
VAR (VA) Sanering Sentrum (4128) ØP18		4 000	-	-	-
VAR Vannledning Ryggveien (4269) 2018		5 000	-	-	-
1290 IKT-investeringer (6001) ØP18		4 400	4 400	4 400	4 400
1300 Ombygging 1 etasje kommunehuset, flytta til 2019 (1033)		1 800	-	-	-
2210 Rehabilitering utearealer (b.hager) (4119) ØP18		300	300	300	300
2220 Svømmebassenget på Goa (1001) ØP18		-	-	8 000	-
2220 Svømmebassenget på Grødem (1001) ØP18		-	8 000	-	-
2220 Utearealer skolene (4058) ØP18		300	300	300	300
2620 Bygging av PU boliger (4134)		30 000	-	-	-
2630 Boliger vanskeligstilte KS-vedtak (4060) ØP18		4 982	4 982	4 982	4 982
3100 Startlån (3005) ØP18		25 000	25 000	25 000	25 000
3320 Asfaltering (4031) ØP18		500	500	500	500
3320 Gang/sykelstier (4030) ØP18		1 500	1 500	1 500	1 500
3320 Nyanlegg gatelys (4026) ØP18		2 000	2 000	2 000	2 000
3350 Oppgradering lekeplassar (4117) ØP18		300	300	300	300
3350 Turvei Goa - Vistnesveien (4185) 2018		3 000	-	-	-
3600 Prosjektering Maritimt vitensenter (4258) ØP18		-	2 500	2 500	-
3910 Randaberg kirke renovering innvendig (6021) 2018		1 750	1 750	-	-
9400 Brann tekniske utbedringer (4003) ØP18		200	300	300	300
9400 Ekstraordinært vedlikehold KS-vedtak (4017) ØP18		3 500	4 000	4 000	4 000
Andre prosjekter		19 100	6 000	2 500	2 000
1290 Digitalisering (6200)		2 000	3 000	2 500	2 000
2220 Vedlikehold Harestad barneskole (4425)		5 000	-	-	-
2610 Merkostnader Randaberg helsesenter (4224)		5 000	-	-	-
2610 Sykesignalanlegg Vistestølen (6187)		2 100	-	-	-
2620 Ombygging DPS til PU-boliger (4426)		5 000	3 000	-	-
3860 Fond for kunstprosjekt (5072) uten HS2		-	-	-	-
Ikke valgte tiltak					
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan					
2220 Harestad skole trinn 2 (4266), byggelånsrenter ØP18		1 750	1 500	-	-
2220 Harestad sk., riving bygg og rydding barneskole (4266) ØP18		-	-	3 000	-
2220 Harestad trinn 2 (4266) ØP18		114 000	100 000	-	-
3100 Salg tomt Harestad skole (4183) ØP18		-	-	-	-
3860 Fond for kunstprosjekt (5072)		469	375	-	-

Investeringstiltak	Tall i 1000	2019	2020	2021	2022
Andre prosjekter					
2610 Takheiser på Randaberg helsesenter (4224)		500	-	-	-
3910 Renovering av Randaberg kirke, innvendig (6021)		1 100	2 500	2 500	-
3930 Forskjønnelse og utvidelse Randaberg kirkegård (6019)		-	250	500	4 500
3930 Navnet Minnelund Grødem kirkegård (6017)		-	500	-	-
3930 Utvendig belysning av kirkene (6023)		700	-	-	-

6.3.) Obligatoriske oversikter, investeringer

Budsjettskjema 2A	Tall i 1000	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022
Investeringer i anleggsmidler		90 632	50 332	47 182	36 182
Utlån og forskutteringer		25 000	25 000	25 000	25 000
Årets finansieringsbehov		115 632	75 332	72 182	61 182
Bruk av lånemidler		-97 752	-71 552	-68 402	-57 402
Tilskudd til investeringer		-13 500	-500	-500	-500
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		-4 380	-3 280	-3 280	-3 280
Sum ekstern finansiering		-115 632	-75 332	-72 182	-61 182
Sum finansiering		-115 632	-75 332	-72 182	-61 182

Hovedoversikt investering	Tall i 1000	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022
Overføringer med krav til motytelse		-1 100	-	-	-
Statlige overføringer		-13 000	-	-	-
Andre overføringer		-500	-500	-500	-500
Sum inntekter (L)		-14 600	-500	-500	-500
Kjøp av varer og tj som inngår i kommunal tj.prod.		90 632	50 332	47 182	36 182
Sum utgifter (M)		90 632	50 332	47 182	36 182
Utlån		25 000	25 000	25 000	25 000
Sum finansieringstransaksjoner (N)		25 000	25 000	25 000	25 000
Finansieringsbehov (O = M+N-L)		101 032	74 832	71 682	60 682
Bruk av lån		-97 752	-71 552	-68 402	-57 402
Mottatte avdrag på utlån		-3 280	-3 280	-3 280	-3 280
Sum finansiering (R)		-101 032	-74 832	-71 682	-60 682

 Kjell Elvis sjarmerer gamle og unge
på Vardheim i februar 2018.

2

**Sentral-
administra-
sjonen**

Arbeidsområder

Rådmannen

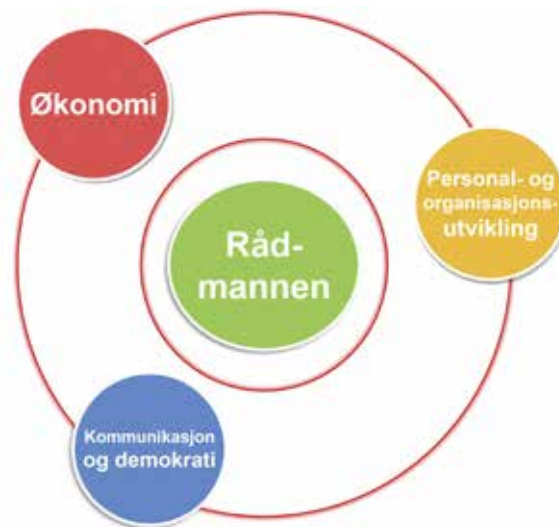
Rådmannen er øverste administrative leder i kommunen og står ansvarlig overfor kommunestyret for hele den kommunale virksomheten. Rådmannen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. I samarbeid med politikere og ansatte skal rådmannen utvikle organisasjonen og tjenestetilbudet til innbyggerne. Rådmannens ledergruppe består av tjenesteførene og rådmannens stab (personal, økonomi, kommunikasjon og demokrati).

Personal og organisasjonsutvikling

Avdelingen har ansvar for å videreutvikle kommunens personal- og arbeidsgiverpolitikk på overordnet nivå, for eksempel gjennom å utarbeide overordnede strategier, rutiner og retningslinjer, gjennomføre lønnsforhandlinger/utarbeide lokale særavtaler, gi råd og veiledning overfor tjenesteområdene/avdelingene og ha kontakt med fagforeningene på kommunalt nivå. Avdelingen har ansvar for alle lønnsutbetalingene i kommunen, og koordinerer kommunens arbeid innen helse, miljø og sikkerhet. Avdelingen er kommunens bindeledd overfor ekstern bedriftshelsetjeneste. Siden høsten 2017 har kommunen hatt sykefraværsoppfølging som ett spesielt satsningsområde. Hvert halvår utarbeides det en handlingsplan for sykefraværsoppfølging med ulike tiltak som gjennomføres, evalueres og videreføres til andre områder i kommunen dersom de gir positiv effekt. I 2018 har det vært nedgang i sykefraværet i forhold til sammenlignbare kvartaler i 2017. Dette området vil fortsatt ha høyt fokus i 2019, også ut over økonomiplanperioden.

Kommunikasjon og demokrati, IKT

Tjenesteområdet består av fagenhetene servicetorg, post/arkiv, politisk sekretariat og kommunikasjon. Servicetorget saksbehandler og gir informasjon om bl.a. barnehageopptak, tildeling av leiligheter og boligtomter, skjenkebevilling, utleie Tungenes fyr og kart- og renovasjonstjenester. Dokumentsenteret har ansvar for kommunens sentrale post- og arkivfunksjoner, deri-

blant systemansvar for kommunens sak og arkivsystem. Politisk sekretariat tilrettelegger for arbeidet i de politiske styringsorganene og for den politiske ledelsen i kommunen. Kommunikasjon har det faglige og redaksjonelle ansvaret for kommunens interne og eksterne informasjonsflyt.

IKT-avdelingen har ansvar for alle områder av IKT, fra utvikling av IKT-strategi, rådgivende tjenester i bruk av IKT til de ulike tjenesteområdene, samt styring/deltakelse i IKT-prosjekter. Avdelingen har òg ansvar for drift og videreutvikling av IKT-systemene og deres infrastruktur, samt brukerstøtte.

Økonomi

Økonomiavdelingen fører kommunens regnskap, budsjett, økonomiplan, virksomhetsplan, tertialrapporter og årsmelding. Avdelingen har også ansvar for offentlige anskaffelser. Det vil være fokus på å øke andel av innkjøp som vil foregå via e-handel (innkjøpssystemet), flere avtaler inn i e-handel og øke antall elektroniske faktura. All forvaltning av økonomiske midler utføres av økonomiavdelingen.

Nøkkeltall, årsverk

Sentraladministrasjonen	Årsverk
Rådmannen	1,00
Personal og organisasjonsutvikling	6,60
Økonomi	8,80
Kommunikasjon og demokrati, IKT	15,70

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Store deler av det som ligger i IKT-planen for 2019 er å få på plass mer digitale løsninger, samt jobbe for å forbedre informasjonsflyten mellom de ulike fagsystemene, som vil gjøre det lettere å jobbe på tvers av de ulike sektorene i kommunen. Utover det vil det bli lagt fokus på å bygge integrasjoner (koblinger) mellom eksisterende løsninger, bygge digital kompetanse og heve kompetansen i bruk av løsningene. Dette vil være viktig for at vi skal få til den ønskede utvikling og kunne tilby gode og effektive løsninger og tjenester.

Som medlem av Digi Rogaland, vil Randaberg støtte opp om nasjonale løsninger/felleskomponenter og konkret vurdere og implementere de når de er klar. Digisos, Digi Helse, Svar Ut og SvarInn er slike typer løsninger.

IKT har de siste to årene hatt som mål å bygge en solid IKT-plattform for å kunne håndtere den voksende mengden av digitale tjenester, og øke behovet for tilgjengelighet og kapasitet. Alle brukernes tynnklienter har blitt byttet ut med PC. Nettverket har blitt styrket, i tillegg til at det har blitt bygget inn redundans (kvalitetssikring av data) der vi mener det er mest sårbart. Trådløse nett har blitt satt opp på alle arbeidssteder, for å gi alle mulighet for å gjøre bruk av digitale løsninger.

Digitalisering i Randaberg kommune

I 2017 vedtok kommunestyret IKT-strategi for Randaberg kommune.

Samtidig vedtok kommunestyret at det skulle utarbeides digitaliseringsplaner for hvert tjenesteområde innen utgangen av året.

>> IKT har de siste to årene hatt som mål å bygge en solid IKT-plattform for å kunne håndtere den voksende mengden av digitale tjenester.

>> Det gjennomgående problemet... er at de sentrale datasystemene ikke snakker sammen.

Dette arbeidet viste seg å være for ressurskrevende til at administrasjonen kunne utføre det. Kommunen valgte (via budsjettvedtak) å leie inn konsulentfirmaet Cap Gemini til jobben. Arbeidet ble satt i gang på nyåret 2018. Gjennom møter og intervjuer og idemyldring med alle tjenesteområdene, resulterte dette i en 100 siders rapport med 48 prioriterte digitaliseringstiltak.

Det gjennomgående problemet som rapporten avdekket er at de sentrale datasystemene ikke snakker sammen. Det gjelder sak-arkivsystemet ESA, økonomisystemet Agresso og personalssystemet HRM. I tillegg pekes det på at systemene er for gamle og dermed utdaterte, og vil dermed hindre ønsket utvikling. Det ble også påpekt at egen kunnskap om disse systemene er begrenset.

På bakgrunn av dette har rådmannen lagt inn innkjøp av nytt sak- og arkivsystem i 2019, og nytt økonomisystem i 2020. Summene er store, 3 mill. kr for nytt sak/

arkivsystem og 1, 5 mill. for nytt økonomissystem, men summen inneholder prosjektledelse, integrasjoner og implementeringer. Her vil vi trenger ekstern bistand. Rapporten peker også på mindre tiltak, som hverken er økonomisk

eller kompetansemessig krevende. Vi må bare få det gjort. Flere tiltak handler om å undersøke om det finnes løsninger som andre kommuner

har tatt i bruk og gjøre gjenbruk av disse. Rådmannen har selv satt opp arbeidet med mer digital byggesaksbehandling. Det er estimert 300 000 kr i 2019 til dette arbeidet. Målet er å se på arbeidsflyt internt, samt å se på tekniske løsninger på sakssystem og hjemmeside for å kunne tilby innbyggerne en mer effektiv byggesaksbehandling. 2019 blir spennende med tanke på digitalisering av helseområdet. Nytt sykehjem skal tas i bruk, med mye avansert velferdsteknologi.

Rapporten peker både på utfordringer på IT-driftssiden, med behov for support utover normal arbeidstid, samt samhandlingsproblematikk mellom datasystemer. Målet for det videre digitaliseringsarbeidet på helse er å få bort tidstyvene og frigjøre ressurser til viktigere oppgaver.

Rådmannen ser behov for å gjøre et organisatorisk grep for å styrke digitaliseringsarbeidet i kommunen. IT-sjefen blir digitaliseringssjef og vil få ansvar for å drive digitaliseringen videre opp mot tjenesteområdene. Den daglige driften overlates til driftsansvarlig på IT-avdelingen. Styringsverktøyet blir prioriterte tiltak i budsjettet, samt andre tiltak i Cap Gemini sin rapport. Det tidligere opprettede IKT-rådet blir digitaliseringsråd, og blir da et sentralt faglig forum for digitaliseringsarbeidet. I dette rådet sitter sentrale nøkkelpersoner, som arkivleder, personalsjef og økonomisjef, samt representanter for de største tjenesteområdene.

Digitaliseringssjefen er kommunens representant i det regionale prosjektet DigiRogaland. Prosjektet har disse tre hovedmålene:

- Mottak av nasjonale prosjekter
- Regionale utviklingsprosjekter
- Regionale tiltak og faggrupper

Prosjektet har fått økonomisk støtte fra fylkesmannen. Randaberg kommune betaler 150 000 kr for å delta i DigiRogaland. Det er Stavanger kommune som leder prosjektet.

Randaberg betalte 20 kr per innbygger i 2018 til KS sitt digitaliseringsfond. Fondet skal gjøre det økonomisk lettere å utvikle felles kommunale digitale løsninger. DigiRogaland kan søke om midler fra dette fondet.

>> IT-sjefen blir digitaliseringssjef og vil få ansvar for å drive digitaliseringen videre opp mot tjenesteområdene.

Tiltak innarbeidet i budsjettet

Fellesutgifter rådmann og kommune

Tilskudd Digi-Rogaland

Kommunene Hå, Randaberg, Time, Sola, Klepp, Gjesdal, Sandnes og Stavanger har sammen med KS-Rogaland etablert et forprosjekt med arbeidstittel Digi-Rogaland. Målsetningen er å innfri nasjonale krav om økt bruk av fellesløsninger og etablere grunnlag for en felles solid og helhetlig plattform for digitale tjenester og IKT-systemer.

Gjennom å invitere alle Rogalandskommuner inn i samarbeidet, vil tiltaket bidra til å redusere risiko for et digitalt klasseskille i fylket. Digi-Rogaland har fått økonomisk støtte fra fylkesmannen, og Randaberg kommune betaler for sin deltakelse i Digi-Rogaland.

Utleie landsbyhotellet

Det er inngått avtale om utleie av området på tomte til gamle Harestad skole. Det er lagt inn leieinntekter for dette.

Tilskudd til bysykler

12 kommuner i Sør-Rogaland har søkt om og fått støtte til en samlet satsning på bysykler (klimasatsprosjektet). Vi har fått 5 mill. kr i statlig tilskudd til 750 bysykler med tilhørende ladepunkt. I Randaberg blir det 20 nye bysykler med 40 ladepunkt. Egenandelen for oss er 700 000 kr.

Innsparing tjenesteområder

Tilsvarende 0,5 prosent av lønn og KS-vedtak om ytterligere innsparing utover 0,5 % årlig i rådmannens forslag utgjør dette for sentraladministrasjonen totalt 184 000 kroner.

Personal og organisasjonsutvikling

Nye lærlinger, Menn i helse

Fra 1.8.2019 vil Randaberg kommune ha 22 læreplasser, som er i tråd med målsetningen til KS Rogaland om at kommunene skal ha læreplasser tilsvarende 2 % av innbyggertallet i kommunen. I tillegg er det inngått avtale om å delta i prosjektet Menn i helse.

Her har Randaberg kommune forpliktet seg til å tilby inntil 3 læreplasser. Det ser ut som det vil være aktuelt med 2 læreplasser fra høsten 2019. Administrasjonsutvalget fattet 7. juni 2018 følgende vedtak: "Randaberg kommune tar inn 22 læreplasser fra høsten 2019. Menn i helse går utenom. Det står i samarbeidsavtalen med prosjekt Menn i helse at læreplasser for Menn i helse ikke skal gå på bekostning av læreplasser avsatt til unge. Rådmannen foreslår at det opprettes to læreplasser fra høsten 2019 øremerket kandidater fra Menn i helse. Tiltaket videreføres i hele økonomiplanperioden.

Kommunikasjon- og demokrati

Budsjettseminar og politikeropplæring med nye politikere

I 2018 ble midler til budsjettseminar tatt ut. Rådmannen skrev at en bare skulle gjennomføre dette første året etter valg. Det er derfor lagt inn midler til dette i 2019.

Valg 2019 og 2021

Utgifter i forbindelse med gjennomføringen av kommunevalg i 2019 og stortingsvalg i 2021.

Økte driftsutgifter revisjon/kontrollutvalg

Budsjettet fra kontrollutvalgssekretariatet for revisjon/kontrollutvalg har økt fra 2018 til 2019. Hovedårsaken er økt timepris på revisjonstjenester.

Økte driftskostnader, IKT

Behov for ny programvare øker hvert år, og dermed vil det og ha en direkte innvirkning på driftskostnader. For 2019 ligger økningen primært inn mot ny programvare for Helse og velferd og NAV. Mye av dette er knyttet til den videre utvikling mot mer digitale løsninger og implementering av velferdsteknologi. I tillegg vil datarom flyttes til Green Mountain, samtidig som Atea vil bistå med drift og overvåkning. Dette vil gjøre våre tjenester mer robuste. Kritiske systemer for eksempel innenfor helse vil få støtte døgnet rundt. I 2019 ser vi også nedgang i utgifter for datakommunikasjon pluss at det er behov for innkjøp av utstyr da alle tynne klienter har blitt byttet til PC de siste 2 årene og dermed gitt en gevinst i det å jobbe smartere og mer effektivt.

Digitalisering

Rapporten fra konsulentfirmaet Cap Gemini avdekket at sentrale datasystemer ikke snakker sammen. Det er satt av midler til innkjøp av nytt sak-arkivsystem i 2019, og nytt økonomisystem i 2020. Midlene innbefatter prosjektledelse, integrasjon og implementeringer.

IKT-investeringer i 2019

Store deler av IKT sitt investeringsbudsjett for 2019 vil gå til å få på plass nye moduler inn mot eksisterende fagsystemer. Dette for å kunne få mer digitale arbeidsprosesser og dermed øke effektiviteten. Dette vil primært gjelde områder som Personal og organisasjon, NAV, og Helse og velferd. Skolene har behov for å oppgradere nettverket for å få økt kapasitet. Dagens lagringsløsning samt back-up-løsning må skiftes ut da de er 6 år gamle og ikke forsvarlig å kjøre videre på. De er helt sentrale i det å kunne tilby stabile IKT-tjenester.

I Randaberg blir det 20 nye bysykler med 40 ladepunkt i 2019. Her fra åpning av ladestasjonen ved kommunehuset i februar 2018, der blant andre folkehelsekoordinator Anne Grødem (til venstre) fikk prøve sykklene.

3

**Helse og
velferd**

Arbeidsområder

Helse og velferd består av 4 virksomheter og et område for felles tjenester. Helse- og velferd ble etablert september 2019.

Fakta om tjenesteområdet

Helse og velferd felles

Område består av ansvar 341, Helse og velferd felles, og ansvar 339, Tjenestekontoret.

Felles omfatter flere tjenester, blant annet: Ledelse av område, saksbehandling, rehabilitering- kommunens koordinerende enhet, ansvar for tilsyn med fosterbarn og felles kompetansemidler. Fastlegene, psykolog for voksne, kommuneoverlege og turnuslege. Transportutgifter for funksjonshemmede til og fra tilrettelagt arbeid, Fysioterapi – driftstilskudd til de private fysioterapeuter, felles kompetansemidler for helse- og omsorgstjenestene, samt kjøp av eksterne tjenester ved nødvendig behov.

Tjenestekontoret: Tar imot og saksbehandler søknader og fatter vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven og bruker- og pasientrettighetsloven. 4,3 årsverk.

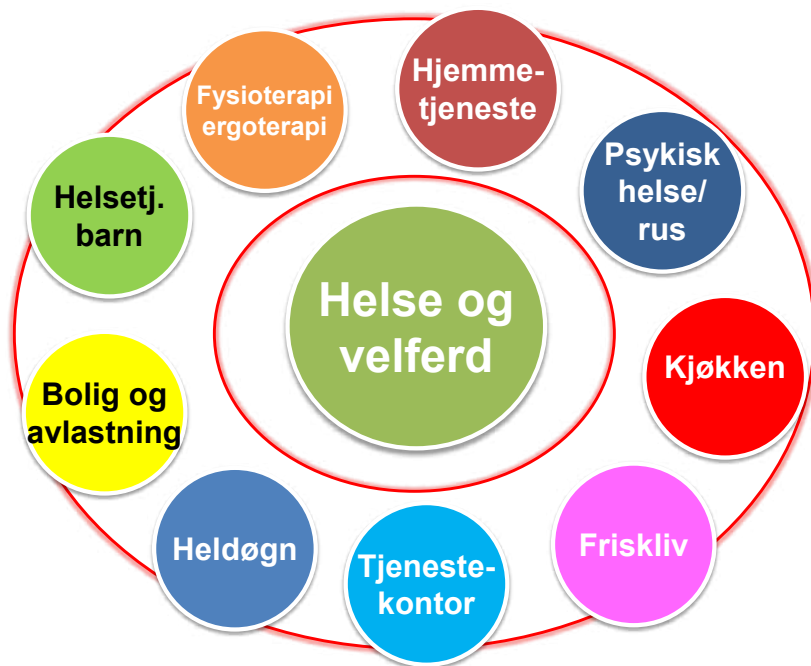
Utskrivningsklare pasienter psykiatri/rus. I forslag til statsbudsjett for 2019 er det flyttet midler fra sykehusene til kommunene for å kunne betale for utskrivningsklare pasienter fra rus/psykiatri. Vår antatte andel er budsjettet som utgift på Helse og velferd og inntekten er ført som rammetilskott.

Heldøgn

Virksomhet heldøgntjenester består av 4 avdelinger som gir heldøgns helse- og omsorgstjenester til personer over 18 år. Hver avdeling har eget budsjett og økonomiplan. Tjenesten ytes som: nødvendig helsehjelp, øyeblikkelig hjelp døgnsopphold (kommunal akutt døgnplass), praktisk bistand, hjemmehjelp og praktisk bistand, opplæring.

Virksomheten består av:

Randaberg sykehjem: Nødvendig helsehjelp i institusjon til inntil 21 personer. Tjenesten gis som korttidsopphold, avlastningsopphold

og langtidsopphold i institusjon. I tillegg driver vi en kommunal akutt døgnplass (KAD).

Natt-tjeneste: Nødvendig helsehjelp om natten til hjemmeboende, beboere i bofellesskap på Vardheim og pasienter på Randaberg sykehjem.

Vestre Goa bofellesskap: Nødvendig helsehjelp og praktisk bistand/opplæring til 8 personer med psykisk sykdom/rus-problematikk. Tjenestene gis i bofellesskap.

Vitestølen sykehjem: Nødvendig helsehjelp i institusjon til 21 personer med demenssykdom. Tjenesten gis som langtidsopphold i institusjon.

Vardheim bofellesskap: Nødvendig helsehjelp og praktisk bistand/hjemmehjelp til 24 personer med helsesvikt. Tjenestene gis i 3 bofellesskap.

Heldøgn felles: Administrativ inndeling, består av sykehjemslege, ekstravaktkoordinator og virksomhetsleder.

Hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten består av 4 ansvarsområder som gir hjemmetjenester til personer over 18 år. Hvert ansvarsområde har eget budsjett og økonomiplan.

Hjemmesykepleie, dagsenter og hjemmehjelp gir tjenester som kommunedekkende hjemmesykepleie på dag og kveld. Tjenesten gir også praktisk bistand hjemmehjelp, kreftsykepleie/kreftkoordinering, personlig assistanse, gjør hukommelsesutredninger, kommunedekkende syn og hørsel hjelpemiddelkoordinering, gir tjenester på sykepleieklinikken, demenskoordinator/koordinering, 2 dagsenter inkludert «Inn på tunet»-tilbud. Tjenesten har også frivillighetskoordinering av tilbud rettet mot hjemmeboende innbyggere i kommunen, brukere av dagsenter og beboere på huset Vardheim.

Fysio/ergo/friskliv

Tjenestene ytes som fysioterapi, ergoterapi, kommunedekkende hjelpemiddelformidling og transport til og fra dagsenter. Tjenesten har også hovedansvar for hverdagsrehabiliteringsteamet i kommunen. I september 2018 åpnet denne avdelingen lavterskeltilbudet Frisklivssentral med hensikt om å være en støtte og bidragsyter i form av individuell veiledning, kurs og gruppesamlinger hvis en har behov for å endre levevaner, leve bedre med sin sykdom eller forebygge helseplager.

Psykisk helse og rus

Yter tjenester i form av støttesamtaler med psykiatrisk sykepleier, kommunedekkende miljøtjenester og praktisk bistand. Tjenestene gis til hjemmeboende i egne boliger men psykisk helse og rus har også to bofellesskap som det gis tjenester i samt et kontaktsenter som har ulike aktiviteter for mennesker med ulike behov. I april 2018 åpnet denne avdelingen opp et lavterskeltilbud «Rask psykisk helsehjelp». Dette tilbudet er for personer over 16 år som sliter med lettere til moderate psykiske plager som angst og depresjon. Målet med dette tilbudet er å gi hjelp til selvhjelp gjennom veiledet selvhjelp, kurs og oppfølgingssamtaler.

Kjøkken

Yter tjenester til institusjonsbeboere, beboere i bofellesskap, dagsenterbrukere, kafedrift, og catering. Kjøkken leverer tørrvarer, lager og leverer middag/dessert/kaffemat til institusjonene, bofellesskapene samt dagsenter. Det leveres også hver ukedag ca. 50 porsjoner middag/dessert til hjemmeboende som har behov for å få levert mat på døren. I tillegg leverer kjøkken

tjenester i form av kursmat, catering/kaker til private kjøpere.

Bolig og avlastningstjenester (BOAT)

Bolig- og avlastningstjenesten yter tjenester til barn, unge og voksne med ulik grad av utviklingshemming og funksjonshemming.

Boligtjenesten

Tjenesten ytes til voksne og gis inn mot fire bofellesskap med heldøgns pleie og omsorgstjenester samt et dagaktivitetssenter. Tjenesten gis i form av oppfølging i dagliglivets gjøremål, dagaktivitetstilbud, arbeidstilbud og fritidstilbud. I tillegg ytes det veiledning til brukere utenfor bofellesskap.

Avlastningssenteret

Tjenesten ytes til barn, unge og hjemmeboende unge voksne. Tjenesten gis i form av døgn- og timeavlastning i institusjon, oppfølging i barnebolig, SFO (delvis prosjektorganisering), oppfølging i arbeidstilbud. Frem til mars hadde avlastningssenteret også ansvar for oppfølging av fritidskontakter og privat avlastning utenfor institusjon, ansvaret ble fra april overført til tjenestekontoret.

Helsetjeneste barn

Helsestasjonen yter tjenester til aldersgruppen 0–20 år og hovedoppgavene er svanger-skapsomsorg, helsestasjon- skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, fysio-ergoterapi og psykisk helsetjeneste til barn og unge /foreldre-veiledning (familieteamet).

I september 2018 ble Frisklivssentralen åpnet i lokaler ved gamle Harestad skole. Fysioterapeutene Marianne Bjerga (t.v.) og Elisabeth Hauglid Rafoss er sentrale i driften av sentralen i Randaberg sentrum.

Arbeidet består hovedsakelig av forebyggende og helsefremmende lavterskeltilbud til barn og unge og deres foreldre. Avdelingen har ansvar for tuberkulosekontroll delegert fra kommuneoverlegen.

Flyktning-helsekoordinator ble overført til avdelingen i 2018. Omlag 50 % helsesøsterstilling brukes direkte i flyktningarbeid, både i smittevernssamtaler og i vanlig helsestasjonskonsultasjoner til familiene. Jordmor, ca. 10 %, brukes til flyktninger.

Antall flyktninger som kommer til kommunen har sunket kraftig, men omfanget av tjenesteyting til de som har kommet er relativt stort.

Lørdag 14. juli 2018 feira Gudrun Osmundsen hundreårsdagen på Vardheim, sammen med slekt og venner.

Nøkkeltall, årsverk

Helse og velferd, enheter	Årsverk
Helse- og oppvekstsjef	1,0
361 Barn og familie, felles	4,0
339 Tjenesteplanlegging	4,3
341 Levekår felles	8,1
Totalt	17,4
Heldøgn	
330 Heldøgn felles	2,8
332 Institusjon drift	22,8
343 Avdeling Vistestølen	32,4
344 Avdeling Vardheim	20,4
347 Natt-tjenesten	8,3
338 Vestre Goa	13,35
Totalt	100,05
Hjemmetjeneste	
333 Kjøkken/kafe	3,96
346 Avdeling Solhadle	29,83
337 Fysio/ergo/Friskliv	8,4
348 Nyvoll	9,58
Totalt	51,77
Boligtjenesten	
Virksomhetsleder	1,0
342 Avdeling Dalen	16,92
345 Avdeling Sentrum	12,17
349 Nordheiå	21,57
392 Avdeling Torset	14,28
364 Avlastningsenter	17,75
Totalt	83,69
Helsetjeneste barn	
363 Helsestasjon barn og unge	19,95
Totalt	19,95

>> Antall flyktninger som kommer til kommunen har sunket kraftig, men omfanget av tjenesteyting til de som er kommet er relativt stort.

Nøkkeltall, KOSTRA

Helse- og omsorgstjenester	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Utg. kommunale helse- og omsorgstjenester per innb. (kr)	18 899	21 161	21 882	22 976	22 096	24 800
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	252,9	274,5	270	273,5	268,6	299,3
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto drifts (prosent)	24,3	25,4	24,7	28,0	28,4	30
Andel brukerrettede åv. i omsorgstj. m/helsefagutd. (prosent)	71,3	70,4	71,6	76,0	76,8	74,4
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)	0,7	0,71	0,7	0,52	0,64	0,57
Andel innbyggere 80 år + som bruker hj.tjenester (prosent)	29,3	27,6	26,7	33,0	28,2	32
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)	52,2	52,3	53	52,0	51,2	46,8
Andel innb. 80 år + som er beboere på sykehjem (prosent)	3,7	7,00	6,5	9,4	12,7	12,9
Andel brukertilpassede enerom m/ eget bad/wc (prosent)	81	90,5	90,2	90,9	91,8	86,6
Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon (kr)	6 459	5 102	4 555	3 892	3 709	3 381
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,94	0,89	0,68	0,62	0,6	0,55
Andel innbyggere 67-79 år med dagaktivitetstilbud (prosent)	0,67	1,84	1,27		0,58	0,67
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)	4,5	4,7	4,5	4,6	4,2	4,5
Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	11,5	12	11,7	10,3	10,1	11
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	8,0	6,0	8,7	8,7	7,6	9,4
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	44,3	52,7	58,8	44,4	31,5	39,5
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	81,8	93,9	82,5	90,3	88,6	88,6

Psykisk helse og rus	Randa- berg	Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2017	2017	2017	2017
Brutto driftsutg. til tilbud til personer med rusproblemer pr. innb. 18-66 år (kr)	88,1	462,1	711,9	759,5
Netto driftsutg. til tilbud til personer med rusproblemer pr. innb. 18-66 år (kr)	88,1	345,2	556,1	600,9
Andel netto driftsutgifter til tilbud til personer med rusproblemer (prosent)	2,5	9,5	14	13,8
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere (helse- og omsorg) (antall)	3,5	4	4,3	4,5
Årsverk av personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (helse og sosial) (antall)	7,0	9,1	7,3	8,6
Årsverk av personer med videreutdanning i rusarbeid per 10 000 innbyggere (helse og sosial) (antall)	0,9	2,7	2,1	2,8
Andel nyinnflyttede med psykiske problemer (prosent)	29	9,0	7,0	9,0
Andel nyinnflyttede rusmiddelmisbrukere med psykiske lidelser (prosent)	29		5,0	5,0
Antall vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmisbrukere av aktører utenfor komm per 10 000 innbyggere 18-66 år (antall)	2,9	2,1	3,1	2,1
Antall vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmisbrukere av aktører utenfor komm per 10 000 innbyggere (antall)	1,8	1,3	2,0	1,4
Antall vedtak om midlertidige tiltak til rusmiddelmisbrukere per 10 000 innbyggere 18-66 år (antall)	5,8	13,7	1,3	3,6
Antall vedtak om midlertidige tiltak til rusmiddelmisbrukere per 10 000 innb. (antall)	3,6	8,6	0,8	2,3

Kommentarer til aktuelle KOSTRA-tall Kommunehelsetjeneste

Det er 10 fastleger i Randaberg som samlet sett har god kapasitet og tilfredsstillende tilgjengelighet. I tillegg har kommunen en lege i full stilling som institusjonslege.

Heldøgntjenester

Heldøgntjenester har til sammen 100 årsverk, fordelt på 188 ansatte. Der foreligger ikke nasjonal bemanningsnorm for helsetjenester i kommunen. Kommuner har organisert sine helsetjenester ulikt, og helseutfordringer i befolkningen gir varierende utslag for behov for helsehjelp. Kommunene er pålagt å lage egne forsvarlighetsvurderinger.

Randaberg kommune har i «Aktiv omsorg 2020» fra 2009 lagt til grunn bemanningsnorm/pleiefaktor 1 i sykehjem og 1,1 for heldøgns demensomsorg for å kunne gi faglig forsvarlige tjenester. I ettertid er samhandlingsreformen innført, og endringer i helsetilstand medfører at pasientene som får tjenester i heldøgns omsorg har stadig større hjelpebehov.

Kapasitet – totalt 74 heldøgns plasser

Randaberg sykehjem har 20 sykehjemsplasser og en kommunal akutt døgnplass (KAD) for Randaberg og Kvitsøy kommune. Det er stort sett fullt belegg på sykehjemsplassene. Per i dag er 75 % av plassene i bruk som langtidsopphold. De fleste av disse trenger heldøgns helsehjelp relatert til kognitiv svikt. Vi har per oktober hatt 6 KAD-pasienter. Vi har intensjon om at den skal benyttes mer. Natt-tjenesten gir kommunedekkende helsetjenester om natten, og opplever høyt press på tjenesten både i hjemmetjenesten og i sykehjem. Vestre Goa har 8 leiligheter i 1 bofellesskap. Alle leiligheter er til enhver tid i bruk. Det er planlagt utvidelse med 4 nye leiligheter i bofellesskapet. Det vil da bli en total kapasitet på 12 leiligheter.

Vitestølen sykehjem har 21 leiligheter fordelt på 3 enheter. Alle sykehjemsplassene er til enhver tid i bruk. Vi opplever stort behov for heldøgns pleie- og omsorgsplasser for personer

med kognitiv svikt. De som får tildelt plass på Vitestølen er kommet langt i sykdomsforløpet, og har behov for til dels ressurskrevende tjenester.

Vardheim bofellesskap har 24 leiligheter fordelt på 3 bofellesskap. Alle leiligheter er til enhver tid i bruk.

Legedekning

Vi har 1 lege i full stilling. Sykehjemslegen har ansvar for KAD og pasienter på begge sykehjemmene. Beboere på Vardheim og Vestre Goa går til egen fastlege.

Hjemmetjenesten

Det er 51,77 årsverk i 2018 fordelt på ca. 80 ansatte i hjemmetjenesten. I hjemmesykepleien er det 162 brukere av tjenesten ved utgangen av 2017, mens det per oktober 2018 er økt opp til 183 brukere. Snittalder i 2017 var 69 år mens snittalder på brukere fra 2017 frem til oktober 2018 er økt opp til 71 år.

Antall timer vedtatt til helsetjenester i hjemmet har økt opp fra 504 timer i 2017 til 643 timer per oktober 2018. Det vil si at tjenesten er økt opp med 139 vedtatte timer per uke. Det er tatt en gjennomgang av alle vedtak i hjemmesykepleien for å sikre at vi gir nødvendige vedtakstimer for å ivareta en faglig kvalitet og riktig tjeneste til brukere.

På dagsenteret på Vardheim er det bemanning og fysisk plass til maksimalt 12 brukere hver ukedag, hvor det stort sett til enhver tid er fullt.

På «Inn på tunet», Steindal Gård er det plass til 7 brukere 4 ukedager per uke. Her er det også stort sett fullt opp med brukere.

>> Det er stort sett fullt belegg på sykehjemsplassene. Per i dag er 75 % av plassene i bruk som langtidsopphold. De fleste av disse trenger heldøgns helsehjelp.

Fysio/ergo/friskliv

Per oktober 2018 hadde en totalt 132 bruker av fysioterapi-tjenesten for voksne. Snittalder er her 72 år. I disse tallene ligger også deltakere i de ulike gruppetreningene. Ergoterapi-tjenesten hjelper mennesker å fungere i hverdagen ved ulike problemer som har årsak i sykdom, skade og/eller funksjonshemming. Ansvar for hjelpemiddelkoordinering i kommunen ligger også til denne avd. I tillegg kommer montering, lett reparasjon og demontering av hjelpemidler samt innhenting/bytting av hjelpemidler. Montering, utdeling og opplæring av trygghetsalarmer ligger til avd. samt montering av e-lås hos alle som skal ha trygghetsalarmer.

Hverdagsrehabilitering har i løpet av 2018 frem til oktober 2018 hatt 11 brukere med snittalder på 75 år. Det jobbes med å bedre rutiner for å «fange opp» aktuelle kandidater raskere, da vi ser at hverdagsrehabilitering har god effekt for brukere som er motivert for denne opptreningen.

Avdelingen har også ansvar for transport til og fra dagsenter for de brukere som har behov for å bli hentet og brakt hjem etter endt dag på dagsenter.

Frisklivssentralen i Randaberg ble åpnet i september 2018. Tall viser god pågang på målgruppe. Snittalder 45 år og 17 brukere av tjenesten per oktober 2018. Kjøkken driver kafedrift 2 ganger per uke. Det leveres ut ca 50 middager til hjemmeboende hver dag.

Psykisk helse og rus

Miljøarbeidertjenesten tilbyr samtaler med psykiatrisk sykepleier og miljøtjenester og praktisk bistand til personer som har utfordringer m.h.t psykisk helse og rus. Det er per oktober 2018 40 personer som har psykisk helsetjenester, for eksempel støttesamtaler med psykiatrisk sykepleier fra kommunen. Snittalder er 45 år. Det er 67 brukere av personlig assistanse/opplæring med snittalder 44 år. Vi har gjennomgang av vedtak også her i denne avdelingen.

Rask psykisk helsehjelp har, fra tilbudet åpnet og frem til 24.10.2018, hatt 48 brukere av tilbudet og snittalder er 33 år.

BOAT (Bolig- og avlastningstjenesten), nøkkeltall

Det er 80,39 årsverk i 2018 fordelt på ca 139 ansatte. Det har samlet sett vært en økning på 93% stilling, hvilket er i samsvar med fjorårets budsjettvedtak. Det har så langt i år blitt gitt tjenester til 52 brukere fordelt med 34 i bolig-tjenesten og 18 i avlastningstjenesten. Det er en økning på fire fra i fjor, fordelt med to i hver tjenesteområde.

I tillegg til at det er gitt tjenester til flere brukere, er det økt tjenestetilbud til noen av de eksisterende brukerne. Vedtatt timer i direkte brukerrettet tid utgjør en økning på 144 timer.

Helsetjenester barn

I Randaberg omfatter tjenesten svangerskapsomsorg og psykisk helsetilbud til barn og unge.

Fysio-ergoterapi til barn er også en del av tjenestene, men de føres på 2411 og 2412. Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst er prosentvis lavere enn året før. Dette skyldes at vi startet med hjemmebesøk av jordmor i 2017, de går først på besøk, da kan helsesøsters besøk i noen tilfeller blitt senere enn 2 uker. Dette prioriteres høyt i avdelingen og alle får tilbud.

Antall helsesøsterårsverk 0-20 år er høyere enn sammenlignbare kommuner. Dette skyldes en satsing over flere år på spesielt skolehelsetjenesten.

>> Det er per oktober 2018 40 personer som har psykisk helsetjenester, for eksempel støttesamtaler med psykiatrisk sykepleier fra kommunen. Snittalder er 45 år.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Kommentar fra virksomhetene

Heldøgntjenester

Kommunen har ansvar for utskrivningsklare pasienter fra første dag, og det gir faglige utfordringer for både heldøgns-tjenester og hjemmetjenester. Dette har vi jobbet aktivt med de siste årene, ved at vi under saksbehandling er bevisste på hvem som trenger helsehjelp ved opphold i sykehjem, og hvem som kan motta helsehjelp i eget hjem.

Det er et økende behov for opphold på sykehjem. Det er stor pågang fra SUS, og økning i andel personer med kognitiv svikt, som trenger et heldøgntilbud for å ivareta sitt behov for helsehjelp. Hittil i år har det til enhver tid vært fullt på Randaberg sykehjem, i korte perioder har også KAD-sengen blitt brukt til korttidspasienter.

Vi har en gjensidig avtale med Kvitsøy kommune og Rennesøy kommune om leie av en sykehjemsplass når vi ikke selv kan klare å sikre nødvendig plass i Randaberg. Januar-august i år har vi leid plass i annen kommune 109 døgn. Det er en økning på 46 døgn sammenlignet med samme periode i fjor. Noen pasienter bli liggende på SUS etter de er meldt utskrivningsklare, i påvente av sykehjemsplass i Randaberg.

Fra januar til august i år har vi betalt for 54 overligg-døgn på sykehus. Det er en reduksjon på 21 døgn sammenlignet med samme periode i fjor.

Økonomisk prognose for 2018 er overforbruk. Overforbruk 2018 er knyttet til behov for økt bemanning til ressurskrevende tjenester i perioder, bortfall av refusjon for ressurskrevende tjenester og vikar innleie.

Hjemmetjenesten

Tallene fra 2. tertial tilsier en prognose på et underforbruk på 0,7 mill. kr for hjemmetjenesten. Hovedårsak til dette er tilskudd mottatt som er delvis budsjettert på grunn av usikkerhet om størrelse på tilskudd samt at en ikke har brukt hele tilskudd.

I hjemmesykepleien har en hatt et overforbruk på overtid, helligdagstillegg, ekstrahjelp og sykdomsfravær. Dette skyldes i stor grad høy aktivitet hvor en ikke har hatt tilstrekkelige ressurser og har derfor vært nødt til å leie inn ekstra ressurser både fra egen vikarstab men også via vikarbyrå for å kunne dekke opp sykepleierstillinger.

I 2018 har det blitt igangsatt 2 nye lavterskeltilbud i hjemmetjenesten, Frisklivssentral og Rask psykisk helsehjelp.

Målet med disse lavterskeltilbudene er å forebygge og forhindre behov for nødvendig helsehjelp lengst mulig for innbyggerne i Randaberg. Disse to lavterskeltilbudene ses i sammenheng med satsingsområdene «tidlig innsats», med mål om å forebygge livsstilssykdommer, og «psykisk helse» i «aktiv omsorg 2030» samt i kommuneplan fra 2018 med mål om å «fremme trivsel og god psykisk helse».

Bolig- og avlastningstjenesten (BOAT)

Tallene fra 2. tertial rapport viser et overforbruk på 2,2 mill. kr, men med en forventet prognose ved årets slutt på overforbruk på rundt 0,4 mill. kroner.

Hovedgrunnen til at det ikke forventes større overforbruk ved sluttregnskap er at det forventes økt refusjon ressurskrevende tjenester tilsvarende ca. 1,7 mill. kr. I tillegg skal det ved årets slutt overføres 249 000 kr. fra barnevernet til avlastningstjenesten grunnet et avlastnings-tilbud tilknyttet en fosterfamilie.

Årsak til overforbruk er blant annet at det gjennom hele året har vært kjøpt et privat avlast-

ningstilbud og dette alene utgjør 0,7 mill. kr. i ekstra utgifter. I tillegg er det et stort merforbruk på vikarutgifter. Det skyldes perioder med høyt korttidsfravær, men ellers er hovedvekten langtidsfravær. Dette blir gjenspeilet i sykefraværerefusjonen som per 2. tertial var på totalt 1,1 mill. kr.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Normtall fra helsedirektoratet anslår at man bør følge opp maks 65 fødsler per år, forutsatt merkantil stilling, i Randaberg har vi hatt færre fødsler enn dette per full stilling. Dette er et kvalitetsstempel og bevisst satsing på tidlig innsats. Det er bl.a. mulig å ha lengre konsultasjoner der det er behov. Det frigjør også tid til grupper.

Vi tilbyr baby-DUÅ – et gruppetilbud til alle det første leveåret. 8 grupper à 2 timer med 2 gruppeledere (helsesøstre, psykolog/sykepleier /familieterapeut.) De som ikke ønsker dette, får tilbud om 3 barselgrupper eller individuelle konsultasjoner. Målet er å styrke samspillet foreldre/barn, samt gi gode redskaper til å takle ulike utfordringer. Dette er et verdifullt ledd i kommunens satsing på tidlig innsats. Vi har screenet og fulgt opp nedstemte mødre i flere år, baby-DUÅ styrker dette arbeidet.

Når det gjelder skolehelsetjenesten har vi økt opp noe de siste årene, men mangler fortsatt om lag 0,5 årsverk på hver av skolene i forhold til normtallene som kom fra helsedirektoratet i 2010. Myndighetene jobber med at minstenormen skal bli en ikke-bindende for kommunene i egen veileder. Helsestasjonen ble styrket med 0,30 jordmorstilling i rammen. Vi har 75 % ergoterapeutstilling. Her er det behov for å styrke stillingen. Ergoterapeut følger opp mange brukere med sammensatte diagnoser. Disse krever tett oppfølging og opplever i dag for lang ventetid.

>> Ergoterapeut følger opp mange brukere med sammensatte diagnoser. Disse krever tett oppfølging og opplever i dag for lang ventetid.

Tiltak innarbeidet i budsjettet

For å ivareta behov for tjenester som allerede er oppstått og behov som anses som nødvendige for å gi et forsvarlig tjenestetilbud til innbyggerne er følgende forslag innarbeidet i rådmannens forslag:

Tiltak som øker kostnadene

Resurskrevende brukere

Styrke budsjettet som omhandler ressurskrevende brukere i kommunen. Brukerne er tjenestetbrukere på flere tjenester i kommunen. Dette tiltaket endrer på inntekter til ressurskrevende tjenester i samsvar med det vi har oversikt over endringer i vedtak/brukere fra 2018 til 2019. Endringene som følge av at innslagspunktet er økt med 50 000 kr mer enn prisstigning er også tatt hensyn til. Isolert sett fører dette til en nedgang i inntektene på 1,2 mill. kr. Det er også tatt med forventede inntekter fra helsetilbud som blir gitt til elever på ATO som kommer inn under ordningen.

Tildelingskontoret

Styrkes med 1 årsverk. For å imøtekomme krav om grundig kartlegging mht. hvilken tjeneste søker kan ha krav på, er det nødvendig å styrke kapasiteten på kartleggingsarbeidet. Dette for at søker skal få presise tjenester og at vi unngår unødvendige utgifter. Dette er særlig viktig mht. kartlegging av hverdagsteknologi og hverdagsrehabilitering.

Velferdsteknologi

Styrkes med ressurser for å implementere teknologien og for å dreie tjenestetilgangen og utøvelsen over på en bærekraftig måte. Dette for å møte morgendagens utfordringer med flere eldre som trenger helsetjenester fra kommunen. Randaberg kommune er opptatt i det nasjonale programmet for velferdsteknologi gjennom Sør-Rogaland-prosjektet. Prosjektet er et av 36 prosjekter nasjonalt og består av 13 kommuner. Prosjektets og programmets mål er at innbyggerne skal kunne bo lenger hjemme, og at de skal klare seg lenger uten hjelp av helsepersonell.

Sør-Rogaland-prosjektet er lead for en felles anskaffelse av elektronisk medisineringsstøtte. Totalt 23 kommuner er med i anskaffelsen. Implementeringen av elektronisk medisineringsstøtte starter opp første kvartal 2019. Sør-Rogaland-prosjektet tilrettelegger også for at kommunene implementerer digitalt tilsyn som en integrert del av tjenestetilbudet.

Kommuneplanen og Helse og omsorgsplanen «Aktiv omsorg 2030» - Tidlig innsats:

For å lykkes med implementering av hverdagsteknologi, må kommunen avdekke behov, både i kommunen generelt og hos den enkelte tjenestemottaker spesielt. Dette krever utstrakt informasjon til innbyggere, ansatte, fastleger, spesialisthelsetjeneste og andre. Det krever god kartlegging av innbyggeren som søker helsetjenester. Det kreves opplæring av ansatte, bruker og pårørende i bruk av teknologien. Innbyggere som får helsetjenester i form av teknologi må følges opp. Kommunen må ha rutiner for hvem som følger opp varsler fra teknologien, også tekniske varsler, og rutiner for hvem som lader utstyr, sørger for at innbyggeren har med seg utstyr, for eksempel GPS og hvem som eventuelt drar hjem til innbyggeren hvis varselet krever det. I omstillingsfasen vi nå er inne i, kreves det ekstra ressurser for å endre arbeidsprosessene slik at vi i økonomiplanperioden kan gi tjenester til flere innbyggere uten å øke antall ansatte.

Hverdagsteknologi i Randaberg helsesenter og andre sykehjem og boliger med heldøgns tjenester:

Kommunen anskaffer teknologi med følgende mål:

- Beboere, pårørende og ansatte skal oppleve en hverdag med mer tid til omsorg og bedre informasjonsflyt. Beboere og pårørende skal oppleve en sammenhengende, forutsigbar og effektiv tjeneste.
- Trygghetsskapende teknologi skal tas i bruk med en helhetlig tilnærming, og de ansatte skal mestre oppgaven med å se behovet og forstå hvilken teknologi som er god for beboeren.
- Det skal være enhetlig teknologivalg så langt det er mulig på tvers av alle institusjoner og omsorgsboliger i kommunen.

- Arbeidsflater for ansatte for rapportering skal være enhetlig mellom hjemmetjeneste og institusjon/boliger da ansatte jobber med ulike oppgaver i tjenesten.
- Integrasjon mellom trygghetsskapende teknologi og pasientjournalssystem (Gerica).
- Brukervennlighet for både beboere og ansatte.
- Danne et fundament for å utvide og utvikle et helhetlig tjenestetilbud rundt hverdagsteknologi.
- Tjenestemottakere i kommunen skal få moderne, effektive og gode tjenester understøttet av hverdagsteknologi.

Det kreves ressurser for å endre arbeidsprosessen slik at vi i økonomiplanperioden kan gi tjenester av høy kvalitet uten å øke antall ansatte.

Heldøgns tjeneste

Styrking av natt-tjenesten fram til åpning av flere senger. Det er behov for å øke natt-tjenesten fram til det nye sykehjemmet blir åpnet. I bemanningen som er beregnet fra åpning i april er denne økningen i natt-tjeneste inkludert. Natt-tjenesten er kommunedekkende, og gir tjenester i form av hjemmesykepleie til hjemmeboende og personer i bofellesskap, og nødvendig helsehjelp i institusjon på Randaberg sykehjem.

Hjemmetjenesten

Det er behov for å styrke ressursene i hjemmebaserte tjenester. Fra og med januar 2018 til og med september 2018 har hjemmesykepleien fått 115 flere vedtatte timer per uke til nødvendig helsehjelp i hjemmet. I disse vedtatte timene ligger det ikke tid til dokumentering og kjøretid eller annet administrativt, lovpålagt arbeid. Dette tilsvarer 3,24 årsverk eks. dokumentasjonstid og kjøretid. Tall som er hentet ut fra fagsystemet Gerica Iplos viser at 14 brukere har omfattende behov, 44 brukere har middels/stort behov og 44 har noe/avgrenset behov.

>> Tjenestemottakere i kommunen skal få moderne, effektive og gode tjenester, understøttet av hverdagsteknologi.

I plan for helse og omsorgstjenestene, Aktiv omsorg 2030, er det vedtatt at vi skal gi økt tilstedeværelse hos hjemmeboende personer med demens med fokus på personsentrert omsorg, fysisk aktivitet og deltakelse i hverdagsaktivitet for å beholde mestring. For å imøtekomme behovene og kravene i hjemmesykepleien har vi satt opp en bemanningsplan som tilsier at vi mangler 3,25 årsverk for å kunne yte en faglig forsvarlig tjeneste (1 fagarbeider og 2,25 sykepleiere).

BOAT (Bolig- og avlastningstjenesten)

Det er samlet for bolig- og avlastningstjenesten for lite i lønnsrammen. Dette skyldes ansatte med økt kompetanse og lengre ansiennitet enn det som lå inne som grunnlag. I tillegg har ny ansiennitetsutregning for vernepleiere og sykepleiere medført økte lønnsutgifter. Det er laget eget tiltak på dette for å dekke faktiske lønnsutgifter. Viser til plan «Aktiv omsorg 2030» område 2 - Utviklingshemming, mål 4 «Ansatte som yter tjenester til personer med utviklingshemming, skal få styrket sin kompetanse».

Tiltak som reduserer kostnader/ øker inntekt Heldøgns tjenester:

Utsatt oppstart av drift av 4 nye leiligheter på Vestre Goa. Vestre Goa 2 er planlagt klart til innflytting sommer 2019. Brukerne som er aktuelle for tilbudet per i dag blir ivaretatt med andre tjenester i påvente av botilbud i bofellesskap.

Redusert utvidelse Randaberg sykehjem:

Åpner 3 sykehjemsplasser fra mai 2019. I økonomiplanen er det lagt opp til utvidelse med 6 sykehjemsplasser fra 2019. Oppstart med utvidet drift med 3 senger fra mai 2019 vil gi reduksjon i planlagte utgifter. Økning fra 21 til 24 senger gir kapasitetsøkning på 15 prosent.

Vi har avtale om leie av plass i Kvitsøy og Rennesøy kommune, og vi kan leie korttidsplass dersom vi i perioder ikke har plass i egen kommune. Vi har per august 2018 leid plass i annen kommune/sykehus i til sammen 163 døgn (snitt 20 døgn per måned). Det betyr en kapasitetsøkning på 2,3 senger per måned sammenlignet med behov i 2018.

Hjemmetjenesten:

Per i dag så er all utkjøring av mat gratis. Vi bruker frivillige/hjemmetjenesten til å kjøre ut maten. Flere kommuner tar en takst for utkjøring av mat, for eksempel 25 kr per utkjøring. Øke inntekten til kommunen ved å ta betalt for transporten til/fra dagsenter på Vardheim og Steindal Gård. Priseksempel: 40 kr tur/retur per dag.

BOAT (Bolig- og avlastningstjenesten):

Planlagt nytt bofellesskap, med oppstart til høsten 2019, er forsinket og oppstart blir utsatt til begynnelsen av 2020.

>> Vi har per august 2018 leid plass i annen kommunen/sykehus i til sammen 163 døgn (snitt 20 døgn per måned). Det betyr en kapasitetsøkning på 2,3 senger per måned sammenlignet med behov i 2018.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Heldøgntjeneste

Fagkoordinator/assisterende avdelingsleder
Vistestølen sykehjem, 0,4 årsverk.

Øke ressurs renhold Vistestølen sykehjem, 0,5 årsverk. Ved overgang fra bofellesskap til institusjon ble det ikke lagt inn midler til økt renhold. Der er høyere krav til hygiene på institusjon, og derfor behov for å øke daglig renhold i beboerrom og fellesrom (kjøkken, stue, skyllerom) på Vistestølen sykehjem.

Redusert utvidelse Randaberg sykehjem

Åpner 3 sykehjemsplasser høsten 2019. I økonomiplanen er det lagt opp til utvidelse med 6 sykehjemsplasser fra 2019. Oppstart med utvidet drift med 3 senger fra høst 2019 vil gi reduksjon i planlagte utgifter. Økning fra 21 til 24 senger gir kapasitetsøkning på 15 %. Vi har avtale om leie av plass i Kvitsøy og Rennesøy kommune, og vi kan leie korttidsplass dersom vi i perioder ikke har plass i egen kommune.

Har per august 2018 leid plass i annen kommune/sykehus til sammen 163 døgn (snitt 20 døgn per mnd). Det betyr en kapasitetsøkning på ca. 2,3 senger per md. sammenlignet med behov hittil i 2018.

Hjemmetjenesten

Øke opp stillingsstørrelser til ansatte på kjøkken. To ansatte går i henholdsvis 95 og 90 % stilling, og en ønsker begge stillingene opp til 100 prosent.

Etablering av nytt dagsentertilbud fra 2020, «Inn på tunet» på Steindal gård. Tall tilsier ikke full drift de første årene.

I hjemmesykepleien er det stort behov for flere ressurser og det er lagt inn tiltak på økning med 3,25 årsverk.

I fysio/ergo/friskliv er det lagt inn tiltak på å få økt opp stilling til driftskoordinator på grunn av økende behov for hjelpemiddelkoordinering til hjemmeboende samt transport av brukere til

dagsenteret. Hjelpemiddelkoordinator har per i dag 85 % stilling og en la inn tiltak om økning til 100 %.

Psykisk helse og rus har behov for en fagkoordinator i avdelingen for å sikre kontinuitet, faglighet, utarbeidelser av rutiner i samarbeid med leder.

BOAT (Bolig- og avlastningstjenesten)

Det er planlagt et nytt felles bofellesskap for de to eldste bofellesskapene i kommunen. Dette var i utgangspunktet planlagt ferdig til høsten 2019. Det forventes en utsettelse på oppstart til 2020 og dermed er det ikke budsjett tiltak for 2019, blant annet flytteutgifter og midlertidig økt behov på natt. Det er stipulert for 2020.

>> *Psykisk helse og rus har behov for en fagkoordinator i avdelingen, for å sikre kontinuitet, faglighet og utarbeidelse av rutiner i samarbeid med leder.*

Hundreårskake til Hanna Søvik, Randabergs eldste innbygger, servert av ordfører Kristine Enger og Anniken Bø, leder for Vardheim bofelleskap. Hanna Søvik ble 100 år i februar 2018.

4

Kultur

Arbeidsområder

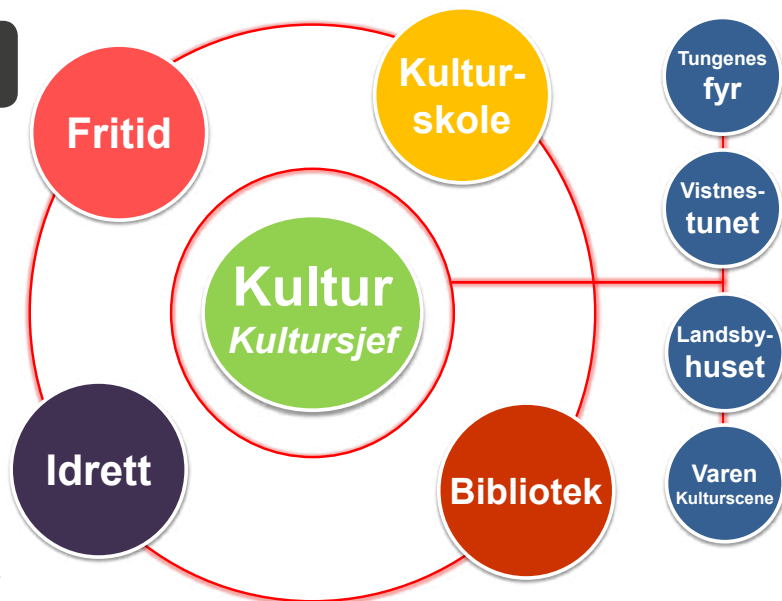
Tjenesteområde består av avdelingene Randaberg kulturskole, Randaberg folkebibliotek, Idrett/Randaberghallen og Avdeling fritid. I tillegg kommer virksomhetene som ligger direkte under kultursjefen på ansvar 500.

Kultur felles

Drift av Landsbyhuset, Tungenes fyr og Vistnestunet museumsgård, de to sistnevnte i tett samarbeid med Jærmuseet. Med etableringen av Varen Randaberg kulturscene har tjenesteområdet fått en ny arena for arrangement, som nå har sitt første driftsår bak seg, med 12 000 besøkende fra 1. september 2017 til 1. september 2018. Kultursjefen har også ansvar for planarbeid, utvikling og forvaltning innen kulturfeltet generelt, herunder deltakelse i regionale institusjoner og organisasjoner innen kultur, idrett, reiseliv og friluftsliv. Dette dreier seg om Jærmuseet, Folkehallene, Region Stavanger, Nordsjøveien, Jæren friluftsråd, Ryfylke friluftsråd og Rogaland Aboret. Kulturminnevern, navnesaker og noen tilskuddssaker ligger også direkte under ansvar 500. Deltakelse i større mer tidsavgrensede satsninger som NM veka, ligger også til tjenesteområdet.

Randaberg kulturskole

Gir barn og unge fagopplæring innen estetiske fag. Opplæringstilbudet er av høy kvalitet, og lærerne er spesialutdannet. Det undervises i musikk, sang, dans og visuell kunst. I tillegg tilbys musikkgrupper til barn i barnehagene, Samspillgruppe for voksne psykisk utviklingshemmede, musikkterapi for barn og unge i grunnskole og barnehage. Musikktilbudet «Minnes melodier» tilbys syke- og aldershjem i kommunen. Kulturskolen er forankret i opplæringslovens § 13-6, og rammeplanen «Mangfold og fordypning» er forankret i kommuneplanen som en retningsgivende og framtidsrettet plan for utvikling av kulturskolen. Etter etablering av Varen Randaberg kulturscene har fagene kulturskolen tilbyr blitt vist fram i egenproduserte

forestillinger for et gledelig stort antall publikkummere. Tilbakemeldingene har vært gode, og kulturskolens lærere og elever opplever en vitalisering og stolthet ved å kunne tilby elevene profesjonelle rammer rundt framføringene.

Randaberg folkebibliotek

Ansvar for utlån av bøker og andre medier til kommunens innbyggere og litteratur og informasjonsformidling. I tillegg skal det være en uformell møteplass på tvers av generasjonene. Biblioteket ønsker i enda større grad å inngå samarbeid på tvers av kommunegrensene for eksempel når det gjelder biblioteksystem, katalogsamarbeid og arrangement. Randaberg kommune er i 2019 invitert til å være med på felles anbud på nytt biblioteksystem, mer tilpasset dagens digitale virkelighet. for alle bibliotek og brukere av bibliotek i Rogaland (også skolebibliotekene er invitert med).

Fritidsavdelingen

Tilrettelegger for det frivillige kulturlivet i kommunen gjennom tilskudd og utleie av kommunale lokaler.

>> Biblioteket ønsker i enda større grad å inngå samarbeid på tvers av kommunegrensene, f.eks. når det gjelder biblioteksystem, katalogsamarbeid og arrangement.

Fritidsavdelingen driver kommunale aktivitets-tilbud for ungdom (U59, trial, ferieaktiviteter og UKM) og har ansvar for fritidskontaktordningen for voksne og tilrettelagte fritidstilbud. Avdelingen samarbeider med frivillige om ulike tilbud til flerspråklige, og inkludering av flerspråklige barn i fritidsaktiviteter har vært en sentral oppgave for avdelingen de siste årene. Fritidsavdelingen har vært involvert i flere aktiviteter på Varen. Internasjonal fest er arrangert i samarbeid med Kvinner møter Kvinner og menighetene i 2017 og 2018. Skoleball for ungdomstrinnet og Låvefest for utviklingshemmede ble flyttet fra Randaberghallen til Varen i 2018, og vi var i mars 2018 vertskap for UKM lokalmønstrengen for Randaberg, Rennesøy og Kvitsøy for første gang. Avdelingen står også sentralt i planlegging og gjennomføring av Ordførers nyttårsmottakelse.

Idrett/Randaberghallen

Ansaret for å legge til rette for utvikling av fysisk aktivitet med hovedvekt på barn og ungdom i samarbeid med skolene, med foreningslivet og øvrig publikum. Randaberghallen har kapasitetsutfordringer i svømmehallen der både idrett og publikum ønsker mer tid. Høyt besøk er gledelig, men legger press på driftsbudsjettet, ettersom mesteparten av bruken er gratis for brukerne, men kostnadsdrivende for kommunen.

Rammene til avdelingen ble økt noe i 2018 for å kompensere for utvidelse av åpningstid for idrett og publikum. I sak 25/18 fikk RIL svømming og Randabergstuperne utvidet tilbudet ytterligere med gratis tilgang til hallen også utenfor ordinær åpningstid. Økning i driftstidene til anlegget medfører økte kostnader, spesielt energikostnader.

Det er samtidig utført ulike tekniske forbedringer i den senere tid som trekker energiforbruket og kostnader i motsatt retning, blant annet ny LED-belysning i idrettshall 1. Rådmannen vil av den grunn se an hvordan netto energiforbruk og kostnader utvikler seg, og heller komme tilbake ved behov for justering av rammer i budsjett 2020.

Nøkkeltall, årsverk

Kultur	Årsverk
Randaberg kulturskole	7,06
Kultur	4,10
Idrett/Randaberghallen	6,10
Randaberg folkebibliotek	4,00
Fritid	5,60
Totalt	26,86

Tor Kjetil Espedal spiller og synger under nyttårsmottakelsen i Varen Randaberg kulturscene 1. januar 2018.

Nøkkeltall, KOSTRA

Barne- og ungdomstiltak	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	5,0	4,8	5,1	3,6	4,9	4,0
Netto driftsutgifter til idrett (f380+f381) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	2,1	1,9	1,8	1,2	1,7	1,3
Netto driftsutgifter til barn og unge (f231+f383) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	1,2	1,3	1,2	0,8	1	0,8
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	2 602	2 672	3 016	1 952	2 721	2 297
Brutto investeringsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	419	428	511	1 660	1 013	1 166
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	6,2	6,3	6,3	4,2	6,9	4,6
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	21,3	19,1	18,6	14,7	15,6	13,3
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	44,3	52,7	58,8	44,4	31,5	39,5
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	81,8	93,9	82,5	90,3	88,6	88,6

Kommentarer til KOSTRA-tallene

KOSTRA-tallene viser at kulturbudsjettets andel av kommunens totale utgifter ligger stabilt rundt fem prosent, på nivå med gjennomsnittet i Rogaland, og over gjennomsnittet for vår KOSTRA-gruppe og landsgjennomsnittet. Det er spesielt idrett og aktivitetstilbud for barn og unge som prioriteres høyt i Randaberg, sammenlignet med de andre.

Vi ligger fortsatt godt over det gjennomsnittlige biblioteksutlånet for Rogaland, vår egen KOSTRA-gruppe og landet under ett. Besøktallet på biblioteket viser også en svakt nedadgående trend, men også her ligger Randaberg markant over sammenligningsgrunnlaget.

Tabell: Nøkkeltall fra Randaberg kulturskolen
Elevtall gikk ved fjorårets skoleslutt noe ned, spesielt på grunn av frafall til dansefaget. Dette er nå i ferd med å snu, og interessen er igjen økende. For skoleåret 2018-2019 er det meldt et elevtall på 277 elever. Venteliste til kulturskolen var per 1. oktober 46 elever inklusiv 32 elever under grunnskolealder. Disse er søkere fra barnehage og skole til tilbudet om musikkterapi. Søknadsvolumet har vært stadig økende

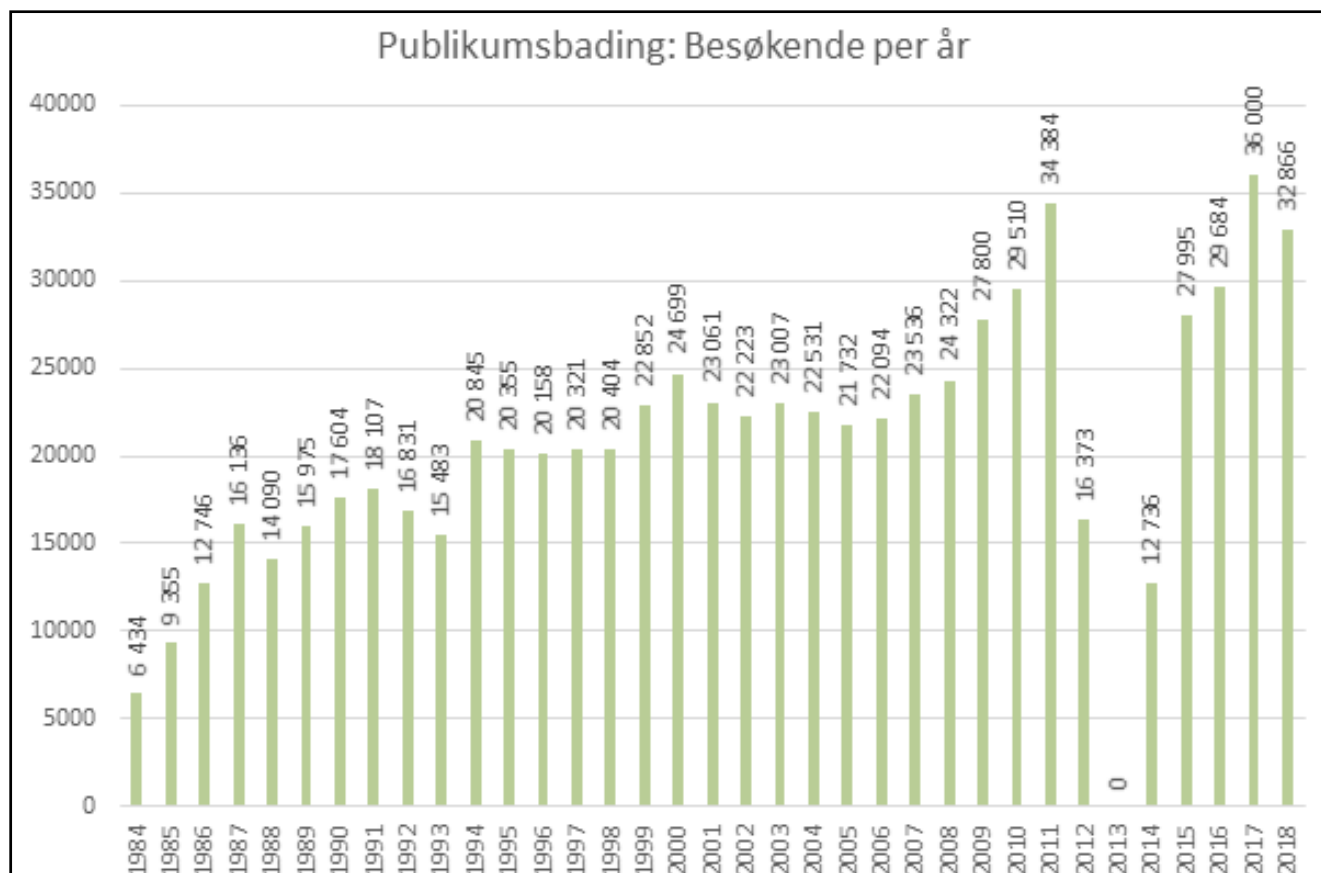
i flere år til dette tilbudet og viser til et udekket behov i kommunen.

Tabell: Besøktall Tungenes fyr og Vistnestunet
Jærmuseet registrerte en markant besøksoppgang ved Tungenes fyr i 2017. Vistnestunet hadde også en liten økning i antall besøkende sammenlignet med 2016.

Besøktall/år	Barn	Voksne	Totalt
Tungenes fyr:			
2011	3020	15859	18879
2012	2098	15364	17462
2013	2423	8259	10682
2014	3483	14435	17918
2015	4627	13775	18402
2016	5115	16625	21740
2017	6941	17368	24309
Vistnestunet :			
2011	2176	616	2792
2012	2891	1348	4239
2013	2798	1638	4436
2014	3582	2095	5677
2015	3939	2657	6596
2016	3750	2707	6457
2017	4090	2459	6549

Elevutvikling/dekningsgrad	01.10.2014	01.10.2015	01.10.2016	01.10.2017	01.10.2018
Elevtall i kulturskolen inkl. elevplasser uten kontingent (musikkterapi gitt til skoler og ATO-avdeling)	350	335	339	324	277
Elever på venteliste	24	24	29	26	46

Besøkstall offentlig bading, Randaberghallen

Nedgangen i besøkstallet for 2012-2014 er knyttet til perioden med rehabilitering. Statistikken viser en sterk økning i besøket i svømmehallen med rekordbesøk i 2017. Tallet for 2018 er en foreløpig prognose. Første halvår 2018 var noe svakere enn forventet, sannsynligvis på grunn av mye fint vær. Andre halvår har startet meget bra. Stavanger svømmehall er stengt pga. rehabilitering og vil etter planen gjenåpne i februar 2019. Dette kan medføre sterkere konkurranse og mulig nedgang i besøkstallene i 2019.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Kultur har per andre tertial i 2018 et mindreforbruk. Høyt strømforbruk og innsparing lønner de største utfordringene, samt nedgang i inntekter. Tjenesteområdet har imidlertid også en del utestående når det gjelder eksterne midler til prosjekter som har blitt gjennomført i år,

blant annet når det gjelder fyrsamarbeidet On the Edge. Dette er midler som forventes inn før årsavslutning. Det forventes at tjenesteområdet vil gå i balanse ved årsslutt.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Alt 2. Randaberg 100-års jubileum 2022 - jubileumsuke

Rådmannen la høsten 2018 fram en egen sak om 100-årsjubileet til politisk behandling i HNK og kommunestyret. Ut fra de signaler som ble gitt i behandlingen av saken, legger rådmannen til grunn alternativ 2. i denne saken, det vil si det alternativet som er mest nøkternt økonomisk.

>> Første halvår 2018 var noe svakere enn forventet, sannsynligvis på grunn av mye fint vær... (om svømmehallen).

Dette innebærer en jubileumsuke med fullpakket program for ulike målgrupper, gjerne med en stor landsbyfest som høydepunkt. Rådmannen legger videre til grunn at man ønsker at feiringen skal integreres i eksisterende arrangementer gjennom hele jubileumsåret. Aktører i Randaberg innen kultur, næring, organisasjoner, kirke og samfunn inviteres til å bidra. I tiltaket ligger også et garantikjøp av jubileumsskrift som Thor Geir Harestad har tatt initiativ til å utarbeide. Dette utgjør 150 000 kr.

Prisjustering regionale forpliktelser innen museum, reiseliv og friluftsliv

Randaberg kommune deltar i en rekke forpliktende regionalt samarbeid innenfor reiseliv, kultur, og friluftsliv. Dette dreier seg om Destinasjon Stavanger, Nordsjøvegen, Jæren og Ryfylke friluftsråd, Rogaland Aboret og Jærmuseet. Kommunens tilskudd til de forskjellige samarbeidsinstansene ligger på kulturbudsjettet, og reguleres i henhold til avtaler knyttet opp til både prisindeks og befolkningsutvikling.

17. mai. Flytte arrangementet ut fra Randaberg Arena

Randaberg kommune har siden 2013 hatt innendørs feiring av 17. mai i Randaberg Arena. Det ble da lagt inn 100 000 kr ekstra til dette på kulturbudsjettet, knyttet til leie av lokaler og legging av gulv. I praksis har merutgiften blitt på 150 000 kr på grunn av blant annet andre tekniske forhold. Dette har blitt dekket inn andre steder på kulturbudsjettet. I en situasjon med der det må spares ytterligere, vil det å flytte 17. mai ut igjen være å foretrekke framfor for eksempel å legge ned kulturtilbud eller å kutte i tilskudd til lag og foreninger.

Vedtatte tiltak fra i fjor som er overført til økonomiplanperioden

Endra driftsutgifter Folkehallene inkludert Sola Arena

Fra 2018 ble Folkehallene endret. Sola Arena er tatt inn, og eierandeler for et felles IKS blir endret i samsvar med folketall i de fire kommunene. Randaberg kommune sin andel er oppjustert fra 4,4 til 5 prosent for å få eierandelen i samsvar med regelverket for regionale anlegg. Sola Arena innføres i løpet av 2018 og 2019. Innsparingen som lå som forutsetning i vedtatt

økonomiplan fases inn fra 2019. Randaberg kommune økte sitt bidrag med 300 000 kr fra 2017 til 2018. Litt under halvparten er knyttet til at Sola Arena bli med, resten er knyttet til justering av eierbrøk til 5 %.

NM-veka

Norges idrettsforbund har utviklet et nytt konsept, NM-veka. Ideen er basert på en svensk modell som består i å samle mange mindre og større NM-arrangement over en uke. I 2018 ble arrangementet gjennomført for første gang i kommunene Randaberg, Stavanger, Sandnes og Sola. 1400 deltakere konkurrerte i 24 ulike idrettsgreiner. Kommunene skal være vertskap også i 2019, og det søkes om få arrangementet til regionen et tredje år, dvs. i 2020.

Randabergshallen var i august 2018 arena for mange nye idretter under NM-veka, blant annet rullestolrugby.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

17. mai - økte utgifter

Bruken av Randaberg Arena i forbindelse med 17. mai må kunne sies å ha vært en stor suksess. Dette har imidlertid medført en del ekstra utgifter, ut over det som opprinnelig ble satt av til leie og legging av golv. Det har ikke minst vist seg å være nødvendig med en god scene og en profesjonell produksjon med omsyn til lyd og det visuelle. Mye av det som settes av til 17. mai går tilbake til det frivillige organisasjonslivet som utfører betalt dugnad for kommunen denne dagen.

Alt 1. Randaberg 100-års jubileum 2022 - helårsfeiring

Randaberg kommune blir 100 år i juli 2022. Som bebudet i rammesaken vil rådmannen i budsjettet for 2019 legge inn midler til et forprosjekt som ser på ulike måter å gjennomføre hundreårsjubileet på. Forprosjektet vil også se på hva en feiring vil kreve av personressurser og økonomi, både i selve jubileumsåret og eventuelt årene før. Det er praksis bare to år til planlegging av jubileet, bør man komme i gang med selve hovedprosjektet i 2018.

Rådmannen foreslår at det avsettes et halvt årsverk fra 2019, med tanke på et forprosjekt. I tiltaket ligge videre utgifter til prosjektleder for planlegging og gjennomføring av hele jubileet.

Investerings tiltak

Fond for kunstprosjekt i bygg og uterom 2015

Kommunestyret vedtok 5. februar 2014 retningslinjer for kunst i offentlige bygg og uterom.

Etter retningslinjenes pkt. 1.5 skal det avsettes årlig minimum 0,5 prosent av kommunens investeringsbudsjett til nybygg. 75 prosent av avsetningen gjøres fra investeringsbudsjettet og 25 prosent fra driftsbudsjettet (til vedlikehold av kunstprosjekta). Så langt er det prioritert midler til Harestad skole byggetrinn 1, Randaberg helsesenter og Myrå barnehage.

Øvrige kommende prosjekter som det er naturlig å prioritere er Harestad skole trinn 2 og ny barnehage. Det kan også være aktuelt å kjøpe inn løskunst til kommunale bygg. Avsetningen er justert i forhold til framdriften i rådmannens forslag til økonomiplan 2019-2022, og utgjør 844 000 kr.

Prosjektering Maritimt vitensenter KS-vedtak 2017

Maritimt vitensenter i Tungevågen med interaktive utstillinger om havbruk, maritim industri og Kystverkets historie. Det er gjennomført arkitektkonkurranse, og Vitenlandskapet av Rørbæk og Møller vant konkurransen.

Det er i 2019 sendt søknader både til Rogaland fylkeskommune og Staten, men disse har ikke gitt uttelling. Det må derfor jobbes videre med dette i 2020. Jærmuseet har budsjettert med 15 mill. kroner i andel fra Randaberg kommune. Det er lagt inn 5 mill. kr totalt i 2020 og 2021.

>> Jærmuseet har budsjettert med 15 mill. kroner i andel fra Randaberg kommune. Det er lagt inn 5 mill. kr totalt i 2020 og 2021.. (om Maritimt vitensenter).

5

NAV

Arbeidsområder

NAV arbeider med hjemmel i lov om sosiale tjenester, introduksjonsloven, folketrygdloven og lov om arbeids- og velferdsforvaltningen.

Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen

Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov og basert på en helhetlig og samordnet anvendelse av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen og andre lover som forvaltes av arbeids- og velferdsforvaltningen.

Lov om arbeidsmarkedstjenester

Lovens formål er å bidra til å oppnå et inkluderende arbeidsliv gjennom et velfungerende arbeidsmarked med høy yrkesdeltakelse og lav arbeidsledighet.

Lov om folketrygd

Folketrygdens formål er å gi økonomisk trygghet ved å sikre inntekt og kompensere for særlige utgifter ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.

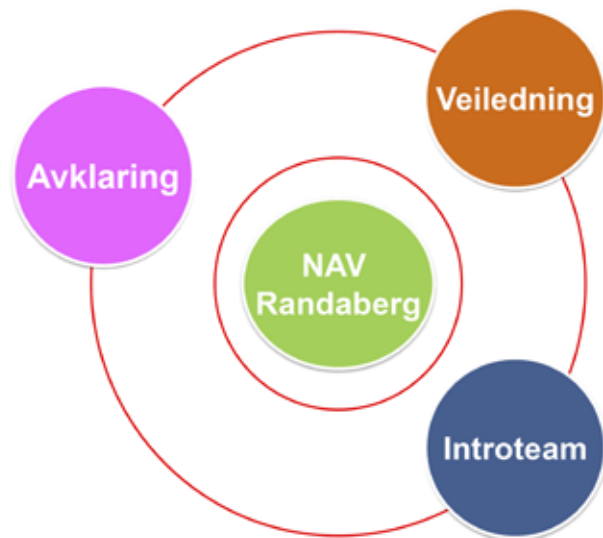
Lov om sosiale tjenester i NAV

Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Introduksjonsloven

Formålet med denne loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet.

NAV Randaberg sin rolle kan kort beskrives som: "oppfølging av brukere og bistand i form av kartlegging, planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak som fører til målet om arbeid".

Oppsummert kan NAV Randabergs oppgaver beskrives som:

- Å bidra til et velfungerende arbeidsmarked med høy sysselsetting, lav ledighet og et inkluderende arbeidsliv
- Å sikre økonomisk trygghet
- Å bidra til et sterkere sosialt sikkerhetsnett
- En brukerorientert, effektiv og helhetlig arbeids- og velferdsforvaltning

Nøkkeltall, årsverk

NAV Randaberg	Årsverk
Jobb og introteam	6,1
Jobb og veiledningssenter	6,5
Jobb og avklaringssenter	4,0
Gjeldsrådgivere	1,8
Leder	1,0
Årsverk totalt	19,4

Det er budsjettet for 18 kommunale årsverk, samt kommunes andel av lønnskostnader til NAV-leder. NAV Randaberg har en felles leder for den statlige og den kommunale delen av NAV-kontoret. Totalt er det 30 årsverk i kontoret, av disse er 12 statlige stillinger og 18 kommunale stillinger. Utgiftene til NAV-lederen deles mellom kommune og stat. NAV Randaberg er organisert med fire avdelinger:

- Jobb- og introteam – som har ansvar for bo- setting og introduksjonsprogram for flyktninger.

- Jobb- og veiledningssenter – kartlegging og veiledning av brukere som trenger litt bistand til å komme i jobb eller beholder jobb
- Jobb- og avklaringsenhet – som har ansvar for oppfølging av brukere som har mer omfatt-

ende behov for veiledning og tiltak for å holde arbeid eller kommer i jobb.

- Økonomiteam, som har ansvar for gjeldsrådgiving og disponeringsavtaler.

Nøkkeltall, KOSTRA

NAV Randaberg	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Sosialhjelpstjenester						
Sosialhjelpsmottakere (antall)	313	351	365	7 771	12 519	138 784
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	86	83	82	1 809	2 890	27 817
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer (antall)	135	145	176	2 822	5 147	53 378
Sosialhjelpsmottakere med arbeidsinntekt som hovedinntekt (antall)	60	39	30	778	1 223	13 742
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold (antall) ²	148	202	118	3 159	4 833	57 014
Sosialhjelpsmottakere som bor i eid bolig (antall)		4,0	14	584	744	9 549
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp (antall)	70	116	178	3 937	6 181	72 236
Samlet stønadssum (bidrag + lån) (kr)	12 860 592	14 265 914	17 520 478	314 704 615	594 427 971	6 556 951 380
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned (kr)	7 291	7 216	7 906	190 271	218 855	3 465 867
Gjennomsnittlig stønadstid 18-24 år (antall)	5,3	5,2	5,4	99,5	111	1595
Gjennomsnittlig stønadstid 25-66 år (antall)	6	6	6	113	128	1 863
Sosialhjelpsmottakere som forsørger barn under 18 år (antall)	45	61	90	2 060	3 173	35 960
Samlet antall stønadsmåneder med sosialhjelp (antall)	1 764	1 977	2 216	38 162	67 157	712 114

Kommentar til KOSTRA-tallene

For 2017 er sosialhjelpsmottakere med hovedinntekt introduksjonsstøtte skilt ut fra hoved-

inntekt sosialhjelp. For 2015 og 2016 er disse registrert sammen.

>> I statsbudsjettet for 2019 legges det opp til en reduksjon i antall tiltaksplasser. Det kan føre til press på økonomisk sosialhjelp.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

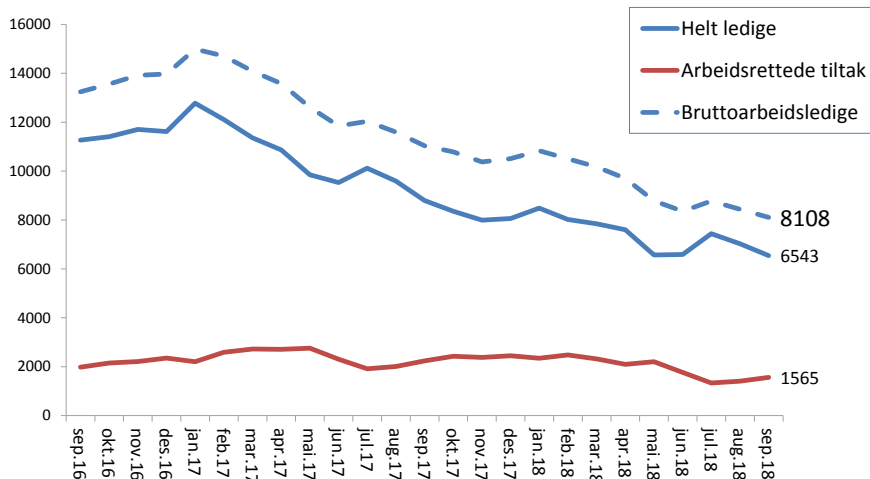
Kommentar til figurene

Det er press på økonomisk sosialhjelp. Selv om arbeidsmarkedet har blitt gradvis bedre er det fremdeles mange personer som er uten betalt arbeid og mange av disse har gått ledige i lang tid. NAV Randaberg har hatt stor fokus på bruk av arbeidsrettede tiltak. I statsbudsjettet for

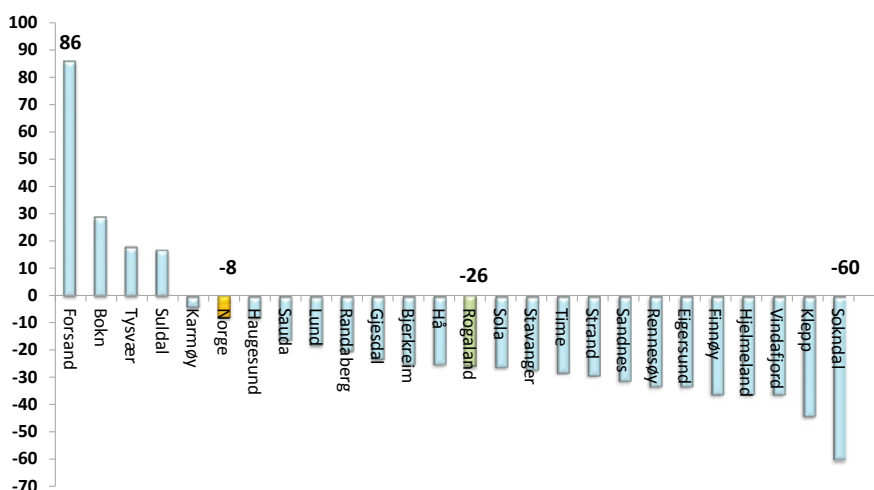
2019 legges det opp til en reduksjon i antall tiltaksplasser.

Det kan føre til press på økonomisk sosialhjelp. I 2018 har NAV Randaberg gjennomført et prosjekt med Rogaland revisjon. Formålet med prosjektet var å vurdere hvordan NAV Randaberg arbeider for å redusere antallet sosialhjelpsmottakere kommunen, og da særlig unge stønadsmottakere. Oppfølging av tiltak som Rogaland revisjon foreslår vil fortsette i 2019.

Rogaland. Utvikling i arbeidsledigheten. 16 – 67 år. September 2016 – september 2018

Rogaland. Prosentvis endring i antall helt ledige. September 2017 – september 2018

Introduksjonsdeltakere på kurs på kommunehuset
i Randaberg i januar 2018.

Introduksjonsprogram

Flyktninger bosatt etter avtale med IMDi, samt familieinnvandrede over 18 år som har behov for grunnleggende kvalifisering til ordinært arbeid eller ordinær utdanning, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. Programmet kan vare inntil 2 år, med forlengelse inntil 3 år hvis særskilte grunner tilsier det. Praksis i bedrift inngår som en viktig del av programmet. Randaberg kommune kjøper tjenester av Johannes læringssenter i Stavanger kommune, til grunnskoleopplæring og introduksjonsprogram.

Tallene fra Integregrings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) viser at Randaberg var den kommunen i Rogaland som fikk størst andel av flyktninger i introduksjonsprogrammet ut i jobb eller utdanning i 2017.

>> Tall fra IMDi i 2017 viser at Randaberg kommune var den kommunen i Rogaland som fikk størst andel av flyktninger i introduksjonsprogrammet ut i jobb eller utdanning.

NAV Randaberg har jobbet aktivt for å fremme muligheter for introduksjonsdeltakere, og har et bredt samarbeid med arbeidsliv, næringsforeninger, NAV Rogaland, Fylkeskommune og andre kommuner. Det er stort fokus på viktigheten av at flyktninger må ta en fagutdanning i Norge for å sikre en trygg og god jobbframtid. Samtidig er utdanning på videregående nivå krevende, og Fylkeskommunen i Rogaland anbefaler derfor veldig gode norsk ferdigheter for å starte. Dette er det ikke alle som klarer. Uten hverken gode språkferdigheter eller fagbrev blir de dermed «tapere» i kampen om trygge jobber.

I samarbeid med Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune startet NAV Randaberg prosjekt «Flere til fagbrev» i april 2018. Målet er at deltakere som ønsker seg til vei- og anleggsbransjen, men som på nåværende tidspunkt har lavere norsk nivå enn det som normalt kreves, skal kunne starte på målrettet utdanning.

Til tross for en varslet reduksjon i planlagte

bosettinger i 2018, sammenlignet med 2017 og 2016, vil antallet flyktninger i introduksjonsprogram være på et stabilt høyt nivå i 2019. Dette fordi flyktninger bosatt i 2017 og 2018, vil fortsette i introduksjonsprogram i 2019. Bosetting av flyktninger er kun den første fasen av en viktig og krevende prosess for flyktninger og kommunen.

Etter bosettingsprosessen er gjennomført har kommunen forpliktelse knyttet til opplæring og integrering av flyktninger. I flere år har Randabergs resultater vært høyere enn landsgjennomsnittet og høyere enn

kommunene i vårt arbeidsmarked.

Dyktige, kreative medarbeidere fortsetter å finne nye, gode løsninger for å bistå flyktninger som bosettes i Randaberg i

integreringsprosessen, og på veien mot arbeid

Kvalifiseringsprogram

Kvalifiseringsprogrammet er et tilbud til brukere om opplæring og arbeidstrening og skal gi brukere den oppfølgingen de trenger for å komme i arbeid eller meningsfull aktivitet. Programmet gir også en mulighet for å avklare andre rettigheter til inntekt som brukere kan ha dersom de ikke klarer ordinært arbeid. Det er brukerens ferdigheter og ønsker, som bestemmer innholdet i kvalifiseringsprogrammet. Sammen med veileder i NAV vil brukeren kunne planlegge innholdet i programmet som først og fremst skal inneholde; arbeidsrettede aktiviteter, opplæringsaktiviteter, samt tett individuell oppfølging og veiledning

Fokus på unge

De fleste ungdommer vet at 10-årig grunn skole ikke holder for å få innpass på dagens arbeidsmarked. Likevel dropper 1 av 3 ungdommer ut av videregående skole før de har fullført utdanningen sin.

De aller fleste av disse

vil finne veien til NAV. Mange av dem vil slite

resten av livet med å finne sin plass i arbeidslivet. Prognoser fra NAV viser at arbeidsmarkedet i årene framover vil bli vanskeligere for de uten videregående utdanning.

NAV Randaberg har registrert 327 personer med nedsatt arbeidsevne. 262 av disse mottar arbeidsavklaringspenger. Blant disse er det 72 personer i alderen 18 til 30 år. Det har vært en økning i antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger fra 2016 til 2017 og en økning i antall personer mellom 18 og 30 år som mottar arbeidsavklaringspenger.

Mens stadig flere unge mottar trygdeytelser, øker andelen alderspensjonister. Presset på velferdsordningene øker. Vi får i likhet med resten av Europa, færre yrkesaktive bak hver pensjonist, og vil i årene framover mangle arbeidskraft. For å finansiere velferdsordningene våre må vi ha flere i arbeid. Det kan skje på flere måter. Vi kan øke arbeidsinnvandringen, vi kan prøve å få de eldre til å jobbe lenger, eller vi kan prøve å få flere av de som står utenfor arbeidslivet i jobb igjen.

Vi må få de som står utenfor arbeidslivet i arbeid. På dette området lykkes vi ikke godt nok. Vi må sikre at de unge fullfører videregående skole, og at de kan lese, skrive og regne. Kompetansekravene i arbeidslivet er i stadig endring. Det fordrer at de som er i arbeid, klarer å videreutvikle sin kompetanse. Det kan være vanskelig dersom en ikke har grunnleggende ferdigheter i bunn. Når ungdom kommer til NAV Randaberg, ber vi dem fullføre videregående skole. Våre kurs og tiltak er ikke ment å være en erstatning for tapt grunnleggende skolegang. Til det er de for korte og for få. Vi prøver derfor å snu de unge i døra. Dessverre lar ikke alle seg motivere tilbake til skolebenken. De er skoleleie og har ofte andre utfordringer i tillegg.

Håndtering av trusler og vold

NAV Randaberg har egne rutiner for håndtering av trusler og vold. Vi ser på det som viktig at de ansatte føler seg trygge i arbeidssituasjonen, og at det er klart for våre brukere at alle direkte trusler blir anmeldt til politiet. Vi har ellers tatt i bruk utestengelse av brukere når bruker har hatt utilbørlig oppførsel, men ikke fremsatt

direkte trussel. Brukeren blir da fysisk utestengt fra kontoret i 3 måneder, og må forholde seg til NAV Randaberg per telefon eller elektronisk. Alle avvik rapporteres direkte til både de kommunale og statlige avvikssystemene. En nødvendig del av kontinuerlig kompetanse utvikling for medarbeidere i NAV er opplæring og trening i håndtering av vold og trusler

Gjeldsrådgiving

Økonomi har en sentral plass i et hvert menneskes liv. Tilgang på penger og hvordan vi anvender dem, påvirker ikke bare våre materielle vilkår, men også vår selvfølelse, hvem vi omgås og hvordan våre relasjoner til omverdenen blir. Å føle mestring er viktig for alle, og å mestre egen økonomi er helt sentralt. Økonomiske problemer kan forårsake sosiale problemer, og omvendt. Kontroll og grep om husholdskonomen skaper god selvfølelse og kan bidra til å forebygge sosiale problemer.

Økonomisk rådgivning handler om å heve brukerens økonomiske bevissthet, øke brukerens kunnskap om egen økonomi og å gi gjeldsrådgivning.

Økonomisk rådgivning forutsetter at bruker og veileder møtes en eller flere ganger avhengig av behov for rådgivning. Det er alltid viktig å legge til rette for et godt møte for å understøtte rådgivningsarbeidet. Økonomisk rådgivning er også forebyggende virksomhet.

>> NAV har registrert 327 personer med nedsatt arbeidsevne. 262 av disse mottar arbeidsavklaringspenger. Blant disse er 72 personer i alderen 18 til 30 år.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

FFKF

Faglig forum for kommunalt flytningsarbeid (FFKF) er en landsdekkende organisasjon. FFKF har over 270 medlemskommuner over hele landet. Sammen utgjør FFKF et forum med bred erfaring og stor kompetanse innen flyktningefaget. Hovedmålet for FFKF er å fremme faglig utvikling av flyktningarbeidet i kommunene. FFKF er høringsinstans i flyktningrelaterte saker.

Sommeren 2017 lyste FFKF ut en konkurranse om en organisasjonssekretærfunksjon.

Randaberg kommunen vant konkurransen. Fra 01. januar 2018 og fram til 31. desember 2019 skal en medarbeider i NAVs jobb- og introteam levere organisasjonssekretær-tjenester til FFKF. Medarbeideren beholder sitt ansettelsesforhold i Randaberg kommune, og kommunen får inntekter på 400 000 kr for tjenestene hvert år. Tiltaket bidrar til en reduksjon i lønnskostnadene, samtidig som NAV Randaberg beholder nødvendig kompetanse.

Digitalisering

Arbeids- og velferdsdirektøren vedtok i oktober 2016 en digital ambisjon for NAV. Ambisjonen gir retning for arbeidet vi skal gjøre med digitalisering. Digitalisering er et viktig virkemiddel for å løse NAVs samfunnsoppdrag.

Brukere som kan være digitale brukere er det, og de får en god brukeropplevelse med hjelp av selvbetjente, automatiserte og differensierte tjenester for alle NAVs virkemidler. Med brukere menes individer, arbeidsgivere, samhandlere og NAVs egne ansatte.

Alt vi gjør bygger på alt vi vet. Brukere tar bedre beslutninger fordi kunnskap og informasjon som brukere har behov for er lett tilgjengelig digitalt. Digitale tjenester i NAV utvikles og forvaltes når det er hensiktsmessig med smidige metoder, hvor fag og IT samarbeider godt.

I 2019 planlegger NAV Randaberg for innføring av Digisos- digital søknad om økonomisk sosialhjelp. Digisos er et samarbeidsprosjekt mellom KS, kommunene og arbeids- og velferdsdirektoratet. Prosjektet skal utvikle digitale tjenester for sosialhjelpsmottakere på nav.no. Innbyggere i kommuner som har innført digital søknad kan søke om økonomisk sosialhjelp ved å logge seg på Ditt NAV fra nav.no/sosialhjelp. Når man trykker «Send søknad», blir denne automatisk levert i fagsystemet hos riktig NAV-kontor i rett kommune. Løsningen har vært i bruk i pilotkommuner fra juni 2018.

Innbyggerne forventer at også sosialtjenesten er tilgjengelig i digitale kanaler, i tråd med digitaliseringen i NAV og i samfunnet generelt. Den digitale søknaden kan ikke fullt ut erstatte dagens løsning. Erfaringene fra pilotkommunene så langt er at den digitale søknaden er en ønsket tilleggs kanal. Søkere som av ulike årsaker ikke kan eller vil benytte seg av den digitale kanalen, skal fortsatt kunne møte opp på NAV-kontoret eller bruke papirsøknad. Jo flere innbyggere som tar i bruk den digitale søknaden fremfor papirsøknaden, desto mindre tid behøver NAV å bruke på administrasjon av papir og scanning. Dette frigjør tid som NAV-kontoret kan bruke på tettere oppfølging.

Søkeren svarer innledningsvis på spørsmål om sin situasjon. Basert på svarene vil systemet generere de relevante oppfølgingsspørsmålene og liste over krav til vedlegg. Søkeren slipper dermed å forholde seg til spørsmål som ikke er relevante eller aktuelle. Søkeren får også hjelpetekster underveis. NAV tar en aktiv rolle i digitaliseringen av offentlig forvaltning og i å endre brukeratferd.

>> NAV tar en aktiv rolle i digitaliseringen av offentlig forvaltning og i å endre brukeratferd.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Glidelåsen

Randabergskolene, Rogaland fylkeskommune og NAV Randaberg har samarbeidet om prosjektet Glidelåsen siden 2015. Formålet har vært å øke tallet på ungdommer som gjennomfører videregående opplæring. Mange av ungdommene i prosjektet går på yrkesfaglige opplæring. De har gjennomført 2-år opplæring på skolen og skal nå fortsette med nye 2 år i en lærebedrift.

NAV Randabergs bidrag til Glidelåsen fram til nå har vært beskjedne, og har blitt dekket innenfor rammen. Vi ser at ressursbehovet vil øke i 2019, fordi ungdommene vil trenge mer oppfølging.

For NAV Randaberg er det viktig at både ungdommer og bedriftene ivaretas. Det er likevel ikke funnet rom i budsjettet for å øke utgiftene. NAV Randaberg vil forsøke å løse dette innenfor rammen.

Flere til fagbrev

NAV Randaberg har jobbet aktivt for å fremme muligheter for introduksjonsdeltakere, via et bredt samarbeid med arbeidsliv, næringsforeninger, NAV Rogaland, fylkeskommune og andre kommuner.

Utdanning på videregående nivå er krevende. Det blir anbefalt gode norskferdigheter for å starte. Dette er det ikke alle som klarer. Uten gode språkferdigheter eller fagbrev blir introduksjonsdeltakerne dermed «tapere» i kampen om trygge jobber.

I samarbeid med Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune startet NAV Randaberg prosjektet «Flere til fagbrev» i april 2018.

Målet er at deltakere som ønsker seg til vei- og anleggsbransjen, men som på nåværende tidspunkt har lavere norsknivå enn det som normalt kreves, skal kunne starte på målrettet utdanning.

NAV Randaberg ønsker å legge til rette for

yrkesrettet opplæring så tidlig som mulig. Målet er at deltakerne skal bli sterke nok i fagene at de klarer å fortsette til VG2. I tillegg skal tilknytningen til bedriften gjøre at de har en kontinuitet i den praktiske opplæringen, som gjør veien til fagbrev forutsigbar og gjennomførbar.

Det er ikke funnet rom i budsjett for en økning i utgifter og NAV Randaberg vil forsøke å løse dette innenfor rammen og vil søke IMDi om prosjektmidler til formålet.

>> Uten gode språkferdigheter eller fagbrev, blir introduksjonsdeltakerne dermed "tapere" i kampen om trygge jobber,

NAV vil ha flere unge introduksjonsdeltakere til fagbrev. Prosjektet "Flere til fagbrev", som er et samarbeid mellom fylkeskommunen, Stavanger og Randaberg kommune, skal hjelpe unge til å få seg en fagutdanning - og senere en trygg og fast jobb.

6

**Tekniske
tjenester**

Arbeidsområder

Tekniske tjenester består av avdelingene Bygg & Eiendom og Teknisk drift, samt kommunens prosjektledelse for bygg. Arbeidsområde omfatter forvaltning, drift, vedlikehold, utvikling og investering. Bygg og eiendom har ansvar for drift, vedlikehold og renhold av kommunale bygg, samt vedlikehold og kontraktsforhold for boliger og framleieboliger.

Teknisk drift sitt ansvarsområde er vei, vann, avløp, park og renovasjon. Arbeidsoppgaver er knyttet både til myndighetsutøvelse og som anleggseier. Prosjektledelsens ansvar gjelder de store byggeprosjektene, som skole, bofellesskap og barnehage.

Nøkkeltall, årsverk

Tekniske tjenester	Årsverk
Teknisk drift	23,60
Vedlikehold/drift	7,90
Renhold	30,94
Bolig	1,50
Prosjektledelse	2,20
Totalt	66,14

Avdeling	Tjeneste	Mengde
Bygg & eiendom	Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunal bygningsmasse. Renhold av kommunal bygningsmasse; skoler, barnehager, idrettsbygg, kontorbygg og fellesområder i bofellesskap.	Ca. 65.000 m ²
	Renhold av kommunal bygningsmasse; skoler, barneh., idrettsbygg, kontorbygg og fellesomr. i bofellesskap.	
	Forvaltning og drift av kommunale boliger, samt framleie av private leiligheter til boligsøkende	Kommunale boliger: 183 stk. Antall leiekontrakter: 175 stk. Framleieboliger: 20 stk. (20 stk. framleiekontrakter)
Teknisk drift	Utearealer skoler og barnehager (tj. 2210 og 2220)	Kommunale barnehager: 7 stk. Skoler: 4 stk.
	Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak (tjeneste 3330 og 3340)	Kommunale veier: 40 km Kommunale gang- og sykkelveier: 25 km Sandfang: ca. 1 000 stk Belysningsanlegg for veiene og gs-veiene: ca. 2 900 pkt.
	Park, bad- og friluftsliv (tjeneste 3350)	Kommunale lekeplasser: 100 stk. Turveier. Friområder og balløkker. 2 kirkegårder
	Produksjon og distribusjon av vann (tjeneste 3400 og 3450)	Vannledninger: 85 km Trykkøkningstasjoner: 3 stk. Utjevningsbasseng: 1 stk. Vann kjøpt av IVAR IKS (2015): 1,75 mill. m ³
	Avløpsrensing og avløpsnett/ innsamling av avløpsvann (tjeneste 3500 og 3530)	Avløpsledninger (spillvann og overvannsledn.): 150 km Avløpspumpestasjoner: 13 stk. Avløpsvann levert IVAR IKS (2015): 1,0 mill m ³
	Tømming av slamavskillere, septiktanker (tj. 3540)	Ca. 500 anlegg
	Innsamling av husholdningsavfall (tjeneste 3550) (Nøkkeltall fra 2016, dunksystem)	Mengde restavfall: 970 tonn Mengde våtorganisk avfall: 1 017 tonn Mengde papp-/ papiravfall: 570 tonn Mengde glass/metall emballasje: 100 tonn Mengde plastemballasje: 93 tonn Antall tømminger nedgravde: 1 200
	Naturforvaltning (tjeneste 3600) Miljø (tjeneste 3630)	Driftsansvar for to renseparker. Deltagelse i frivillige tiltak i landbruket og avløpsgruppe i Jæren vannområde.
	Forebygging av branner og ulykker (tjeneste 3380)	Tjenestene inngår i interkomm. samarbeid, Rogaland Brann og redning IKS. Deltakelse i Interkomm. utvalg mot akutt forurensing (IUA). Har stabsfunksjon etter ELS-samarbeid. (EnhetligLedelsesSystem). Antall pipeløp: 2 840
	Beredskap mot branner og andre ulykker (tjeneste 3390)	

Avdeling	Tjeneste	Mengde
	Naturforvaltning (tjeneste 3600) Miljø (tjeneste 3630)	Driftsansvar for 2 renseparker. Deltagelse i frivillige tiltak i landbruket og avløpsgruppe i Jæren vannområde.
	Forebygging av branner og ulykker (tjeneste 3380) Beredskap mot branner og andre ulykker (tj. 3390).	Tjenestene inngår i interkommunalt samarbeid, Rogaland Brann og redning IKS. Deltakelse i Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (IUA). Har stabsfunksjon etter ELS-samarbeid. (EnhetligLedelsesSystem). Antall pipeløp: 2 840

Nøkkeltall, KOSTRA

Tekniske tjenester	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Bolig						
Totalt antall kommunalt disponerte boliger (antall)	221	237	203	5 406	110 994	7 780
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (antall)	21	22	19	18	21	16
Andel komm. boliger som er tilgjengelige for rullestolbr. (%)	48	39	35	51	48	44
Brutto investeringsutg. til boligformål per innbygger i kroner	2 314	2 099	1 340	1 108	1 473	1 500
Lønnsutgifter per eid kommunal bolig (kr)	5 306	5 348	5 267	10 203	9 865	10 887
Andel nye søkere som har fått avslag på komm. bolig (%)	56	60	37	25	33	31
Husstander i midlertidige botilbud i mindre enn 3 md (antall)	3	3	6	154	3 323	325
Antall boliger godkjent av kommunen for finansiering med startlån, per 1000 innbyggere (antall)	3,3	1,8	1,2	1,7	1,3	1,2
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (antall)	18,1	21,5	16,8	15,5	17,3	15,4
Husholdningsavfall						
Årsgebyr for avf.tj. - eks. mva. (gjelder rapp.såret+1) (kr)	2 289	2 289	2 451	2 386	2 642	2 583
Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandl (%)	48,1	48,6	49,5	39,1	39,1	42,7
Selvkostgrad (prosent)	100	100	100	0	0	0
Kommunalt avløp						
Selvkostgrad (prosent)	100	100	100	0	100	0
Årsgebyr avløpstj. - eks. mva. (gjelder rapport.året +1) (kr)	2791	2791	2910	3687	3891	3075
Andel fornyet komm. spillvannsnett, gj.snitt for siste 3 år (%)	0,9	1,3	1,24	..	0,61	0,5
Samferdsel						
Andel km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for av alle kommunale veier (prosent) ⁵	88,9	91,1	97,8	17,3	14,9	19,8
Andel kommunale veier og gater med belysning av alle kommunale veier og gater (prosent)	88,9	91,1	89,1	72,4	61,5	76,8
Utgifter til vedlikehold av kommunale veier og gater av totale nto. dr.utg. til kommunale veier og gater (prosent) ⁴	16,6	10,1	11,6	37,8	35,6	37,1
Kommunale veier og gater uten fast dekke av alle kommunale veier og gater (%)	8,9	8,9	10,9	17,6	27,3	6,6
Brutto driftsutgifter til samferdsel per innbygger (kr)	862	786	932	1 361	1 685	1 331
Brutto driftsutgifter til gatebelysning langs kommunale veier og gater per kilometer belyst vei (kr) ¹	38 625	15 634	15 634	17 435	22 243	22 514
Brutto inv.utgifter til komm. veier og gater per innbygger (kr)	301	190	543	1 388	1 031	1 261
Km tilrettelagt for syklende som er et komm. ansvar (km) ³	40	41	45	368	5 669	650
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	808	654	779	910	998	813

Tekniske tjenester	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr)	192 689	157 978	185 870	130 161	138 626	117 097
Kommunal vannforsyning						
Selvkostgrad (prosent)	100	100	100	0	0	0
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)	1724	1724	1752	2601	3226	2487
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,6	0,6	0,6	..	0,7	0,6
E.coli: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater (prosent)	100	100	100	..	98,3	90,7
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	30	30	30	..	30,3	23

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Det ble utarbeidet en vedlikeholdsplan for de kommunale byggene i 2016, og det er vedtatt at planen legges til grunn ved utarbeiding av budsjett og økonomiplan. Det finnes mange nøkkeltall for vedlikeholdsnivå, i vår plan er det gjort besiktigelse av byggene og ut fra det pris-satt behov for vedlikehold.

Tiltaksplanen er oppdatert med vedlikehold utført i 2017 og 2018, og per nå er det behov for 69 mill. kr i vedlikeholdsmidler for at byggene skal være i god stand.

Budsjettet for kommunale bygg skiller mellom drift og vedlikehold. Driftsbudsjettet gjelder oppgaver som for at bygget og byggets tekniske installasjoner skal fungere funksjonelt, teknisk og økonomisk («daglige oppgaver»). Vedlikehold er oppgaver for å opprette fastsatt kvalitetsnivå for bygget og tekniske installasjoner. Det omfatter både forebyggende vedlikehold som skal hindre forfall og løpende vedlikehold, som ikke er planlagt men må utføres for å rette opp uforutsette skader eller mangler.

Vi ser at de tekniske anleggene ved de kommunale byggene er av slik art at det er behov for kompetanse på disse anleggene. Dette gjelder varme, ventilasjon, låssystemer og styring av byggene. Det er derfor meldt behov for en stilling som driftsingeniør, men i rådmannens

budsjettforslag er det foreslått at stillingen opprettes i 2021. Det benyttes FDVU-program (Forvaltning, Drift, Vedlikehold og Utvikling) som gir god oversikt over byggenes tilstand, behov og avvik. Her melder også brukerne av bygget fra om feil og mangler.

Også renholdstjenesten digitaliseres. Det er innført renholdsprogram slik at blir nettbrett på alle renholdstraller. Slik får renholderen god oversikt på sin renholdsplan og oppgaver, og kvitterer ut oppgavene når de er utført.

Fagområdet parker, bad- og friluftsliv omfatter områder som kommunale lekeplasser, friområder, turstier, badeplasser, utearealer (ved skoler, barnehager og kommunehuset), torget, blomster ved portalene og skolene, kirkegårdene og parken i sentrum. Dette fagområdet, sammen med bygg og eiendom, og vei, må ta de største besparelsene som tjenesteområdet har. Det vil si at nivået vil endres, og det vil være synlig.

Det er stort fokus på tilstanden til disse områdene, og vi får mye henvendelser om trær, ugress og overgrodde områder. Fra rådmannens side legges det ikke opp til at alle friområder skal være velstelt plen, eller at vegetasjon og lekeplassutstyr som fjernes nødvendigvis blir erstattet.

>> Det er behov for 69 mill. kr i vedlikeholdsmidler for at byggene skal være i god stand.

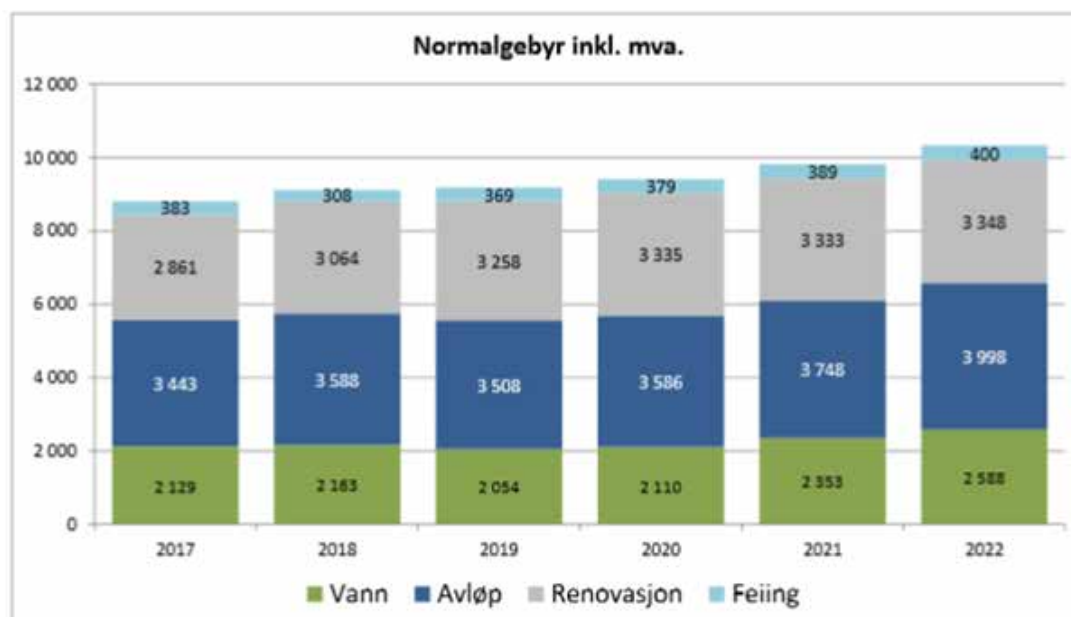
Vann, avløp, slam, renovasjon og feiing er selvkostområder, det vil si at abonnentene skal betale den merkostnaden kommunen har ved å tilby tjenesten. I Randaberg kommune er tjenestene 100 % gebyrfinansiert, abonnentene betaler for hele tjenestene.

Beregning skjer etter retningslinjer for beregning av selvkost på kommunale betalingstjenester, rundskriv H-3/14. Retningslinjene ble gjort gjeldende fra 01.01.2015. Ved beregning benyttes 5-årig SWAP-rente + ½ %.

Alle selvkosttjenestene, bortsett fra renovasjon, er tilsvarende som tidligere. For renovasjon blir det endringer i fraksjoner på grunn av oppstart av IVAR IKS sitt sorteringsanlegg, platen skal dermed kastes i restavfallet. I 2018 ble mottak av matavfall flyttet fra Hogstad til Grødaland, noe som medfører lenger kjøring for å tømme bilene.

Det er også ønske om å utvide tjenestene for henting av avfall hjemme. I dag har vi henting av grovavfall, men det vurderes å utvide ordningen til å gjelde hageavfall og farlig avfall. Eksempel på hvordan dette løses kan ses på www.hentavfall.no.

Selvkostkalkylen for økonomiperioden viser slik gebyrutvikling (figur under):

Rådmannen legger opp til investeringer i hele økonomiplanperioden, men det foreslås endringer i forhold til gjeldende økonomiplan.

Del 2 av Harestad skole er ferdig prosjektert, og lyst ut på anbud. Det er planlagt at skolen bygges med uinnredet 4. etasje da det ikke er behov for denne nå. Rådmannen foreslår at prosjektet utsettes til det er behov for økt skolekapasitet.

Når området ved Randaberg Arena er fullt utbygd med skole, barnehage og stadion, er det behov for parkeringskapasiteten som ligger i parkeringsanlegget (områdeplan for Sentrum Øst). Dette er ikke inkludert i rådmannens forslag til økonomiplan, men det startes likevel noe planlegging.

Prosjektene er fordelt på ulike prosjektfaser, slik at alltid prosjekter under prosjektering og utførelse. Det er spesielt viktig med fordeling i prosjektene slik at kommunens prosjektadministrasjon hele tiden har prosjekter å følge opp. Nærmere beskrivelse av de ulike prosjektene finnes i tabell 5 og 6.

Besparelser:

Det er lagt inn besparelser for tekniske tjenester som må fordeles på følgende fagområder:

- Kommunale veier, gang- og sykkelveier
- Parker, grønt, lekeplasser.
- Renhold
- Drift/vedlikehold kommunale formålsbygg.
- Drift/ vedlikehold av boliger.

I tillegg er det en generell besparelse, tilsvarende 0,5 % av lønnsbudsjettet, for alle tjenester utenom selvkosttjenestene.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Tabell: Driftstiltak.

Ansvar	Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
352	2620 2630 3100	Prisjustering husleieinntekter 2019	Alle kommunens inntekter bør i utgangspunktet økes med 1,9 % for å dekke opp for generell prisstigning og lønnsvekst (kommunal deflator). Men inntekter for husleie er knyttet opp mot konsumprisindeksen på 2 % og må benyttes jf. Husleieloven.	2019-2022
352	2620 2630 3100	Mindre husleie pga. ledige leiligheter	Husleieinntektene i 2018 er lavere enn budsjettet, noe som skyldes at boliger i perioder har stått tomme. Dette kan være kortere perioder ved skifte av leieboere, eller lengre perioder der det ikke er behov for boligen. Dette har forsterket seg nå når det er "leiers marked". Tiltaket ivaretar tapte leieinntekter.	2019-2022
480	3380 3390		Rogaland Brann og redning har vedtatt budsjettet for 2019 i samsvar med føringer som er gitt fra kommunene. For 2019 medfører det 5,1 % økning fra 2018. Dette tiltaket legger inn denne økningen.	2019-2022
480	3400/ 3450 3500/ 3530 3540 3550	Endring utgifter og inntekter 2019-2022, Vann, avløp og renovasjon	Randaberg kommune kjøper vann fra IVAR IKS, og leverer avløpsvann og avfall for sluttbehandling. Tiltaket ivaretar forventede endringer i utgifter til IVAR IKS i økonomiplanen. Tiltaket legger også inn planlagte endringer i inntekter og bruk/avsetning til fond i samsvar med selvkostberegninger for øk.planperioden. Det er relativt store endringer fra det som ble lagt inn i vedtatt økonomiplan og det som ligger i dette tiltaket nå. Det gjelder hovedsakelig renovasjon, der budsjettet har vært for lavt på utgiftssiden i forhold til selvkostberegningene.	2019-2022

Årlig utføres det kontroll av utearelene i barnehagene. Her bygges det ny lekeplass i Myrå barnehage i mai 2017.

Tabell: Investerings tiltak.

Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
2220	Vedlikehold Harestad barneskole	Tiltaket gjelder vedlikehold av gamle Harestad skole ved utsettelse av byggetrinn 2 av nye Harestad skole. Nivået på vedlikeholdet og tidspunkt for utførelse avhenger av hvor lenge bygget skal brukes, det vil bli behovsprøvd vedlikehold. Deler av bygget det sannsynligvis må gjøres noe med er vinduer, ventilasjon og tak. Tiltak vurderes nærmere når vedtak foreligger.	2019
2620	Bygging av PU boliger	Det er behov for boliger til yngre personer med utviklingshemming. Planlagt bygd på Bersagelustomten ved siden av kommunehuset. Driftskonsekvenser for boligavdelingen i Helse og velferd er lagt inn som eget driftstiltak. Driftsutgifter og husleieinntekter for 8 + 6 leiligheter er lagt inn. Det er planlagt gradvis bruk. Kalkyler basert på erfaring tilsier 40 mill. kr. 10 mill. kr er avsatt i 2018, og resterende 30 mill. kr i 2019.	2019
3350	Turvei Goa - Vistnesveien	Det er tidligere budsjettert for turvei fra Vistnesveien til Goakrysset, 500 000 kr. Turveien ligger i gjeldende kommuneplan. Tiltaket gjelder deler av traseen; gang- og sykkelvei og fortau fra Goakrysset til Goadalen. En del av reguleringsplan for tiltaket er behandlet, og en del er under behandling. Den delen av tiltaket som er ferdig regulert er under utførelse og skal slutføres i 2019.	2019
2220	Renovering av svømmebasseng på Grødem skole	KS-vedtak om å renovere svømmebassenget ved Grødem skole. Det er utarbeidet hovedplan for svømmebassenger, der tiltaket opprinnelig var planlagt i 2019. Men det er vedtatt flyttet til 2020. Utsettelse kan medføre driftsutfordringer.	2020
2220	Renovering av svømmebasseng på Goa skole	KS-vedtak om å renovere svømmebassenget på Goa skole. Det er utarbeidet hovedplan for svømmebassenger, der tiltaket opprinnelig var planlagt i 2017. Men det er vedtatt utsatt til 2021. Utsettelsen kan medføre driftsutfordringer.	2021
2610	Randaberg helsesenter	Byggingen av nytt sykehjem pågår, driftskonsekvensene er flyttet til 2019. Det er lagt til grunn en suksessiv økning i sykehjemsplasser, slik at det bemannes opp til 27 plasser (nå 21) fra oppstart og 34 plasser (alle plassene) fra midten av 2021. Driftskonsekvensene på sykehjemmet er lagt inn som et eget driftstiltak. Driftskonsekvensene knyttet til selve bygget ligger er også flyttet til dette driftstiltaket. Det er behov for å styrke budsjettet til pågående byggeprosjekt for nytt sykehjem. Prosjektet har hatt en stram budsjettamme, og mangler i beskrivelse og endringer medfører høyere kostnader.	2019
2620	Ombygging DPS til PU-boliger	Tiltaket omhandler ombygging av 2. etasje i DPS-bygget til bofellesskap. Planen tilsier at bofellesskapet skal bestå av 8 leiligheter med fellesareal og personalfasiliteter. Det vil sannsynligvis være behov for hjelpemidler som takheiser og velferdsteknologi. I tillegg til ombygging må det også påregnes utskifting av ventilasjonsanlegg, skifte av tak og utvidelse av eksisterende terrasser. Bofellesskapet skal erstatte bofellesskapene Dalen og Sentrum.	2019 - 2020
2210	Rehabilitering utearealer barnehager	Årlige investeringer i lekeplassutstyr og andre større prosjekter for uteområdene ved de kommunale barnehagene. Det gjennomføres årlig kontroll av lekeplassutstyret, rapporter fra kontrollen legges til grunn ved prioritering av midlene.	2019 - 2022
2220	Utearealer skolene	Investeringsmidler for større tiltak for uteområdene ved skolene Harestad, Goa og Grødem. Det utføres årlig kontroll av lekeplassutstyret, og rapportene legges til grunn for tiltak.	2019 - 2022
2630	Boliger vanskeligstilte	I følge boligpolitisk handlingsplan skal kommunen kjøpe inn 2 boliger/leiligheter i året. Det er lagt inn et årlig beløp på 5,3 mill. kr i vedtatt økonomiplan til kjøp av boliger til vanskeligstilte.	2019 - 2022
3320	Gang/sykkelstier	Midler til mindre tiltak i Trafikksikkerhetsplanen, gjelder både tiltak der vi får tilskudd og tiltak der kommunen finansierer tiltaket fullt ut. Gjeldende Trafikksikkerhetsplan ble vedtatt i 2016.	2019 - 2022
3320	Asfaltering	Asfaltering av kommunale veier, samt gang- og sykkelveier. Forvaltning-, drift- og vedlikeholdsprogrammet ROSY benyttes ved prioritering av hvilke strekninger som skal oppgraderes.	2019 - 2022
3320	Nyanlegg gatelys	Budsjett for utskifting og etablering av nye gatelysanlegg. Eldre energikrevende armaturer skiftes ut med nye, mindre energikrevende armaturer. I tillegg vil kabler flyttes fra luftspenn til grøfter. Utføres i forbindelse med andre prosjekter eller som enkeltstående prosjekter. Vil gi besparelser på sikt. Det er i tillegg krav om at armaturer med kvikksølv skal skiftes ut.	2019 - 2022

Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
3320	Asfaltering	Asfaltering av kommunale veier, samt gang- og sykkelveier. Forvaltning-, drift- og vedlikeholdsprogrammet ROSY benyttes ved prioritering av hvilke strekninger som skal oppgraderes.	2019-2022
3320	Nyanlegg gatelys	Budsjett for utskifting og etablering av nye gatelysanlegg. Eldre energikrevende armaturer skiftes ut med nye, mindre energikrevende armaturer. I tillegg vil kabler flyttes fra luftspenn til grøfter. Utføres i forbindelse med andre prosjekter eller som enkeltstående prosjekter. Vil gi besparelser på sikt. Det er i tillegg krav om at armaturer med kvikksølv skal skiftes ut.	2019-2022
3350	Oppgradering lekeplassar	Prosjekt for oppgradering av kommunale lekeplasser. Midlene fordeles på de ulike delene av kommunen, og mange lekeplasser er oppgradert de siste årene.	2019-2022
9400	Ekstraordinært vedlikehold	Større vedlikeholds- og innneklimatiltak for kommunale bygg og boliger. Gjelder vedlikeholdstiltak i en størrelsesorden som tilsier at det skal føres i investeringsregnskapet. Budsjettet økes i økonomiplanperioden. Det er, blant annet, planlagt å renovere leiligheter i bofellesskapene på Vardheim og skifte vindu og fasade på kommunehuset i perioden.	2019-2022
9400	Branntekniske utbedringer	Løpende branntekniske utbedringer i kommunale bygg etter tilsyn fra brannvesenet.	2019-2022

Tabell: Vann, avløp og renovasjon (selvkostområdene).

Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
3450	Vannledning Ryggveien	Vannledning langs Ryggveien, fra Randabergveien til E39, er av asbestsement og skal skiftes ut. Utførelse av anlegget startet i 2018 og skal slutføres i 2019. Når denne ledningen er skiftet ut gjenstår det kun mindre ledningsstrek av eternitt/asbestsement i kommunen.	2019
3450 / 3530	Vistnesveien - Goaveien	Det planlegges g/vei og turvei fra Goakrysset til Vistnesveien. Det er behov for å legge nytt ledningsnett i samme trase, og det planlegges et samordnet prosjekt.	2019
3450 / 3530	Sanering Sentrum	Tiltak på vann- og avløpsanlegg i sentrum. Gjelder separering av avløpsvann (spillvann og overvann), samt utskifting av vannledninger. Det er startet utførelse av anlegg i Rådyrveien og Hareveien, og det vurderes oppstart av prosjektering av nye deler av anleggene i sentrum.	2019
3550	Nedgravd renovasjonsanlegg	Tiltaket gjelder etablering av nedgravde renovasjonsanlegg i etablerte boligområder, det foreslås at det etableres flere nye anlegg i økonomiplanperioden. Disse kommer i tillegg til anlegg som etableres ved med privat utbygging av boligområder.	2019-2022
3450 / 3530	Ikke-spesifiserte prosjekter VA	Tiltaket gjelder investeringsprosjekter for vann og avløp i 2019, 2020 og 2021. Prosjektene spesifiseres nærmere i hovedplaner for vann og avløp. I tillegg er det spesifikke prosjekter for vann og avløp i perioden.	2019-2022

I tillegg til tiltakene som ligger i de to tabellene over, er det også tiltak som er påbegynt men ikke slutført i 2017.

>> Vannledningen langs Ryggveien ... er av asbestsement og skal skiftes ut (...) Når denne ledningen er skiftet ut, gjenstår det kun mindre ledningsstrek av eternitt/asbestsement i kommunen.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Ansvar	Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
440/441	9400	Driftsingeniør kommunale bygg 2018	Tekniske tjenester har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunale bygg. Bygningsmassen har økt, de tekniske anleggene er mer avanserte og det er stort fokus på god og effektiv styring av byggene. Dette medfører et behov for å styrke fagområdet med en stilling; ingeniør eller lignende, med kompetanse på tekniske anlegg: SD-anlegg (sentral driftsovervåking), elektro, varme, ventilasjon og adgangskontroll. I tiltaket foreslås det å opprette stilling med helårsvirkning fra og med 2019. Rådmannens forslag til budsjett tilsier at stillingen opprettes i 2021.	2019
125	2610	Takheiser på Randaberg helsesenter	Tiltaket omhandler takskinner for personløfter på alle badene på Randaberg helsesenter. I pågående byggeprosjekt blir det etablert travers for personløfter på behandlingsrommene, men denne videreføres ikke inn på badene. Men takene på badene tilrettelegges for mulig montering av takskinne i ettertid. For de ansatte er det viktigere å ha mulighet til full fleksibilitet i bruk av personløfter på pasientrommet, slik det nå er lagt opp til. Samtidig som det er viktig at bad er bygget med mulighet for å ettermontere takskinne på bad. På sikt er det ønskelig at det monteres takskinne på bad på ca. 10 pasientrom, men det er ikke avgjørende for å gi forsvarlige tjenester for pasienter og forsvarlige arbeidsforhold for ansatte. For pasienter som ikke kan gå inn på bad/ toalett selv vil det være nødvendig med dusjstol/ toalett-stol som trilles inn på bad. Det vil for de fleste være både like bekvemt og tidsbesparende som personløfter som koples om fra traversskinne i rom til takskinne på bad. Tiltaket er ikke prioritert i rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan.	2019
125	2220	Harestad trinn 2	Budsjettet er justert til kalkyle på 239 mill. kr. Dette forutsetter at øverste etasje ikke blir innredet. Det er bevilget 8 mill. kr i 2017 og 25 mill. kr i 2018. Det er lagt til 8 mill. kr for prisstigning (byggekostnadsindeks 3,7 %) fra 2018 til 2019, slik at ramma er 247 mill. kr. Rådmannens budsjettforslag tilsier at prosjektet utsettes.	2019-2020

Takskinner for personløfter på alle badene på Randaberg helsesenter er ikke prioritert i rådmannens forslag til budsjett.

7

Plan og miljø

Arbeidsområder

Fellestjenester

Hovedoppgavene er administrasjon, ledelse og økonomi, overordnet miljø- og naturforvaltningsansvar, beredskap, universell utforming og miljørettet helsevern.

Plan: Hovedoppgavene er saksbehandling og veiledning etter plan- og bygningsloven (plandel), produksjon av kommunale reguleringsplaner, kommunedelplaner og kommuneplanen, og medvirkning i interkommunal og fylkeskommunal arealplanlegging.

Byggesak: Hovedoppgavene er saksbehandling, tilsyn, veiledning og ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven (bygningdelen).

Geodata: Hovedoppgavene er saksbehandling og veiledning etter matrikkelloven med tilhørende regelverk og forskrifter, samt føring av matrikelopplysninger for bl.a. vedlikehold av fakturagrunnlag for kommunaltekniske gebyrer og eiendomsskatt. I tillegg oppmåling og vedlikehold av FKB-data (Felles kartdatabase), som for eksempel bygning, vei, AR5, plan osv.

Landbruk: Hovedoppgavene er saksbehandling og rådgivning innen landbruk, miljø- og kulturlandskapsarbeid etter jordloven, konsesjonsloven, odelsloven og skogbruksloven med tilhørende forskrifter. Dette gjelder både juridiske og økonomiske virkemidler. Viltforvaltning og arbeid i forbindelse med vannforskriften ligger også til avdelingen.

Nøkkeltall, årsverk

Plan og miljø	Årsverk
Plan:	
Plan- og miljøsjef	1,0
Fagleder plan	1,0
Arealplanlegger	2,0
Rådgiver samfunnssikkerhet	1,0
Geodata:	
Fagleder geodata	1,0
Byggesak:	
Fagleder byggesak	1,0
Saksbehandler	1,1
Jurist	1,0
Landbruk:	
Fagleder landbruk	1,0
Rådgiver landbruk	0,5
Totalt	10,6

I april 2018 ble papirarkivene til byggesak, landbruk og oppmåling pakket ned og flyttet for å bli digitalisert. - Papirmappene skal bort, konstanterer Per Øyvind Wisløff, fagleder byggesak i Randaberg kommune, som her står sammen med Ida Tyldum fra Geomatikk IKT AS i Trondheim, firmaet som har fått jobben med å digitalisere papirarkivet for Randaberg kommune.

Nøkkeltall KOSTRA

Plan, byggesak og miljø	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Reguleringsplaner vedtatt (antall)	8	4	3	282	3 462	360
Behandlede byggesøknader med 3 ukers frist (antall)		56	30	5 330	84 338	5 504
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)		26	26	15	16	16
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)		45	52	35	33	37
Andel av innvilgete byggesøknader som skjer gjennom vedtak om dispensasjon fra plan (prosent)	30	54	46	21	18	23
Søknader om nye bygninger i strandsonen som ble innvilget (antall)	4	6	9	338	7 235	442
Andel av søknader om nye bygninger i LNF-/LNFR-områder som ble innvilget (prosent)		86	100	93	96	92
Andel av søknader om tiltak i freda eller verneverdige områder / bygninger som ble innvilget (prosent)			50	46	49	48
Selvkostgrad i byggesaker (prosent)	100	100	100	94	86	96
Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kr)	31 700	32 200	34 000	18 591	13 702	14 832
Gebyr for opprettelse av grunneiendom (kr)	19 900	20 500	21 100	20 391	17 525	17 906
Gebyr for privat forslag til reguleringsplan (kr)	130 600	134 500	136 900	88 565	65 581	84 212
Landbruk						
Landbrukseiendommer (antall)	225	225	225	9 926	183 875	10 471
Jordbruksbedrifter (antall)	68	65	65	2 889	40 269	4 176
Jordbruksareal i drift (dekar)	13 787	13 674	13 628	730 233	9 840 958	995 047
Produktivt skogareal (dekar)	324	311	311	3 071 916	69 563 625	1 377 545
Dyrka og dyrkbar jord omdisponert til andre formål enn landbruk (dekar)	285	-	66	418	8 384	459
Omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk (dekar)	255	-	48	283	3 727	255
Omdisponering av dyrkbar jord til andre formål enn landbruk (dekar)	31	-	18	135	4 657	204
Godkjent nydyrka areal (dekar)	-	10	-	1 638	21 845	1 763
Søknader i alt etter jord- og konsesjonslov (antall)	1	10	3	438	7 827	415

Kommentarer til KOSTRA-tallene

Plan

Det er til enhver tid mellom 15-20 plansaker. Antallet planer i aktiv og passiv fase varierer gjennom året. Antall private planer har gått ned fra 2016 til 2017. Vi forventer at det vil starte opp flere planer i 2019, men at de antakelig ikke blir vedtatt før 2020.

Byggesak

Antall stillingshjemler knyttet til byggesak er tilfredsstillende, forutsatt en byggeaktivitet som er i samsvar med gjeldende kommuneplan og boligbyggingsprogram. Det benyttes 2,1 årsverk

til saksbehandling av bygge- og delesaker, og 0,75 årsverk til oppfølging av byggesaker, oppfølging av ulovligheter og gjennomføring av tilsyn.

For nesten halvparten av byggesøknadene som blir godkjent, skjer godkjenningen gjennom vedtak om dispensasjon. Dispensasjonsandelen er betydelig høyere i Randaberg enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 08, gjennomsnittet i Rogaland og gjennomsnittet i landet. Dispensasjonssøknader medfører et mer omfattende saksbehandlingsarbeid.

Den høye andelen dispensasjoner forklarer i stor grad den lengre saksbehandlingstiden i Randaberg.

Geodata

Det vil i 2019 benyttes 1 årsverk til matrikkelføring av bygninger og adresser, vedlikehold av kart og administrative oppgaver innenfor kart og oppmåling, samt gjennomføring av oppmålingsforretninger og matrikkelføring av eiendommer.

Landbruk

Nøkkeltallene viser at utviklingen i landbruket med færre produksjonsenheter og færre gårdsbruk, har stoppet opp. Søknad om rasjonalisering av landbrukseiendommer har stoppet opp. Landbruksarealet opprettholdes i drift med årlige variasjoner. Dyrket og dyrkbar jord omdisponert etter jordloven er vanligvis små enkeltsaker. Omdisponeringer etter plan- og bygningsloven inkluderer store reguleringsplaner.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Plan

Trykket fra private reguleringsplaner har gått merkbart ned de siste årene. Samtidig er oppgavene innenfor plan ikke gått ned. Det er flere offentlige planer under arbeid, og noen av disse krever mye ressurser.

Randaberg har i tillegg flere store veiplaner i forhold til kommunestørrelsen. Disse genererer ikke inntekt, men belaster driftsbudsjettet. Det samme gjelder regionale planer og regionalt arbeid det er forventet at kommunen bidrar. generere inntekter på sikt.

>> Det er ansatt medarbeider med landmålerkompetanse. Dermed er ikke kommunen lenger avhengig av å kjøpe denne tjenesten fra private.

Noen av kommunens egne planer vil generere inntekter på sikt. I 2019 forventes det få private planer til behandling og dermed lave gebyrinntekter.

Beredskap

Lønnskostnader og utgifter til satellitt-telefon, nødnett, mobiler og lisenser til CIM, utgjør størsteparten av utgiftene til beredskap. I tillegg kommer utgifter i forbindelse med kommunesamarbeidet, som dekning av eksterne konsulenter, felles samlinger m.m. Vi har inn- gått et forpliktende samarbeid med kommunene Stavanger, Sola og Sandnes for å styrke beredskapen i området. Randaberg kommune er medlem i Norwegian Tunnel Safety Cluster, og er kommunenes representant i arbeidsgruppa.

Vann og miljø

Miljø- og naturforvaltningsarbeidet pågår som varslet på grunn av EUs vanddirektiv. Fra 2016 blir tiltakene i Regional plan og regionalt tiltaksprogram for vannforvaltning fulgt opp og gjennomført av sektormyndighetene (inkludert kommunene).

Randaberg kommune har flere store veiplaner i forhold til kommunestørrelsen.

Fokuset i Randaberg er å bedre vannkvaliteten i Hålandsvatnet. Det arbeides stadig med tiltak i landbruket for å redusere næringsrik overflateavrenning. Vi venter nå på flere rapporter etter prosjekter som er direkte eller indirekte knyttet til Hålandsvatnet. Prosjektene vil gi oss mer informasjon som grunnlag for å utarbeide tilførselsanalyse og til slutt en tiltaksplan for bedre vannkvalitet i vatnet. Prosjektene finansieres blant annet med tilskudd fra fylkesmannen og fylkeskommunen. Kommunen stiller med egeninnsats. Deler av arbeidet, deriblant vannovervåking, prøvetaking og enkelte prosjekter, organiseres gjennom Jæren vannområde. Driftsmidler til dette ligger i budsjettet.

Byggesak

Gebyrinntektene for byggesaksenheten varierer med byggeaktiviteten i kommunen, som har nær sammenheng med svingningene i boligmarkedet. Gebyrregulativet er utarbeidet ut fra en forventet byggeaktivitet i samsvar med gjeldende planer. Gebyrregulativet er etter selvkostprinsippet. Ved regnskapsavslutningen hvert år, settes det av til fond eller brukes av fond (selvkostfond). Målsettingen er at gebyrinntektene skal dekke alle direkte og indirekte driftsutgifter.

I 2016 var kostnadsdekningen på 100 % på grunn av et vakant årsverk for jurist gjennom hele kalenderåret. I 2017 var kostnadsdekningen på 96,7 % med et vakant årsverk for jurist én måned. I 2017 ble det brukt 994 000 kroner av selvkostfond (disposisjonsfond). For 2018 forventes det lavere kostnadsdekning enn i 2017, bl.a. fordi byggesaksgebyrene ikke ble økt fra 2017 til 2018.

Byggesaksgebyrene skal holdes på 2017-nivå også i 2019. Det blir foretatt innsparingstiltak ved at årsverket for jurist blir holdt vakant. Det er gitt byggegoddkjenning for et stort antall boenheter hvor byggearbeidene igangsettes mot slutten av 2018 og i 2019. Det forventes derfor færre byggesøknader for boliger i 2019.

Geodata

Gebyrinntektene for geodata (kart og oppmåling) varierer med aktiviteten innenfor plansaks-

behandling og byggesaksbehandling. Med bakgrunn i at vi nå får kompetanse på landmåling på avdelingen, vil vi få inntekt for dette. I tillegg vil kommunen kunne tilby utstikking av tiltak, for eksempel i bygge- og plansaker, noe som kan øke inntektene ytterligere. Det forventes samme aktivitet i 2019 som i 2018, og det forventes at man kommer nærmere målet om 100 % selvkost.

Landbruk

Staten overfører årlig ikke-øremerkede midler til kommunene til drift av landbrukskontoret. Mulighetene for inntekter på saksbehandling er små, da det er få saker som kan gebyrlegges. I tillegg blir saksbehandlingsgebyrene fastsatt sentralt av staten og er svært lave. Økonomisk sett er driften av avdelingen stabil. Driftsutgiftene øker årlig med pris- og lønnsstigning.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Plan

Gebyr: Gebyrene er økt med 2,8 %.

Byggesak

Gebyr: Gebyrsatsene holdes på 2017-nivå også i 2019, jf. budsjettvedtaket for 2018.

Geodata

Det er ansatt medarbeider med landmålerkompetanse. Dermed er ikke kommunen lenger avhengig av å kjøpe denne tjenesten fra privat firma. Kommunens utgifter til kjøp av oppmålingstjenester har de siste årene utgjort ca. 65 % av gebyrinntektene. Det er lagt inn utgifter for å leie landmålerutstyr. I sum utgjør grepet en relativt stor innsparing for tjenesteområdet.

Gebyr: Gebyrene er økt med 2,8-5 %, det vil si prisveksten og noe ekstra for å komme nærmere målet om 100 % selvkost på oppmålingsaker.

>> Byggesaksgebyrene skal holdes på 2017-nivå også i 2019.

8

Oppvekst

Arbeidsområder

Oppvekst ble etablert september 2018 og består av skolene, barnehagene og barnevernet. I tillegg har vi stabs- og støttefunksjoner. Det er 352 årsverk i område oppvekst. Netto driftsramme er på 279,7 mill. kroner.

PPT og de private barnehagene er holdt utenfor (ca. 61 årsverk til sammen).

Oppvekst felles

Felles omfatter ledelse av området, saksbehandling, SLT og fagkoordinator for barn og unge. Tverrfaglig team er også en del av oppvekst felles. Inn under denne budsjett delen regnskapsføres en rekke tjenester som ikke er regnskapsført på de ulike virksomhetene. Eksempler på slike tjenester er skoletilbud for fosterhjemselever, elever som går på private skoler og som trenger spesialundervisning, skoleskyss og felles kompetanseutvikling.

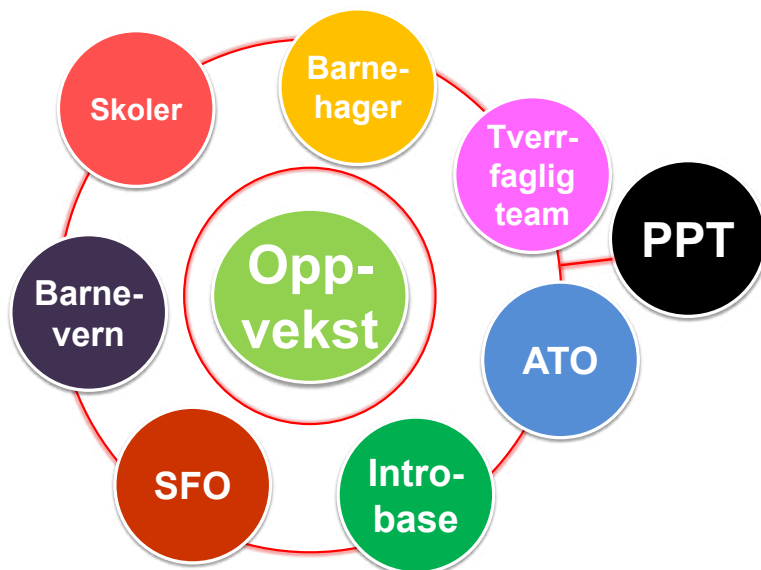
PPT

Kommunens utgifter til PPT er lagt til skole felles. Disse kostnadene kommenteres ikke spesielt siden dette er et interkommunalt foretak der kommunens kostnader er bestemt etter en fordelingsnøkkel (antall barn i barnehage og skole per kommune). Fra 2020 vil tjenesten bli kommunal da Rennesøy og Finnøy går sammen med Stavanger kommune. Kvitsøy ønsker fortsatt samarbeid med Randaberg PPT.

Grunnskolen

Generelt

Skolens samfunnsmandat er bredt og mangfoldig. Formålsparagrafen og læreplanverket legger grunnlaget for skolens ansvar for at elevene skal mestre sitt eget liv. Alle elever skal ha et godt faglig utbytte av opplæringen og mestre grunnleggende ferdigheter. Elevene skal oppleve mestring og trivsel, i et godt og utviklende læringsmiljø. Fellesskolen skal sikre alle lik tilgang på opplæring uavhengig av foreldrenes betalingssevne. I Randabergskolen går det innværende skoleår 1504 elever.

Randabergskolen har gode resultat på nasjonale kartlegginger og brukerundersøkelser. Det skyldes både elevenes og foreldrenes arbeid, men også at vi har gode læringsmiljø i Randabergskolen. Kvalifiserte lærere som deltar i utviklingsarbeid og tar etter- og videreutdanning er viktige suksessfaktorer. Det samme er tilgang på gode fysiske forhold, læremateriell og oppdatert kunnskap, som kan legge grunnlag for en praktisk, relevant, utfordrende og motiverende opplæring for elevene. IKT-satsingen i Randabergskolen har vært viktig og gitt oss mange muligheter, men har sakket litt akterut pga. manglende midler de siste par årene.

Alle elever er forskjellige, og alle elever skal ha en opplæring tilpasset sine forutsetninger. Det krever at det også settes av ressurser til tilrettelegginger og spesialundervisning der det er nødvendig. I Randabergskolen ønsker vi å bruke mest mulig ressurser i fellesskapet, og få dette til å fungere så godt at de fleste elever kan ha sin opplæring innen de samme rammene.

Vi er derfor med i flere forskningsprosjekt der målet bl.a. er å få erfaring og verktøy til å ha en inkluderende praksis for flest mulig. Det krever at vi ser på hvordan vi bruker ressursene, men også at det er tilgang på ressurser til å styrke grupper og fellesskap.

>> I Randabergskolen går det innværende skoleår 1 504 elever.

De fleste elever trenger og ønsker å lære i samhandling med andre, og sammen med PPT arbeider vi nå både med system- og individfokus, for å ivareta den enkelte elevs læring på best måte. De siste års nedskjæringer har gjort at det er færre muligheter til å bruke ressurser fleksibelt og for å styrke læringsmiljøet generelt, likevel arbeider vi for å redusere behovet for spesialundervisning gjennom å styrke den ordinære opplæringen så mye som mulig.

Alle skolene har elever som har behov for omfattende tilrettelegginger, som er ressurskrevende og som det er utfordrende for skolen og lærerne å finne gode løsninger for. Noen elever får også forsterket tilbud gjennom ATO-avdelingen.

Randbergskolen har hatt forholdsvis bra tilgang på utdannet personale til skolen. Mange lærere har tatt videreutdanning i ordningen Kompetanse for kvalitet, og hvert skoleår er flere under utdanning. Omfang og behov videre framgår av skolens kompetanseplan. Dette følger av de nasjonale kompetansekrav som er satt for undervisningspersonale. Skolene deltar også i ordningen med lærerspesialister, som skal være en mulighet til å beholde de engasjerte og gode lærere i skolen. Dette skoleåret har vi 6 lærerspesialister i Randaberg, og de gode bidragsytere i skolenes utviklingsarbeid.

En ny nasjonal ordning med desentralisert, skolebasert kompetanseutvikling (Dekom) er etablert og Randaberg inngår i utdanningsregion Midt-Rogaland, sammen med åtte omkringliggende kommuner og UiS. Skolene vil arbeide sammen på tvers av kommuner, og i partnerskap med UiS erfare og utvikle egen praksis innenfor valgte områder. I forbindelse med Fagfornyelsen (nytt læreplanverk) vil dette samarbeidsforumet være viktig både for å utvikle læreplanforståelse og implementering av nye læreplaner. Fagfornyelsen vil også kreve kompetanse, tid og oppfølging på alle ledernivå.

SFO (Skolefritidsordningen)

Ifølge Opplæringsloven §13-7 skal skolefritidsordningen legge til rette for lek, kultur- og

fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesse hos barna, og gi omsorg og tilsyn.

Alle barn på 1.-4. trinn har tilbud om SFO, og elever med særskilte behov har tilbud til og med 7. trinn.

Inneværende skoleår er det 332 elever i SFO i Randaberg, 225 med 100 % plass. Alle søkere har fått tilbud. Elever som har ekstra oppfølging i skolen har ikke rett til det samme i SFO, og det kan være krevende. Kommunen har derfor satt inn ekstra personell, fordelt på behov på skolene, og i tillegg etablert et eget tiltak for noen få barn etter skoletid.

>> .. Vi ønsker å bruke mest mulig ressurser i fellesskapet ... slik at de fleste elever kan ha sin opplæring innen de samme rammene.

ATO (Avdeling Tilpasset opplæring)

Randaberg kommune har opprettet en avdeling som gir tilbud til elever som trenger særskilt

tilrettelagt opplæring. Det er det enkelte barn sine foresatte som avgjør om deres barn skal være elev på nærskolen sin eller om barnet skal være tilknyttet ATO. Avdelingen betjener hele kommunen, og den er lagt til Harestad skole.

Skolens rektor har det overordnede ansvaret for avdelingen. ATO har egne lokaler på nye Harestad skole, men elevene er mest mulig i de klassene de tilhører. Skoleåret 2018-19 er det 10 elever tilknyttet ATO.

Glade Goaelever ser fram til å få en god og trygg skoleveg. Her fotografert under åpningen av nytt Goakryss, 21. august 2018.

Harestad skole, men elevene er mest mulig i de klassene de tilhører. Skoleåret 2018-19 er det 10 elever tilknyttet ATO. Elevene på ATO får SFO-tilbud fra 1.-7. klassetrinn på skolen, fra 8. trinn får de tilbudet på avlastningssenteret.

Introbasen/tospråklig opplæring

Randaberg kommune har flere år hatt en intro-base (innføringsklasse) for fremmedspråklige barn, lagt til Grødem skole. Introbasen varierer i antall elever, gjerne i løpet av skoleåret.

Barna som går på introbasen er både barn av flyktninger og av arbeidsinnvandrere. Antall elever har variert, og prognosene var slik at det ikke ville være behov for eget tilbud for disse elevene, men at dette skulle ivaretas på den enkelte nærscole.

I løpet av våren 2018 endret behovet seg og antall fremmedspråklige elever økte. Introbasen er dermed beholdt og ivaretar språkopplæring for de nyankomne elevene fra alle skolene. Morsmåslærerne/tospråklige lærere er delvis tilknyttet basen, slik at elevene der, med hjelp av sitt morsmål, kan lære norsk språk og kultur raskere. Grødem skole administrerer basen og har personalansvar for morsmåslærerne/tospråklige lærere tilknyttet basen.

I alt 67 elever har særskilt norskopplæring dette skoleåret.

>> I alt har 67 elever særskilt norskopplæring dette skoleåret (ved Introbasen på Grødem skole).

Introbasen ved Grødem skole presenterer seg selv under Internasjonal festdag i Varen Randaberg kulturscene i oktober 2018.

Nøkkeltall, årsverk

Grunnskolen	Årsverk
Oppvekst felles	3,2
Harestad skole	64,9
Harestad skole, SFO	7,3
Harestad skole ATO	12,0
Grødem skole	53,4
Grødem skole, introbasen	6,0
Grødem skole, SFO	5,8
Goa skole	33,7
Goa skole, SFO	4,5
Tverrfaglig team	3,0
Totalt	193,8

Kommentarer til nøkkeltall, årsverk

Grunnskolesektoren har omtrent 10 færre årsverk i 2018 enn i 2017. Denne nedgangen er knyttet til generelle reduksjoner i budsjettene og mindre behov i ATO-avdelingen.

>> Grunnskolesektoren har omtrent 10 færre årsverk i 2018 enn i 2017.

Nøkkeltall, KOSTRA

Grunnskole	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring (antall)	64,0	93,7	82,8	43,4	33,7	33,4
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	216,0	218,9	198,0	135,0	133,6	126,6
Elever i kommunale og private grunnskoler som får særskilt norskopplæring (prosent) ¹	3,2	2,0	3,1	3,9	7,1	6,0
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	6,3	6,5	6,4	7,8	7,8	7,8
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8. trinn (prosent)	82,2	78,7	79,1	73,6	73,4	74,8
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	79,7	78,7	68,9	69,9	70,1	72,7
Gruppestørrelse 2 (antall)	17,6	17,2	17,2	17,1	16,8	17,1
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	40,9	41,7	42,1	41,5	41,4	41,5
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede netto driftsutgifter (prosent)	28,4	27,0	25,9	25,6	22,5	23,9
Netto driftsutgifter (202 grunnskole) i prosent av totale utgifter (prosent)	24,3	23,0	21,7	20,8	17,8	19,6
Netto driftsutgifter (202 grunnskole) per innbygger 6- 15 år (kr)	89 534	90 344	90 275	84 718	85 610	82 468
Netto driftsutgifter (222 skolelokaler) i prosent av totale utgifter (prosent)	3,9	3,7	3,7	4,0	3,8	3,7
¹ Fra og med 2010 er driftsansvar privat inkludert i indikatoren.						

Kommentar til KOSTRA-tallene

Randbergskolen bruker mange årstimer til spesialundervisning. Prosentvis utgjør det ikke så mange elever, men hver elev får forholdsvis mange timer, sammenlignet med andre kommuner og nasjonalt. Skoleledelsen, sammen med PPT må se videre på om det er mulig å få til flere endringer her. Det er ønskelig at spesialundervisningen omfatter færrest mulig elever, slik at ressursene kan brukes så fleksibelt som mulig i en tilpasset undervisning. For noen elever vil det være behov for spesialundervisning for at de skal ha læringsutbytte og disse skal ivaretas.

Kostratall viser færre elever med behov for særskilt norskopplæring, samtidig som disse får flere årstimer undervisning enn tilsvarende kommuner. På grunn av endringen som beskrevet tidligere, med økning i elevantallet, vil ikke timetallet endres veldig.

Randberg kommune har fremdeles noe høyere netto driftsutgifter enn andre kommuner, men har de siste tre årene ikke økt - heller ikke i takt med pris- og lønnsstigning. Ser vi på netto driftsutgifter i %-andel av kommunens samlede utgifter ser vi at grunnskolen de siste årene stadig blir en mindre del og er i 2017 rimelig lik KOSTRA-gruppe 08. Dette betyr at skolen har samlet sett brukt mindre og mindre av kommunens samlede ressurser.

Barnehagene

Barnehagetilbud

Tjenesten barnehager er hjemlet i lov om barnehager og består av basis barnehagetilbud for barn i alderen 0-6 år i kommunale og private barnehager i kommunen i henhold til lov om barnehager. Tjenesten består av 10 barnehager; 6 kommunale og 4 private barnehager, samt styrket barnehagetilbud.

Det går 702 barn i barnehagene i Randberg. Kommunen er pliktig å tilby barnehageplass til alle barn som søker innen frist for hovedopptak og er 1 år innen november det året det søkes.

Forvaltning- og myndighetsoppgaver kommunen er forpliktet til å ivareta er et komplekst og tidkrevende arbeid som ivaretas av virksomheten overfor private og kommunale barnehager.

Randberg kommune har i tillegg innført 2 hovedopptak med rettigheter til barn som er tilflyttere til kommunen i samme aldersgruppe. Tilbudet omfatter i dag 90 % av barn i alderen 1-5 år i kommunen (0 % av 0-åringene). Tallene som brukes er 2017-tall da nyere tall ikke foreligger før i desember 2018.

Styrket barnehagetilbud

Styrket barnehagetilbud gir tjenester i kommunale og private barnehager i henhold til vedtak etter barnehageloven §§ 19 a-19 h og § 13, barn med særskilte behov. Styrket barnehage tildeler også ressurser til barnehager med flerspråklige barn.

Utdypende tjenesteindikatorer

I desember 2017 hadde alle styrere og pedagogiske ledere godkjent utdanning og ingen dispensasjoner fra utdanningskravet. Per oktober 2018 har vi innvilget dispensasjon fra utdanningskravet for 12 % av pedagogstillingene.

Andel barn korrigert for alder per årsverk er fra 01.08.2018 korrigert til å følge vedtatt norm. Andel barn som får ekstra ressurser i barnehagen utgjør 3,3 % av alle barnehagebarn i kommunale barnehager (ekskl. minoritetsspråklige).

>> *Randbergskolen bruker mange årstimer til spesialundervisning. Prosentvis utgjør det ikke så mange elever, men hver elev får forholdsvis mange timer, sammenlignet med andre kommuner og nasjonalt.*

I januar 2018 feiret Vistestølen barnehage 10 år med utendørsfest, pluss kaker, saft og kaffe inne.

Nøkkeltall, årsverk

Barnehager	Årsverk
Barnehage, felles	1,5
Vistestølen barnehage	22,5
Solbakken barnehage	22,5
Viste barnehage	22,5
Fjellheim barnehage	8
Myrå barnehage	22,5
Sande barnehage	14
Styrka barnehage	13,6
Totalt	127,1

Kommentarer til nøkkeltall, årsverk

Behov for færre barnehageplasser har medført en reduksjon i ansatte i de kommunale barnehagene i Randaberg. I barnehagene med 6 avdelinger er reduksjonen på 0,5 årsverk, mens de mindre barnehagene har en reduksjon på 1,0 årsverk.

>> Behov for færre barnehageplasser har medført en reduksjon i ansatte i de kommunale barnehagene i Randaberg.

Nøkkeltall, KOSTRA

Barnehager	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år (prosent)	80,4	80,8	84,3	82,1	82,5	79,4
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	90,0	89,0	90,5	91,3	91,3	89,8
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år (prosent)	95,8	94,0	94,6	97,1	97,0	96,5
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i barnehage, alle barnehager (antall) ¹	6,3	6,2	6,2	6,2	6,1	6,2
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen (prosent)	36,3	37,4	36,8	38,5	36,7	33,6
Andel barn, ekskl. minoritetsspråklige, som får ekstra ressurser, i forhold til alle barn i komm. barnehager (prosent)	4,3	3,2	3,3	3,7	3,6	4,3
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager, f. 201, per korrigert oppholdstid (kr)	60,0	60,0	59,0	62,0	65,0	67,0
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (prosent)	74,7	88,6	83,9	78,5	81,4	76,8
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	17,0	16,9	17,0	16,1	14,5	17,0
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (kr)	131 556	132 497	141 726	141 304	145 121	143 704
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigert oppholdstid i kommunale barnehager (kr)	46,0	47,0	47,0	50,0	52,0	51,0

Kommentar til KOSTRA-tallene

KOSTRA-tall for barnehage er stabile og skiller seg i liten grad fra kommuner i gruppe 8 og fra landet.

>> Det er økning i antall flerspråklige barn i barnehage. I oktober var det 133 barn som representerer 30 ulike språk.

Barnevernet

Om barneverntjenesten i Randaberg

Barneverntjenesten sin hovedoppgave er å beskytte barn mot omsorgssvikt og motvirke at barn lider fysisk eller psykisk overlast. Barneverntjenesten skal vurdere alle bekymringsmeldinger som kommer og sette i gang undersøkelse når det vurderes at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter loven. Barneverntjenesten har ansvar for iverksetting av tiltak i hjemmet, plassering i fosterhjem eller i institusjon når behovet tilsier det.

Fra 1. januar 2015 ble kommunene Rennesøy og Finnøy en del av tjenesten. Barneverntjenesten er organisert som en vertskommunemodell med Randaberg kommune som vertskommune. Fra 1. februar 2018 inngikk Randaberg kommune en avtale med Kvitsøy kommune om å ivareta barnevernets oppgaver på Kvitsøy.

Tjenesten er organisert i tre team:

- Undersøkelse og oppfølging.
- Omsorg og tiltak.
- Enslige mindreårige (EM), som ivaretar bosetting av enslige mindreårige flyktninger og Odnaberget bofellesskap.

Hvert team har sin teamleder som også har ansvar i forhold til saksbehandling.

Produktivitet og dekningsgrad

Barneverntjenesten hadde i første halvdel av 2018 en utfordring med å gjennomføre undersøkelsene innen de frister som er satt. Dette er en stor kontrast fra tidligere år, da vi alltid har hatt fokus på denne lovpålagte oppgaven. Mulige årsaker til dette anses som gjennomført omorganisering, høyt sykefravær, samt store utskiftninger i ansattgruppen. Det ble satt inn tiltak for å endre utviklingen, og vi ser per i dag at vi igjen klarer å konkludere undersøkelsene innenfor de lovpålagte fristene.

Barneverntjenesten har nå et stort fokus på å gjøre en grundig og god jobb innenfor de lovpålagte fristene.

I alle saker der vi er inne med hjelpetiltak, skal det foreligge en lovpålagt tiltaksplan. Det at undersøkelsesarbeidet ble satt som førsteprioritet, har ført til at vi ikke har klart å overholde de krav vi har til tiltaksplaner. Videre ser vi også at dette har ført til at tiltaksplanene er evaluert i for liten grad. Barneverntjenesten har høsten 2018 igangsatt et arbeid for å sikre at en fyller lovkravene også på dette området.

Barnevernet har videre hatt fokus på barns stemme og medvirkning i sakene våre. Barnet skal alltid snakkes med, samt få uttale seg om sin egen situasjon. Barneverntjenesten har de siste årene opplevd en massiv økning i kravet om dokumentering i sakene, barns medvirkning, samt fagligheten i arbeidet.

Nøkkeltall, årsverk

Barnevern	Årsverk
362 Barne- og ungdomsvern	31,2
Totalt	31,2

Kommentar

De største utgiftspostene i barneverntjenesten er lønn til egne ansatte, lønn til fosterhjem og kjøp av institusjonsplasser.

Barneverntjenesten har tiltaksavdeling som gjør at vi i liten grad kjøper tiltak fra private aktører. Dette førte til at vi reduserte budsjettet for 2018 med 1 million kr. Det er svært viktig framover å ha økt fokus på tiltaksutviklingen i egen kommune, da barneverntjenesten i 2020 nærmest skal halveres i forbindelse med at vertskommuneavtalen med Rennesøy og Finnøy opphører.

For Randaberg er det svært viktig å sitte igjen med et tiltaksmangfold som vil sikre at barneverntjenesten fremdeles kan være nærmest selvhjulpent med egne tiltak når vi også blir færre ansatte. Dersom vi klarer å ha fokus på dette, vil det ha fordeler som viser seg gjennom kompetanseheving i ansattgruppen, samt at det vil få en positiv langtidseffekt på budsjettet for barneverntjenesten.

Dersom barneverntjenesten skulle sitte igjen med lite tiltakskompetanse fra 2020, vil vi måtte kjøpe flere tiltak og budsjettet på denne posten vil måtte økes betraktelig. Refusjoner for utgifter til institusjon og fosterhjem overstigende den kommunal egenandel er lite forutsigbare inntekter. Disse styres av antallet plassøknader om seringer og om Bufetat innvilger kommunens refusjon. De siste årene har Bufetat skjerpet inn kravene til å innvilge refusjon.

Budsjettet for 2018 la til grunn høye refusjonsinntekter, noe vi nå ser at vi ikke vil klare å

oppnå. Refusjonsinntektene er justert til et mer realistisk beløp i budsjettet for 2019.

Barneverntjenesten kan vise til et underforbruk på klientkostnader. Liten bruk av institusjon er hovedforklaringen på dette underforbruket. Barneverntjenesten har stort fokus på tidlig innsats og utstrakt veiledning i hjemmet. Dette bidrar til å forebygge "tyngre" barneverntiltak som en institusjonsplass alltid vil være. Dette er også forklaringen at poster som barnehageopphold, opphold SFO og ettervern har overforbruk.

Nøkkeltall KOSTRA

Barnevern	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2015	2016	2017	2017	2017	2017
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbygger 0-22 år (kr)	6 583	5 296	5 099	7 368	7 972	6 742
Barn med melding ift. innbyggjarar 0-17 år (prosent)	4,9	3,9	7,1	5,0	4,7	4,4
Prosentdelen barn med undersøking ift. innbyggjarar 0-17 år (prosent)	5,2	4,1	5,9	5,0	4,9	4,7
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggjarar 0-22 år (prosent)	4,3	4,5	4,8	4,3	3,8	3,6
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr)	46 078	60 549	55 378	41 231	47 588	42 313
Brutto driftsutgifter per barn som ikkje er plassert av barnevernet (funksjon 251) (kr)	57 056	49 632	63 664	31 246	37 956	35 683
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)	639 234	541 522	548 827	386 613	429 639	398 470
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	42	37	31	22	20	21
Undersøkingar med handsamingstid innan 3 månader (prosent)	82	94	94	91	87	88
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet (kr)	96 721	88 205	69 321	111 619	127 506	113 195
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak (kr)	153 247	118 525	106 211	169 989	207 522	187 781
Delen netto driftsutgifter til barn som er plasserte av barnevernet (funksjon 252) (prosent)	70	56	46	61	60	59

Kommentar til KOSTRA-tallene

Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år viser at Randaberg fortsatt har høy prioritet på barneverntjenesten sammenlignet med resten av landet. Samtidig viser tallene at hvert enkelt barn i barneverntjenesten i Randaberg koster mindre enn landsgjennomsnittet.

Samtidig ser vi en stor økning i prosent i forhold til barn med melding i 2017. Prosentandelen barn med undersøking øker også. Kostra tallene viser at de ansatte har relativt mange barn hver å forholde seg til (31 mot 20 som er landsgjennomsnittet).

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelsen

Barnehageplass

Det er de siste årene vedtatt en utvidet lovfestet rett til barnehageplass. Nå har barn som er ett år innen november det året det søkes om plass, rett til en lovfestet rett til en barnehageplass. Fødselstallet i 2017 gikk ned med 25 %, som medførte at færre hadde behov for barnehageplass. Vi har dermed kunne tilby barnehageplass til barn som ikke har en rettighet, dvs. barn født i desember, tilflyttere og andre som ikke har søkt innen fristen.

De kommunale barnehagene har redusert barnegruppene tilpasset bemannings- og pedagognorm. Det betyr at det er færre barn i barnehagene fra høsten 2018.

Barnehageplass i andre kommuner

Tidligere år har flere barn fra andre kommuner gått i private barnehager i Randaberg, noe som har gitt oss merinntekter. Situasjonen er nå annerledes og flere fra Randaberg har nå barnehageplass i private barnehager i nabo-kommunene. Dette må dekkes av Randaberg kommune. For 2019 er det beregnet utgifter til andre kommuner på 2,28 mill. kr. Innsparingsforslaget i økonomiplanen for dette området kan derfor ikke gjennomføres.

Kommunale barnehager

Driftsbudsjettene til de kommunale barnehagene har vært på samme nivå de senere år, noe som etter hvert merkes. Det betyr mindre midler til leker og utstyr. Det er et uttalt behov for utskifting av større inventar og utstyr, samt solavskjerminger og rehabiliteringer som ikke kan løses innenfor rammen. Det har vært nedgang i barnetall og økning i voksentetthet i de kommunale barnehagene.

Private barnehager

I Randaberg er det 4 private barnehager. 3 barnehager er eid av foreldrene og 1 barnehage er et privateid AS. Barnehagene ivaretar 280 enheter (218 barnehageplasser).

Alle 4 barnehagene er 3-avdelings barnehager som tilbyr barnehageplasser til barn i alderen 0-6 år. Nyvoll barnehage utvider med en småbarnsavdeling fra januar 2019. De private barnehagene er fullfinansiert av tilskudd fra kommunen med rett til 100 % kommunalt tilskudd som tilsvarer det kommunen bruker på egne barnehager.

Flerspråklige barn i barnehage

Det er økning i antall flerspråklige barn i barnehage. Det er per oktober 133 barn som representerer 30 språk. Randaberg kommune har en flerspråklig veileder som bistår barnehagene med språktiltak, veiledning, observasjoner og særskilt språksatsing for de eldste barna. Styrkingen av flyktningarbeid er helt avgjørende for at barna skal få en god start. Mange barn er barn av nyankomne flyktninger og familiegjenforening. Selv om antall flyktning i Randaberg synker, så øker fortsatt andelen barn i barnehage, siden mange familier har fått barn etter at de har kommet til Randaberg. Tiltak i forhold til integrering og overgang til barnehage er at barnehagetjenesten har brukt styrkingsmidler i forhold til flyktninger til å opprette en kommunal Åpen barnehage 2 dager per uke i 2018. Der har vi gjennomsnitt 15-20 barn, sammen med foreldrene der 1/3 av foreldrene er flerspråklige. Dette er et prosjekt som skal vare ut kalenderåret 2019.

Barn og voksne fra Åpen barnehage koser seg med lek under Barnas grønne dag i mai 2018.

Grunnskole

Med strammere økonomiske rammer har skolene de siste årene fått redusert sine budsjett. Det har vært stort fokus på KOSTRA-tall som viser at Randabergskolen er dyrere enn noen kommuner en sammenligner seg med. Randaberg kommune bruker nå ikke mer av netto-budsjettet enn gruppe 8 til skole.

KOSTRA-tall er alltid ca. 2 år gamle og tar ikke opp i seg de endringene som er gjort de siste to årene.

Viktig å merke seg når det gjelder budsjett for 2019 er at det nå er en økning i elevtall i Randaberg kommune. Dette kompenseres det ikke for i budsjett for 2019. en viderefører den sparingen som er lagt i økonomiplanen.

Vi har fått en lærernorm i grunnskolen. I følge ferske GSI-tall ser det slik ut for vår kommune (tall under er fra GSI 2018 - normtall (stilling +/- ift. norm)).

- Goa - 13,9 (1,2) / 19,1 (0,5) / 17,2 (1,2)
- Grødem - 17,7 (-1,3) / 20,8 (0,1) / 20,3 (0,3)
- Harestad - 18,0 (-1,6) / 17,8 (1,9) / 19,9 (0,7)

Dette viser at det blir krevende for Grødem og Harestad å nå lærernormen neste år, når det innskjerpes videre til 15 elevtime per lærertime på 1.-4. klassetrinn og 20 elevtimer per lærertime på 5.-10. trinn.

Ikke-lovpålagte tiltak i skolene blir vurdert hvert år og redusert for å nå budsjettkravene. Det er prosesser i skolens ledelse, sammen med fagforeninger, for å finne den beste måten å redusere i kostnader.

Fra 2018 er Randabergskolen en del av den nye nasjonale desentraliserte kompetanseordningen, i partnerskap med skolene i kommunene i Midt-Rogaland. Dette er en nasjonal satsing der staten bidrar med mye penger, og som skal virke over år. Ordningen forplikter kommunene til også å ta deler av kostnaden. Fra 2019 vil skolene forberede seg på å ta i bruk de nye læreplanene (Fagfornyelsen), som skal gjelde fra høsten 2020. I tilknytning til denne vil det være mye arbeid med å sette seg inn i de nye planene, samt kostnader med læremidler tilknyttet nye læreplaner.

skal virke over år. Ordningen forplikter kommunene til også å ta deler av kostnaden. Fra 2019 vil skolene forberede seg på å ta i bruk de nye læreplanene (Fagfornyelsen), som skal gjelde fra høsten 2020.

Byggetrinn 2 ved Harestad skole

I rådmannen sitt budsjettforslag, foreslås det å utsette byggetrinn 2 ved Harestad skole. Ut fra en helhetsvurdering er det nødvendig. Informasjon om dette er gått ut. Slik oppvekstsjefen forstår det, er det forståelse for denne utsettelsen, også blant de som jobber på "gamle-skolen". Det oppstår likevel et behov for å se på organisering og utfordringer på skolen, knyttet til at en skal være på to steder over lengre tid. Dette arbeidet skal vi gjøre sammen med de tilsatte og ledelsen på skolen i året som kommer.

Barnehage

Færre barnefødsler i 2017 gjorde innføring av pedagognorm og bemanningsnorm i barnehagene mye enklere. Barnehageplass i andre kommuner er fortsatt en stor utgiftspost. Selv om vi har full barnehagedekning, så velger noen foreldre at deres barn skal gå i private barnehager i andre kommuner. Det betyr store kostnader for Randaberg kommune. Driftsbudsjettene til de kommunale barnehagene har vært på samme nivå de siste årene, noe som etter hvert merkes, med mindre midler til leker og utstyr. Det er behov for utskifting av større inventar og utstyr, samt solavskjerminger og rehabiliteringer, som ikke kan løses innenfor rammen.

Fra 2019 skal barnehagene i Randaberg inn i regional kompetanseutvikling, med omtrent samme organisering som for skolene. På barnehagefeltet kalles det REKOM. Vi håper å få til noen synergieffekter av å ha fått skole og barnehage i samme tjenesteområde. Blant annet kan det gjelde skolering av ledernivå i barnehage og skole.

>> I rådmannen sitt budsjettforslag, foreslås det å utsette byggetrinn 2 ved Harestad skole.

Det foreslås å utsette byggetrinn 2 ved Harestad skole.
Bygget er planlagt skal bygges bak til venstre i bildet.

Barnevernet

Det er nødvendig å ha fokus på de forebyggende tiltakene fremover. Det er gjennom tidlig intervensjon at vi kan forhindre omsorgssvikt og skjevutvikling hos barn og unge. Videre vil dette være med å redusere/forhindre plasseringer som medfører store utgifter for kommunen over år. Vi ser videre at kostnadene på det forebyggende området kan stige da vi nå igjen kan ha et fokus på den faglige oppfølgingen, samt sitter med en fulltallig ansatte gruppe som vil klare å følge opp familiene på en bedre måte. Barneverntjenesten vil måtte bruke tiden fremover mot 2020 til å tilrettelegge for en god og forsvarlig drift av barneverntjenesten i Randaberg. Vi vil måtte se på antall stillinger, samt nødvendig kompetanse som kommunen er tjent med å ha i egen tjeneste. I denne prosessen er det svært viktig å ivareta de ansatte på en slik måte at vi er fulltallige frem til delingsprosessen starter.

Enslige mindreårige flyktninger (EM)

Teamet for enslige mindreårige flyktninger består av 6,9 årsverk (10 ansatte) hvor personalet har turnusarbeid, utenom teamleder som har dagarbeidstid. Barneverntjenesten drifter et eget botiltak for enslige mindreårige, Odnaberget bofellesskap. Bofellesskapet er døgnbemannet og har 4 plasser for ungdom over 15 år. Foruten dette botiltaket, følger ansatte også opp enslige mindreårige som bor i hybler med tilsyn. Randaberg kommune hadde en sekundærbosetting av enslige mindreårige flyktninger (EM) i 2018. På grunn av færre asylankomster til landet, ble ikke Randaberg kommune anmodet om å bosette enslige mindreårige i 2018. Akkurat nå er det høyst usikkert om IMDi vil anmode kommunen om å bosette enslige mindreårige (EM) i 2019.

Barneverntjenesten må ta høyde for at det mest sannsynlig ikke vil bli bosatt EM neste år. Dette vil få innvirkning på finansieringen av barneverntjenesten sitt botiltak, med lavere inntekter fra staten. En stor del av utgiftene til EM arbeidet er knyttet opp til lønnskostnader. Integreringstilskudd og særskilt tilskudd fra staten følger den enkelte ungdom som blir bosatt i kommunen.

I løpet av høsten 2018 avslutter barneverntjenesten hjelpetiltak/ettervernet for flere ungdommer. Uten nye bosettinger neste år, vil barnevernet ha ansvar for 7 enslige mindreårige flyktninger fra 1. januar 2019.

Nye tiltak som er innarbeidet i budsjettet

Skole

I budsjettet for 2018 vedtok kommunestyret og ikke kjøpe inn Chromebook på 5.-7. trinn. Samtidig ble det bedt om en sak til HOL som omhandler fordeler og ulemper ved bruk av Chromebook/digitale læremidler i skolen. Saken skulle spesielt omtale hensynet til personvern. I HOL-møtet 18/4-2018 ble saken lagt fram. I rådmannens kommentarer i samme sak, står det at rådmannen vil legge midler til kjøp av utstyr tilbake i budsjettforslag for 2019. Dette tiltaket medfører en kostnad på 600 000 kroner per år.

Introbasen

I fjor la vi inn et innsparingstiltak basert på et forventet redusert behov. På tross av færre flyktninger til kommuner har vi fortsatt mange barn i skolealder med behov for grunnopplæring i norsk på Introbasen. Andre tertialrapport 2018 viser at vi har et overforbruk i størrelsesorden det vi la som innsparing i budsjett 2018. Dette tiltaket justerer budsjettet tilbake til 2017-nivået for 2019. Jamfør også at tiltak som øker innsparingen i 2019 ikke blir videreført. Dette tiltaket medfører en ekstra kostnad på 700 000 kr.

Lønn

Innsparing 0,5 % lønn per år og innsparing ut-over 0,5 % per år. Innsparingen er fordelt på skoler og barnehager etter en fordelingsnøkkel.

>> Uten nye bosettinger neste år, vil barnevernet ha ansvar for 7 enslige mindreårige flyktninger fra 1. januar 2019.

Nye tiltak som ikke er innarbeidet i budsjettet

Sommerjobbprosjektet

I sak til HOL den 17/10-18 ble det informert om sommerjobbprosjektet for 2018. Dette er et prosjekt som får veldig gode tilbakemeldinger fra deltakerne, foresatte av deltakerne og fagpersoner i kommunen.

I 2018 ble prosjektet i stor grad finansiert av prosjektmidler fra barnefattigdom, SLT-tiltak og Glidelåsen. Disse midlene har kommunen ikke

for 2019. Dersom Sommerjobbprosjektet skal videreføres, må det tilføres friske midler. Dette tiltaket medfører en kostnad på 230 000 kr per år.

Harestad byggetrinn 2

I rådmannen sitt budsjettforslag foreslås det å utsette bygging av byggetrinn 2 Harestad skole.

>> Dersom Sommerjobb-prosjektet skal videreføres, må det tilføres friske midler.

Her er EM-teamet, som jobber med enslige mindreårige flyktninger i kommunen. De er 10 ansatte fra 7 ulike nasjoner. Fra venstre: Lilian Grønnestad, Audun Østensen, Cathrine Dahle, Mirta Elida Thu, Nathan Cummins, Aynur Bozyil, Ahmed Nuur Haji, Vibeke Gjertsen (leder) og Tamila Shamileva. Tedno Tsegay var ikke til stede da bildet ble tatt.

9

**Randaberg
kirkeelige
fellesråd**

Arbeidsområder

Randaberg kirkelig fellesråd er i følge kirkeloven forvalterorgan for menighetenes virksomhet. Det vil si at Fellesrådet ivaretar arbeidsgiveransvaret for kirkens ansatte og har ansvar for drift og vedlikehold av kirkebygg og kirkegårder.

Fellesrådet forvalter de midler som Randaberg kommune utreder etter kirkeloven, tilskudd fra staten, inklusive midler via Stavanger bispedømmeråd og ikke minst midler som menighetene selv samler inn.

Kirken i Randaberg er livskraftig, flotte kirker, vakre kirkegårder og, ikke minst, mange gode og engasjerte medarbeidere - lønnende og frivillige.

Arbeidsområdet

Randaberg kirkelige fellesråd har som oppgave å forvalte de menneskelige-, økonomiske- og materielle ressursene til beste for den lokale menighet og gravferdsvirksomheten.

Fellesrådet vil bidra til:

- At kirken er en åpen og tjenende folkekirke der mennesker møter tro, felleskap og kultur.
- At kirken er en aktiv samfunnsaktør til beste for enkeltpersoner og bygda.
- At mennesker blir møtt på en positiv måte når de søker tjenester fra gravferdsvirksomheten.

Vi tror at en livskraftig kirke gjør Randaberg til et bedre sted å bo i.

>> *Kirken i Randaberg er livskraftig, flotte kirker, vakre kirkegårder og, ikke minst, gode og engasjerte medarbeidere - lønnende og frivillige.*

Personalet

Fellesrådet har arbeidsgiveransvar for de kirkelige ansatte; diakoner, barne- og ungdomsarbeidere, trosopplæringsmedarbeidere, menighetsmusiker/organist, daglig ledere for menighetene, kirketjenere, kirkegårdspersonell, renholdere og kirkeverge (prost og sokneprestene er ansatt av biskopdømmet). De kirkelige ansatte har arbeidsoppgaver knyttet til alle aldersgrupper og innenfor et vidt spekter av tjenester. De har ansvar for kirkelige handlinger, dåps- og trosopplæring, ledertrening av barn og unge, diakoni blant unge og eldre, musikk og kulturtiltak (for eksempel sommerkonsertene), og mange andre tiltak for barn, unge, voksne og eldre. Nasjonale beregninger har vist at hver ansatt i kirken genererer opp til 4 årsverk i frivillig innsats.

	Stillinger				Finansiering		
	Randaberg	Grødem	Kirkegård	Totalt	Fellesråd	Bispedøm.	Menighet
Kirkeverge				1	1		
Daglige ledere	1,0	0,8		1,8	1,6	0,2	
Frivillighetskoord.	0,2	0,2		0,4	0,4		
Renhold kontor/kirke	0,2	0,2		0,4	0,4		
Kirketjener/vaktm.	0,4	0,4	0,3	1,1	1,1		
Organist/m. musiker	0,6	0,5		1,1	1,1		
Diakoner*	felles		1,55	0,85	0,4	0,3	1,1
Prest**	0,2	0,2		0,4	0,2	0,2	
Barne- og ungdomsarb.	0,6	0,7		1,3	0,3		1,0
Trosoppl.medarb.	1	0,55		1,55		1,25	0,3
Sum				10,3	6,95	2,05	1,6

* Inklusiv 20 % i forbindelse med prosjekt sammen med Randaberg kommune om ensomhet.

** Fellesrådet lønner 20 % vikarprest fra 2016-2019, men får alle utgifter dekket av BDR.

Årsverk

Fellesrådet har per 1. september 2018 arbeidsgiveransvar for 17 ansatte, fordelt på 10,6 årsverk. Av disse er 2,05 årsverk finansiert av statlige midler (via bispedømmet) og 1,6 årsverk fra menighetenes egne innsamlede midler. De resterende 6,95 årsverk er finansiert av fellesrådet via kommunale bevilgning.

Økonomi

Økonomi:

Randaberg kirkelig fellesråd forvalter de midler som Randaberg kommune utreder i henhold til Kirkeloven §15, tilskudd fra staten, inklusive midler via Stavanger bispedømmeråd, samt midler som Randaberg og Grødem menighetsråd samler inn. Dette fremlegget er basert på behandling i fellesrådets møte 25. september 2018 og en forutgående prosess i både Randaberg og Grødem menighetsråd.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Det er et godt samspill mellom Fellesrådet og kommune. Fellesrådets regnskapet for 2017 viste kr 32 448 i overskudd/mindreforbruk. Det reviderte budsjettet for 2017 er et budsjett i balanse.

Budsjettet for 2019 er planlagt som et budsjett i balanse. Det er lagt inn en vekst på 2 % på verdien av tjenesteytingen fra Randaberg kommune ift 2017. Lønnsveksten er lagt inn med 2,8 %. De ansatte i kirken har pensjon gjennom KLP/SPK og vi har i budsjettet benyttet samme satser som kommunen.

Økning i driftsbudsjettet 2019-2022

Tiltak	Kostnad	Kommentar
Styrke musikalsk arbeid	200 000	A
Større renholdsstillinger	150 000	B
20 % utvidelse av ungdoms- og trosopplæringsprest	150 000	C
100 % anleggsdiakon/prest	800 000	D

A. Styrke det musikalske arbeidet

Menighetene har drevet og driver et utstrakt musikalsk kulturelt arbeid for barn og unge. Vi ser at dette arbeidet har gitt bygda en rik og variert flora av musikalske blomster. I dag er det kor for barn og ungdom i alle aldre og menighetene driver egen bandskole. Tre barnekor, Randaberg Soul children, Randaberg Soul Teen/Credimus og Bandskolen. Bandskolen tilbyr unge individuell opplæring i et instrument og øvelse i samspill i band. Dette musikalske arbeidet er for begge menigheter. Vi ser også at brukerne på institusjonene der menighetene har andakter har svært gode opplevelser når vi stiller med organist på samlingene. Sang og musikk bidrar til å gi gode opplevelser for alle.

Vi har i dag ikke midler til å ha organist/musiker på alle disse samlingene. Midlene er tenkt å gå til styrking og videreføring av alt dette arbeidet.

Budsjetttramme for 2018. Drift	Revidert budsjett 2018		2019	
	Utgifter	Inntekter	Utgifter	Inntekter
Personalkostnader	7 127 000		7 043 000	
Driftsutgifter	4 270 000		3 628 000	
Rammeoverføring Randaberg kommune		-6 694 000		-6 888 000
Tjenesteyting fra Randaberg kommune		-671 000		-684 000
Ensomhetsprosjekt fra Randaberg kommune		-138 000		-140 000
Inntekter: utleie, feste, gravstell, renter		-1 247 000		-622 000
Tilskudd trosopplæring bispedømmet		-871 000		-881 000
Innsamlet til lønn, Randaberg m.		-366 000		-383 000
Innsamlet til lønn, Grødem menighet		-480 000		-481 000
Tilskudd fra Bispedømmerådet		-580 000		-592 000
Bruk av fond og overskudd		-350 000		
Underskudd (-) /Overskudd		0		0
Totalt	11 397 000	-11 397 000	10 671 000	-10 671 000

B. 30 % utvidelse av renholdstillingene i kirkene

Randaberg og Grødem kirker brukes mye gjennom hele uken. I dag er stillingene for renhold så små at det oppleves ofte at vi får klage på at det ikke ser rent ut i kirkene i forkant av arrangementer. Utifra standard normer for renholder i bygg bør stillingsrammene økes. Midlene vil gå til styrking av renholdsstillingene i Grødem (20%) og Randaberg (10%).

C. 20% Utvidelse av ungdoms –og trosopplæringsprest i Randaberg menighet

Vi ønsker en utvidelse av stillingen for ungdoms –og trosopplæringsprest, fra 80 til 100 %. Det er behov for videre satsning på unge og ikke minst blant ungdom i alderen 15-18 år.

D. 100 % Anleggsdiakon/prest, Rogfast

Det største tunnelprosjektet i Norge skal igangsettes rett foran vår kirkedør. Flere hundre arbeidere skal starte anleggsarbeid fra Randaberg, Kvitsøy og Bokn. Vi har ønske om å ansette i prosjektstilling en diakon/prest skal kan følge opp personell, tilby samtaler, sørge for kirkelig betjening, samt (som er et hovedmål) å bygge bro mellom lokalsamfunnet og anleggsmiljøet. Dette til beste for alle.

Den ansatte skal også kunne tilbyrde verdifull spesialkompetanse innenfor beredskap og krisehåndtering. Vi tenker oss en prosjektstilling, gjerne i 100 % fra 2019 til 2026 (inntil prosjektet er ferdig). Innretning og oppgaver må avklares nærmere med prosjektledelse og de som måtte få kontrakt med arbeidet.

>> Vi har et ønske om å ansette i prosjektstilling en diakon/prest, som kan følge opp personell...å bygge bro mellom lokalsamfunnet og anleggsmiljøet.

Investeringsbudsjett 2019–2022

År	Tiltak	Kostnad	Komm.
2019-2021	Renovering av Randaberg kirke, innvendig	1 100 000 5 000 000	F
2020	Navnet minnelund Grødem kirkegård	500 000	G
2019	Utvendig belysning av kirkene	700 000	H
2020 2020-2021	Forskjønnelse og utvidelse av Randaberg kirkegård	250 000 500 000 4 500 000	I

F. Renovering av Randaberg kirke, innvendig

Det er behov for en større renovering av Randaberg kirke innvendig. Det er så langt vi vet ikke gjort siden 1970-tallet. Malingen flasser av mange steder. Bygget er i bruk flere ganger i uken. Innvendig ny gjennomtenkt belysning vil også være et viktig moment i renoveringen, samt moderne utstyr for lyd og bilde, tilpasset kirkerommet.

Arkitekt Ole Trodahl ser for seg endring av alterpartiets vegger, tak, alter og alterringen, renovering av dåps- og prestesakristi, rom over sakristi, renovering av våpenhus, istansetting og reperasjon av kirkebenker, benkeputer, ny ventilasjon i kirkerommet, samt sikre ovenene under benkene med mer.

Det ble bevilget 100 000 kr til prosjektering av den innvendige renoveringen i både 2017 og i 2018. Planarbeidet er godt i gang. Det kom tilleggskrav om at det måtte gjennomføres brannteknisk vurdering av kirken. Dette er gjennomført. I tillegg har også malerikonservatorer fra Arkeologisk museum foretatt tilstandsvurdering av den gamle altertavla og kommet med forslag til behandling av denne, samt fargeundersøkelser av kirkens interiør.

Andre eksterne rådgivere har også vært involvert i planarbeidet. Det trengs derfor midler i dels til videre kartlegging av fargeundersøkelsene med mer og dels oppstart av deler av renoveringsprosjektet. De delprosjektene som blir igangsatt i 2019 vil kunne gjennomføres uten at den nødvendigvis binder videre bevilg-

ninger for kommende år. Midlene er blant annet tenkt brukt til behandling av albertavla er regi av Arkeologisk museum (i tett samarbeid med riksantikvar).

I løpet av 2018/2019 blir det søkt om godkjenning på hele prosjektet til riksantikvar og biskop. Ved godkjenning vil hovedprosjektgjennomføringen kunne skje i 2020-2021, forutsatt finansiering. Til selve gjennomføringen vil budsjettallet bli justert, når en ser endelig hva som bør gjøres og hva en får godkjenning til (kun anslag nå). Beløpet for 2019 er på 1,10 mill. kroner. Dette er mindre en avsatt i fjorårets budsjettvedtak i Randaberg kommunestyre.

G. Navnet minnelund, Grødem kirkegård

Med navnet minnelund menes at det på et område av gravlunden er et felles gravminne med tilhørende gravfelt for primært urner. På felles gravminne settes navneplater med navnet til avdøde. Navnet minnelund er tilrettelagt for primært for urnegraver, men ev. også noen kistegraver og barnegraver. En del av Grødem kirkegård kan med fordel tilrettelegges som navnet minnelund.

Det er alt opprettet en slik minnelund på Randaberg kirkegård som er tatt meget godt imot. Det bør også behov for eget massedepot med tak for oppbevaring av masser.

H. Utvendig belysning av Randaberg og Grødem kirker

Både Randaberg og Grødem kirker er sentrale bygg i bygda. De representerer hver sine tidsperioder. Det er et ønske om å få til en spennende utvendig belysning av byggene, for å kunne vise de store arkitektoniske kvalitetene i byggene, også når mørket senker seg. Opplysningen av byggene vil også kunne ha en preventiv virkning i forhold til hæververk m.m.. Det er hentet inn priser på prosjektet fra aktuelt fagmiljø i 2018.

I. Forskjønnelse og utvidelse av Randaberg kirkegård

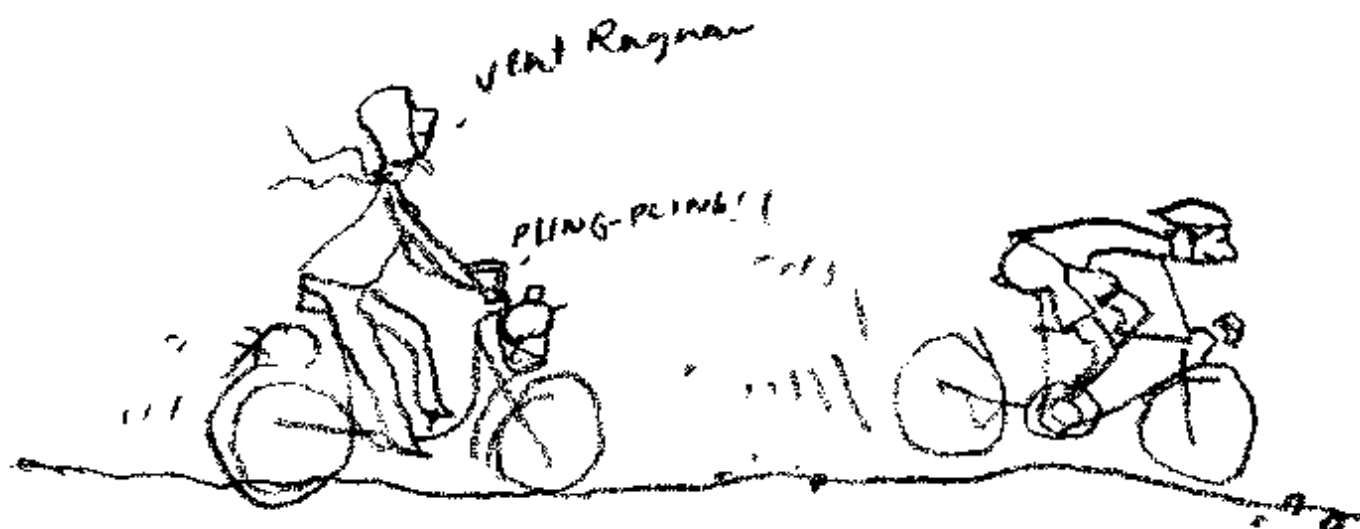
Randaberg kirkegård ligger som selve sentrumstomten i Randaberg kommune. Kirkegården er i tillegg til å være gravlund også en "grønn lunge" i et sentrum preget av betong

og asfalt. Det vil være viktig å få utarbeidet en helhetlig plan for hvordan kirkegården kan videreutvikles og midler må settes av til gjennomføring av det planen foreslår. Temaer som må vurderes er beplantning av blomster, busker og trær (inkludert spørsmål om fjerning av trær), belysning, skikkelig opparbeidelse av plass for søppeldunker, fornyelse av benkene, brostein helt rundt kirken, evt. forlengelse/oppjustering av stier. Alt må planlegges basert på kravet om universell utforming. Det bør også opparbeides eget massedepot med tak for oppbevaring av masser.

Reguleringsplanen for sentrum øst, vedtatt august 2015, har regulert inn en utvidelse av kirkegården på omkring 7 meter mot Harestad skole. Utvidelsen av kirkegården vil kunne gi et sted mellom 100 og 150 nye graver. Det vil kunne foretas masseutskifting slik at en kan få dobbel dybde. Det vil da kunne gi plass til 200-300 kister. Ved ev. utvidelse vil driftsbygningen/garasjen også måtte rives og en ny bygges.

Fellesrådet ser for seg at en først får utarbeidet en plan ett år, og at når denne er vedtatt så vil en gjennomføre det planen foreslår. Første års budsjettall er til planlegging, andre budsjettall er til noe forskjønnelse og siste år til utvidelsen. Budsjettallet for selve prosjektgjennomføringen vil bli justert når en ser hva som bør gjøres. Etatimat er basert på NOU'en «Lik og Likskap», som tilsier en kostpris per ny grav på 15 000 kroner. Selve driftsbygningen kommer i tillegg og er ikke tatt med i denne omgang.

>> Utvidelsen av kirkegården (i sentrum) vil kunne gi et sted mellom 100 og 150 nye graver.

Randaberg
kommune

www.randaberg.kommune.no